

# CERCETĂRI ARHEOLOGICE DE SUPRAFAȚĂ ÎN JUDEȚUL BACĂU\*

## I

În vederea îmbogățirii colecțiilor muzeale cât și pentru întocmirea repertoriului arheologic al județului, colectivul muzeului din Bacău a organizat între anii 1957—1968 cercetări arheologice de suprafață pe valea Siretului și în bazinul Berheciului și Zeletinului<sup>1</sup>. Până în 1949 această regiune era cunoscută din punct de vedere arheologic doar prin sondajele de la Perchiu<sup>2</sup> și Ruginești<sup>3</sup>, precum și prin cercetările de suprafață efectuate în județul Tecuci<sup>4</sup>. Un aport deosebit în cunoașterea zonei sud-estice a județului Bacău l-a adus colectivul șantierului arheologic Poiana<sup>5</sup>, care, în afară de efectuarea unor mici sondaje la Ciorani, Corni, Răcăciuni sau Mîndrișca<sup>6</sup>, a identificat peste 20 de stațiuni arheologice<sup>7</sup>.

\* Întrucît autorii au avut în vedere cercetarea unei zone geografice bine determinate și care depășește foarte puțin limita județului Bacău, s-au inclus în lucrarea de față și cîteva localități care aparțin în prezent județului Vrancea. De asemenea, trebuie să se mai facă următoarele precizări: 1). Prezentul studiu constituie partea I a lucrării de față deoarece, între anii 1965—1968 au fost identificate în aceeași zonă geografică circa 200 de stațiuni arheologice. Acestea urmează să fie incluse în partea a II-a a studiului amintit, întrucît autorii și-au propus să prezinte o cercetare integrală a zonei nord-vestice a podișului Birladului. 2). Numerele de ordine s-au păstrat conform vechilor denumiri, dar numele localităților au fost modificate după noua împărțire administrativă. Astfel, unele sate au fost contopite și apar în noul nomenclator sub numele localității în care au fost incluse. În acest sens menționăm că nr. 21, Valea Seacă cuprinde și satul Mîndrișca; nr. 41, Rogoaza, com. Corbasca cuprinde și satul Fofeaza; nr. 60, în satul Filipeni a fost inclus și satul Lunca; nr. 60, satul Lazu este inclus la Oncești; nr. 70 și 73, Găiceana cuprinde și satele Recea și Unguri; nr. 76: Tăvădărești cuprinde satul Hazu; nr. 88 și 89, Căbești cuprinde satele Milești și Stighica.

Partea I a fost întocmită de autori după cum urmează: text, note, rezumat (Marilena Florescu), note după descoperiri de pe teren, prelucrarea muzeistică a materialului arheologic, identificarea a 150 de stațiuni arheologice (V. Căpitanu); ilustrații (Marilena Florescu); desen

(Maria-Luiza Diaconescu); foto (T. Șamataru și I. Bandrabur).

<sup>1</sup> La cercetări au participat parțial V. Ursache de la Muzeul din Roman și C. Buzdugan de la Muzeul de istorie Bacău. Autorii n-au luat în discuție depozitele de obiecte din silix, aramă și bronz sau tezaurele monetare întrucît acestea vor constitui obiectul unor studii și note separate.

Numerele de pe hartă corespund cu numerotarea localităților din text.

<sup>2</sup> Radu et Ecat. Vulpe, *La station préhistorique de Perchiu près de Huruiești, Dacia*, III—IV, p. 157 și urm.

<sup>3</sup> Ecat. Vulpe-Dunăreanu, *Les restes préhistoriques près de Ruginești (Dép. Putna), Dacia*, VII—VIII, p. 106 și urm.

<sup>4</sup> O. Solomon, *Descoperiri recente și cercetări asupra citorva stațiuni antice din județul Tecuci*, *BCMI*, XX, 52, p. 98—112; idem, *Cetățuia din valea Berheciului*, *BCMI*, XXII, 59, p. 34—39.

<sup>5</sup> R. Vulpe și colaboratori, *Șantierul Poiana*, *SCIV*, 1, 1951, p. 210 și urm.; idem, în *SCIV*, III, 1952, p. 209 și urm.

<sup>6</sup> Al. Vulpe, *Cercetări arheologice la Mîndrișca și Răcăciuni*, *AM*, I, p. 65 și urm.

<sup>7</sup> Vezi descoperirile de la Brăhășești, Coșițeni, Toflea, Domnești, Homocca, Ocheni, Căușa de Jos, Căpotești, Palanca, Băicoieni, Pogoleț, Bodeasa-Vultureni și Pănțești (R. Vulpe și colaboratori, *SCIV*, III, 1952, p. 1 212 și urm.) care nu figurează în prezentul repertoriu.

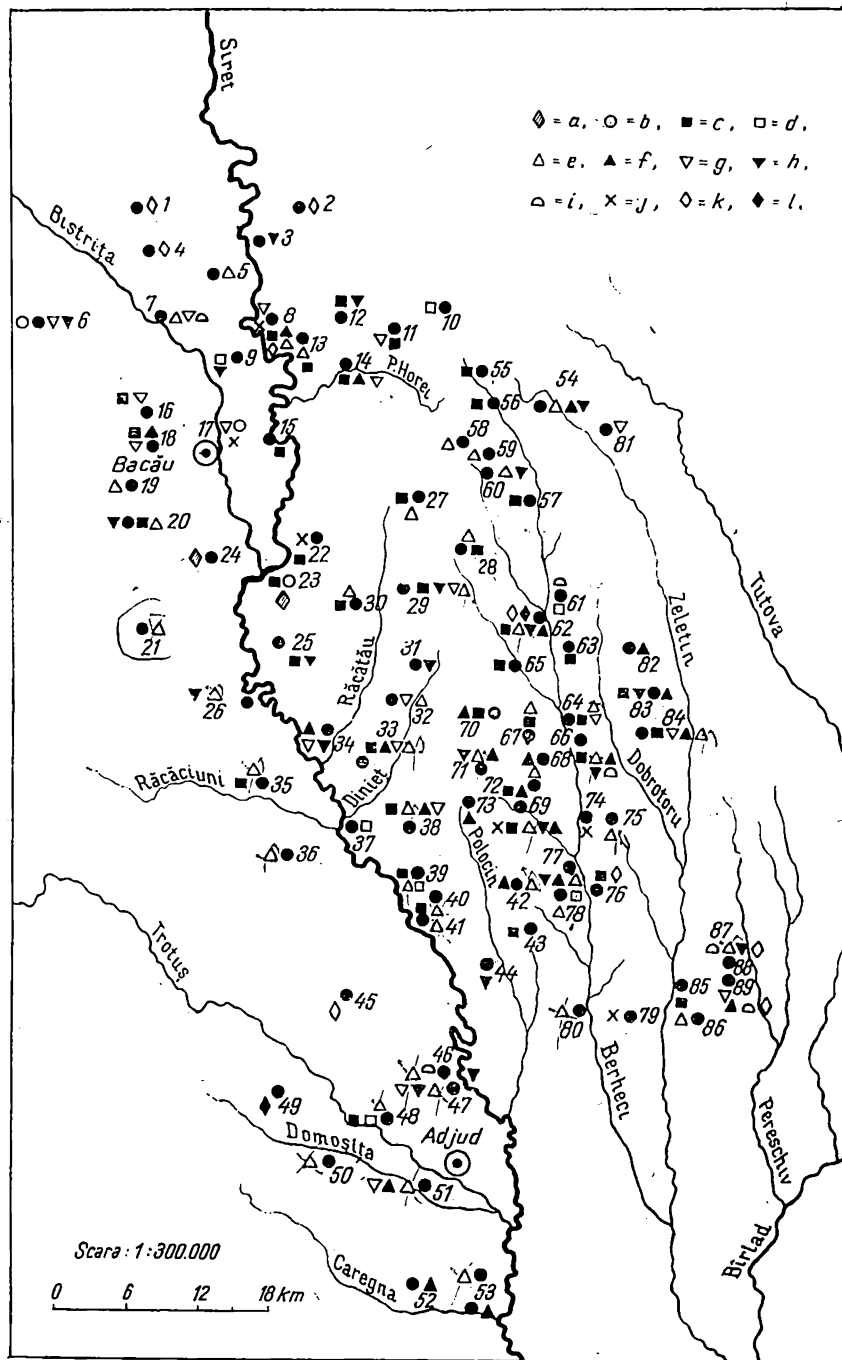


Fig. 1.— Harta cuprinzând zona cercetată din județul Bacău între anii 1957—1963: 1, Galbeni; 2, Dămie-nești; 3, Călinești; 4, Berești-Bistrița; 5, Șerbești; 6, Gîrleni; 7, Itești; 8, Prăjești; 9, Săucești; 10, Tisa-Silvestri; 11, Berbiceni; 12, Traian; 13, Zăpodia; 14, Hertioana; 15, Șerbănești; 16, Mărgineni; 17, Bacău; 18, Luizi-Călu-găra; 19, Osăbiți; 20, Sărata; 21, Valea-Seacă; 22, Racova; 23, Gura Văii; 24, Chetriș; 25, Gioseni; 26, Faraoani; 27, Ungureni; 28, Năstăseni; 29, Nănești; 30, Mileștii de Sus; 31, Petrești; 32, Soci; 33, Păncești; 34, Răcătău; 35, Răcăciuni; 36, Orbeni; 37, Corbasca; 38, Poglet; 39, Scărișoara; 40, Rogoaza; 41, Rogoaza; 42, Huruești; 43, Florești; 44, Tătărești; 45, Sascut-sat; 46, Adjudul Vechi; 47, Șișcani; 48, Slobozia; 49, Tănăsoaia; 50, Anghe-lești; 51, Ciorani; 52, Ruginești; 53, Văleni; 54, Izvorul-Berheciului; 55, Obîrșia; 56, Băimac; 57, Oțelești; 58-Mărăști; 59, Balaia; 60, Filipeni; 61, Oncești; 62, Bărboasa; 63, Oncești; 64, Tîgănești; 65, Godinești; 66, Lichi-țișeni; 67, Dădești; 68, Năzarioaia; 69, Găiceana; 70, Găiceana; 71, Popești; 72, Huțu; 73, Găiceana; 74, Tăvă-dărești; 75, Calapodești; 76, Tăvădărești; 77, Ghionoiaia; 78, Blaga; 79, Lehancea; 80, Lărgășeni; 81, Colonești; 82, Gorghești; 83, Crăiești; 84, Oprișești; 85, Buchești; 86, Prisecani; 87, Căbești; 88, Căbești; 89, Căbești, a, faună fosilă; b, paleolitic; c, neolitic (Criș, Cucuteni A, Cucuteni A—B, Cucuteni B); d, cultura amforelor sferice; e, bronz (Foltești II, Monteoru, Noua); f, Hallstatt (timpuriu și târziu); g, Latène; h, începutul epocii migrației popoarelor (secolele II—IV e.n.); i, epoca prefeudală (secolele V—X e.n.); j, epoca feudală (secolele XV—XVIII); k, tezaure monetare antice (grecești și romane); l, tezaure monetare feudale.

Cercetarea noastră a cuprins două zone : A. Valea Siretului și parțial a afluenților săi între orașele Roman și Mărășești; B. Bazinul Berheciului și a Zeletinului (fig. 1).

Din punct de vedere geomorfologic regiunea cercetată se încadrează în subținutul culmilor deluroase pliocene ale Moldovei, sau zona platformei pliocene a Bîrladului, fiind alcătuită din roci friabile (nisipuri cu intercalații de argile, marne și lentile de gresie moi). Această zonă, fragmentată sub formă de culmi deluroase, conține numeroase orizonturi de ape subterane care determină intense procese de eroziune<sup>8</sup>. În ceea ce privește solurile, sînt dominante solurile brune de pădure, tipice și podzolice, iar în părțile joase ale acestui ținut, unde clima este mai umedă, solurile brune sînt înlocuite cu soluri cenușii de pădure și cernoziomuri levigate pe versanții cumpenelor de apă<sup>9</sup>. Rețeaua hidrologică este reprezentată de Siret și apoi de Bîrlad cu afluenții lui (Zeletin, Berheci, Tutova), cu văi largi și adîncite, acestea din urmă neînsemnate însă în ceea ce privește debitul de apă<sup>10</sup>.

Această unitate geomorfologică care s-a menținut fără schimbări esențiale din cuaternar pînă astăzi a oferit condiții propice dezvoltării așezărilor omenești, ceea ce explică de altfel și prezența a numeroase stațiuni descoperite cu prilejul cercetărilor de suprafață.

#### A. VALEA SIRETULUI

1. *Galbeni, com. Filipești*. În marginea de sud a satului Galbeni s-a descoperit întîmplător un denar republican roman, avînd pe avers divinitatea ROMA, jos inscripția ROMA și pe revers cvadriga, iar dedesubt numele magistratului Cneius Pompeius (?) (fig. 29/3).

2. *Dămieniști, com. Dămieniști*. În urma informațiilor primite de la Pandelex Alexandru din Bacău, ne-am deplasat la Dămieniști, unde locuitorul G. Ciobanu descoperise în 1957, cu ocazia lucrărilor agricole, un vas cu monede din argint. Cercetările la fața locului au stabilit că monedele reprezintă denari imperiali romani. Din tezaur s-au recuperat doi denari (unul cu efigia împăratului Traian și altul cu efigia împăratului Hadrian (fig. 30/1—2), 15 denari au intrat în posesia profesorului Gh. Popa din Roman, iar ceilalți s-au pierdut. Vasul în care s-au găsit monedele este lucrat cu mîna, din pastă brună, fiind prevăzut cu proeminente-butoni pe maximul de arcuire (fig. 30/3). Deși pe locul de descoperire nu au fost atestate și alte urme de locuire, totuși prezența acestui tezaur indică existența aici, după toate probabilitățile, a unei așezări din secolul al II-lea e.n.

3. *Călinești, com. Negri*. În punctul „La Biserică”, situat în marginea de nord-vest a satului, au fost identificate resturile sporadice ale unei așezări din secolele III—IV e.n. Ceramica provenind din această stațiune este fragmentată și corodată. Cîteva fragmente din pastă cenușie lucrate la roată, provenind de la vase cu fundul inelar, permit datarea în linii generale a acestei așezări în secolele III—IV e.n. De asemenea, tot aici, s-a descoperit și un depozit de circa 300 de unelte și arme din fier<sup>11</sup>.

<sup>8</sup> *Monografia geografică a R.P.R.*, vol. I, 1960, p. 243—245.

<sup>9</sup> *Ibidem*, p. 673—680.

<sup>10</sup> *Ibidem*, p. 440—451, 678.

<sup>11</sup> I. Antonescu, *Depozitul de obiecte de fier din comuna Negri-Bacău și implicațiile sale istorice, Carpica*, I, p. 189—198.

4. *Berești-Bistrița, com. Berești-Bistrița.* În apropierea satului Climești, la punctul „Vasile a Popii”, au fost descoperite întâmplător monede de argint, dintre care s-au achiziționat 5 piese reprezentând denari imperiali romani (3 cu efigia împăratului Traian și 2 cu efigia împăratului Vespasian).

5. *Șerbești, com. Săucești.* În partea de sud-vest a satului au fost identificate urmele unui cimitir aparținând culturii Noua (sfârșitul epocii bronzului), distrus aproape în întregime de unele lucrări de terasare. S-au adunat fragmente ceramice provenind de la vase cu torti cu creastă sau butoni incipienți, caracteristice inventarului ceramic al culturii Noua.

6. *Gîrleni, com. Gîrleni*

a) În apropierea satului Gîrleni, cu prilejul lucrărilor din zona hidrocentralei de pe Bistrița, s-a descoperit la 10 m adîncime, în depunerile aluvionare, o rîșniță geto-dacică. Cercetările efectuate ulterior la fața locului n-au putut stabili condițiile în care această rîșniță a ajuns în depunerea aluvionară.

b) În punctul „La Lutărie” sau „Pod-Lespezi”, din apropierea satului Buda, s-au identificat urmele unei bogate așezări din paleoliticul superior<sup>12</sup>.

c) În satul Racila s-au descoperit pe locul „Grădina lui Popovici” urme paleolitice, precum și resturile unei așezări din secolele II—III e.n. Aici s-au semnalat gropi de bîrdeie de formă rectangulară cu colțurile rotunjite, descoperindu-se și fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă cenușie<sup>13</sup>.

7. *Itești, com. Itești*

a) În marginea de est a satului au fost identificate resturile unor așezări de la sfîrșitul epocii bronzului din secolul al III-lea e.n. și secolul al X-lea. Astfel, fragmentele ceramice din pastă brună-negricioasă, prevăzute cu brîu în relief, tortițe cu creastă sau cu buton, indică resturile unei stațiuni aparținând culturii Noua. De asemenea, fragmentele lucrate din pastă cenușie, la roată, atestă existența unei așezări din secolul al III-lea e.n., iar marginile de buze de vase prevăzute cu o șanțuire în interior permit atribuirea lor așezării feudale timpurii din prima jumătate a secolului al X-lea de aici.

8. *Prăjești, com. Traian*

a) Din satul Prăjești provin un tipar din piatră (fig. 38/2) și 8 taleri olandezi, din argint, avînd pe avers bustul unui cavaler înarmat, jos scutul și în interior leul, iar pe revers leul rampant. Monedele au fost emise de orașele Zwollen, Utrecht, Campen și Daventer între anii 1645—1648 (fig. 40 ; 41/3—6). Cu prilejul cercetărilor s-a mai achiziționat un inel sigilar din argint (fig. 38/3 ; 41/2) și un cercel din argint, de formă poliedrică, cu șase fețe romboidale și opt triunghiuri ornamentate cu piramide de granule, cu jumătăți de sfere aplicate la intersecții și cu toarta din sîrmă aplatizată (fig. 38/1 ; 41/1), care poate fi datat în secolele XVI—XVII<sup>14</sup>.

b) În punctul „Pe Tapșan” au fost identificate resturile unei așezări neolitice din faza Cucuteni A. Din materialul adunat se remarcă un idol antropomorf, precum și fragmente de vase pictate tricrom cu motive în benzi unghiulare și spirale (fig. 11/4).

<sup>12</sup> La Gîrleni s-au efectuat cercetări între anii 1962—1967 de către V. Căpitanu și M. Bîliri ; vezi și M. Bîliri, *O nouă așezare paleolitică pe valea Bistriței*, SCIV, XVI, 1, 1963, p. 135—137 ; V. Căpitanu, *Descoperiri paleolitice în bazinul Bistriței*, Carpica, I, p. 5—11.

<sup>13</sup> În acest punct s-au efectuat săpături de salvare de către V. Căpitanu.

<sup>14</sup> I. Nestor și colaboratori, *Șantierul Suceava, SCIV*, IV, 1—2, 1953, p. 360—363, fig. 25/1 ; Al. Bărcăcilă, *Monede și podoabe și fragmente ceramice de la Termele Drubetei*, Materiale, V, p. 780—781, fig. 3 ; Eug. Neamțu, *Obiecte de podoabă din tezaurul medieval de la Cotul Morii*, AM, I, 1960, p. 290 și urm.

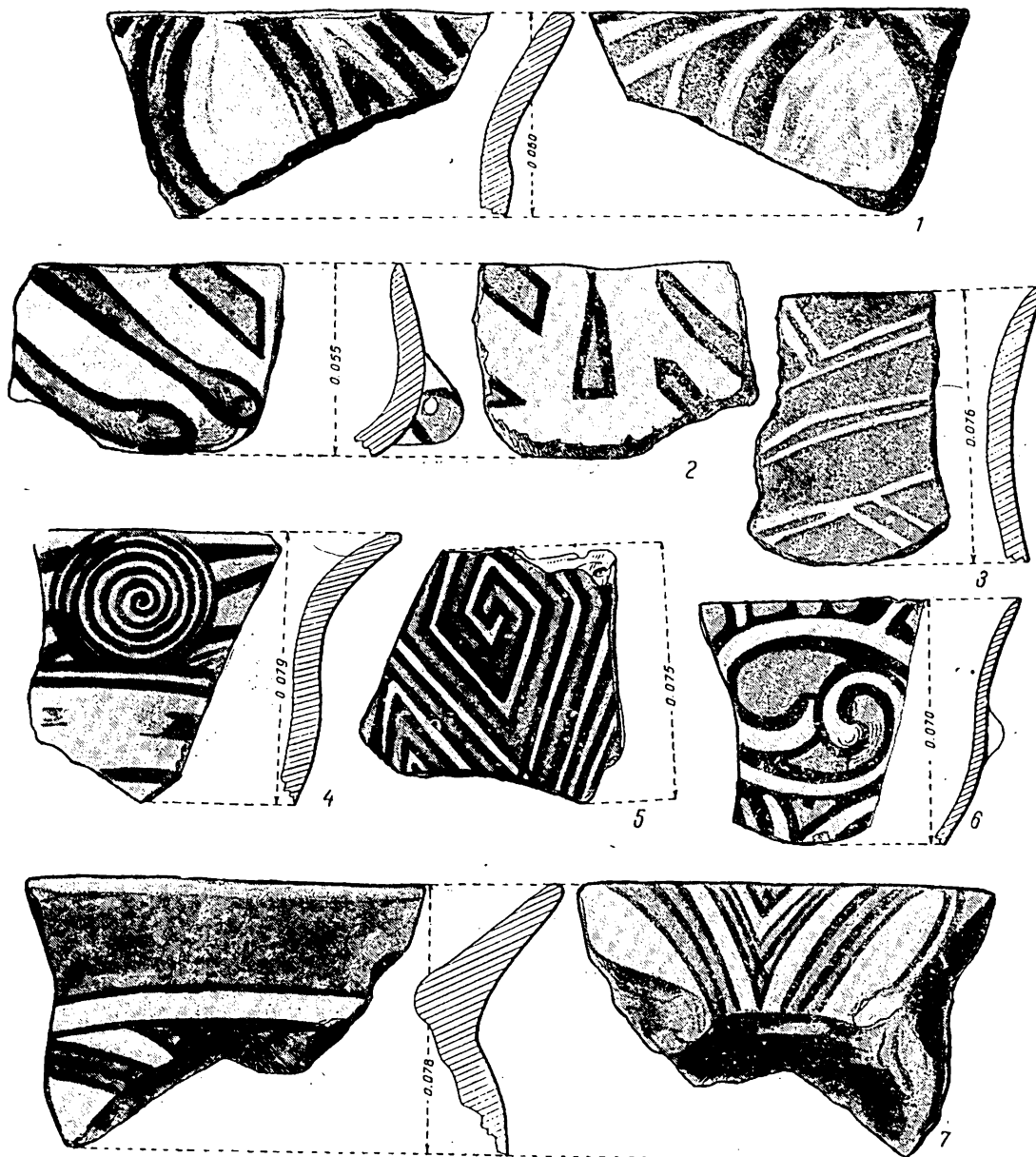


Fig. 2.—Fragmente ceramice neolitice. 1, 4: Bărboasa; 2, 6: Sărata; 3, 5, 7: Oncești.

c) Pe dealul „Ponor”, în punctul „La Chiriloaie”, s-au descoperit de asemenea resturile unei așezări neolitice din faza Cucuteni A, fragmentele ceramice provin de la boluri și vase suport.

d) Pe locul „Ponoare” s-au descoperit, cu prilejul lucrărilor agricole, urmele unui cimitir de înhumație, din care s-a recuperat deocamdată doar inventarul unui mormânt, constând din 3 vase lucrate la roată, din pastă fină cenușie (fig.

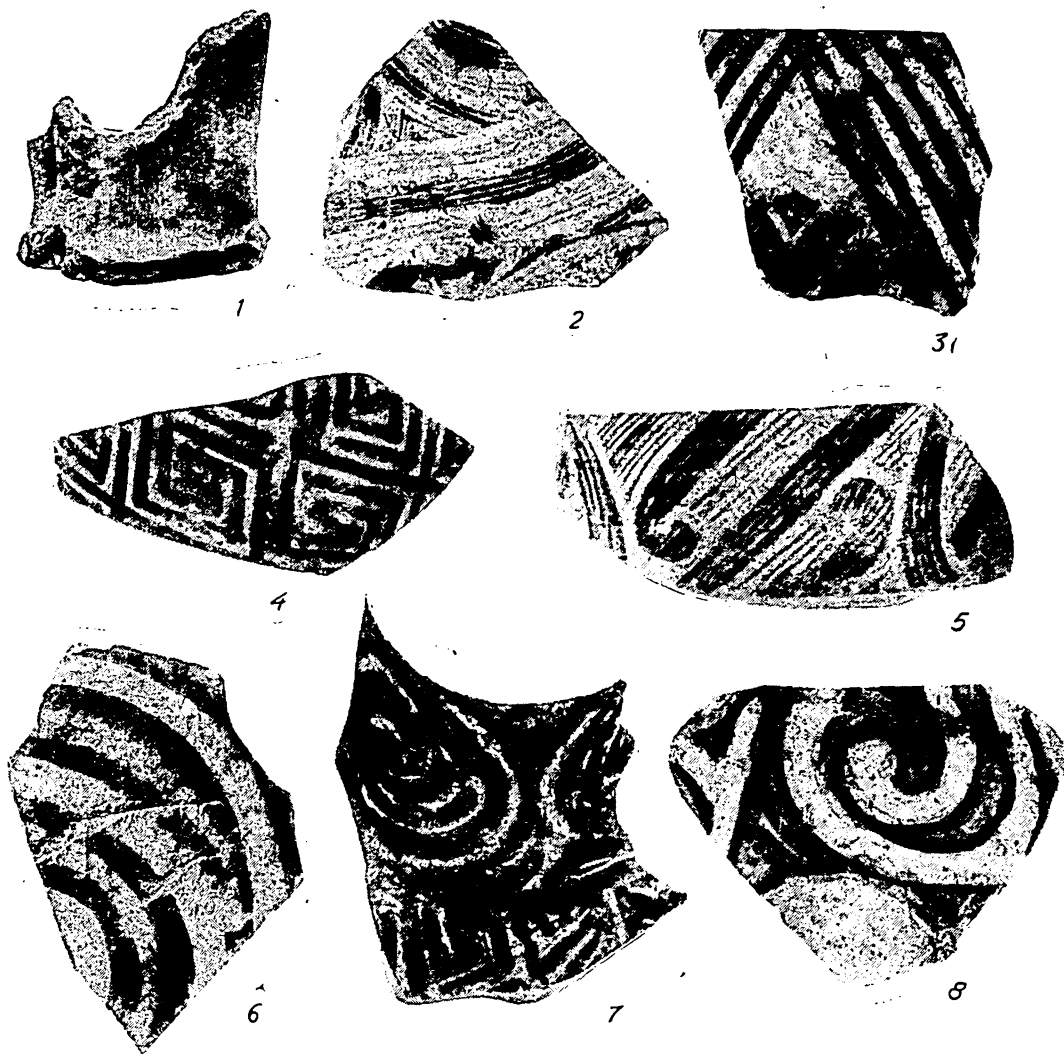


Fig. 3. — Fragmente ceramice neolitice. 1,8: Nănești; 2,5: Siobozia; 3-4, 7: Lichitișeni; 6, Scărișoara (circa 1/3 m. nat.).

31/5-7), precum și 2 fibule din bronz cu acul de fier (fig. 31/1a-b, 4a-b). După caracteristicile inventarului cimitirul se datează în secolele II-III e.n.

e) În punctul „Coasta Viei” s-au identificat resturile unor așezări aparținând culturilor Monteoru, Hallstatt și probabil secolului al III-lea e.n. În afară de frag-

mentele ceramice caracteristice culturilor menționate mai sus, remarcăm și un topor din silex descoperit cu totul întâmplător pe acest loc.

f) Muzeul școlii din satul Prăjești a achiziționat un tezaur monetar din argint compus din circa 150 de denari republicani și imperiali romani.

#### 9. Săucești, com. Săucești

a) În punctul „Morărița” s-au identificat urmele unei așezări și ale unui cimitir (distrus ulterior de o lutărie), datînd din secolul al III-lea e.n. Materialul arheologic adunat provine numai din așezare și constă din fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă cenușie, de la vase cu buza orizontală sau de la vase cu fundul inelar.

✓ b) În satul Săucești, în apropiere de „Fîntîna lui Enache”, pe locul denumit „Movila-Rogoaza”, a fost descoperit, întâmplător, un topor din silex alburiu, de formă trapezoidală și secțiunea rectangulară, cu ceafa dreaptă ușor deteriorată și tăișul arcuit. Toporul este bine șlefuit cu excepția regiunii cefei, unde se păstrează cioplitori largi (fig. 22/9). Toporul nefiind găsit într-un complex arheologic care să permită o încadrare riguroasă, ne limităm a menționa că el este de tipul celor care sînt caracteristice inventarului culturii amforelor sferice răspîndită și în regiunile nord-vestice ale Moldovei <sup>15</sup>. În același timp semnalăm că în zona cercetată de noi s-au găsit și morminte cu amfore sferice, cum sînt cele de la Calu <sup>16</sup>, astfel încît descoperirea toporului de la Săucești nu constituie un fapt izolat, putîndu-se integra în aria de răspîndire a culturii amforelor sferice din Moldova.

10. *Tisa-Silvestri, com. Secuieni*. În punctul denumit „Deasupra Satului”, din marginea de nord a satului, au fost identificate resturile unei așezări neolitice aparținînd fazei Cucuteni A. Din materialul arheologic, în afară de ceramică, menționăm și un toporaș din marnă albă de formă trapezoidală și secțiune lenticulară, șlefuit pe fețele late și cu cioplitori largi și dese pe fețele înguste.

11. *Berbinceni, com. Secuieni*. Pe locul denumit „Sub Siliște”, în urma unor lucrări agricole, au fost scoase la iveală resturile platformelor de la locuințele de suprafață, a vetrelor etc., precum și fragmente ceramice de la boluri sau vase de provizie, aparținînd unei așezări din faza Cucuteni A. De asemenea, din inventarul acestei așezări face parte și un topor din piatră, masiv, cu tăișul ușor deteriorat. Tot pe acest loc au mai fost descoperite și resturile unei așezări din secolele III—IV e.n., remarcîndu-se fragmente ceramice lucrate la roată din pastă cenușie și lucrate cu mîna din pastă grosolană, zgrunțuroasă.

12. *Traian, com. Traian*. Pe locul denumit „La Comori” sau „La Cireș”, situat în marginea de vest a satului, au fost identificate resturile unei bogate așezări neolitice (Cucuteni A și B) și sporadice urme hallstattiene. Stratul de cultură aparținînd așezării neolitice a fost răvășit, dîndu-se la iveală bucăți de chirpici de la locuințe (platforme cu urme de loazbe și bîrne, pereți), fragmente ceramice, în majoritate corodate, precum și unelte. Se disting fragmentele de la vase cu gîtul înalt, străchini și boluri decorate cu motive spiralice pictate tricrom, aparținînd fazei Cucuteni A, și fragmente de la vase bitronconice și străchini tronconice și un idol antropomorf (fig. 10/2) aparținînd fazei Cucuteni B. Din

<sup>15</sup> Adrian C. Florescu, *К вопросу о кремневых топорах в Молдове*, în *Dacia*, N. S., III, p. 79 și urm.; M. Dinu, *Contribuții la cunoașterea amforelor sferice din Moldova*, *AM*, I, p. 43 și urm.

<sup>16</sup> C. Matasă, *Descoperiri arheologice în raionul Piatra Neamț*, *Materiale*, V, p. 723—733.

așezarea neolitică provin și două lame din silex vinețiu cu retușe marginale. Așezarea hallstattiană este foarte sporadică, fiind adunate doar câteva fragmente ceramice din pastă grosolană cu urme de luciu la exterior decorate cu caneluri largi.

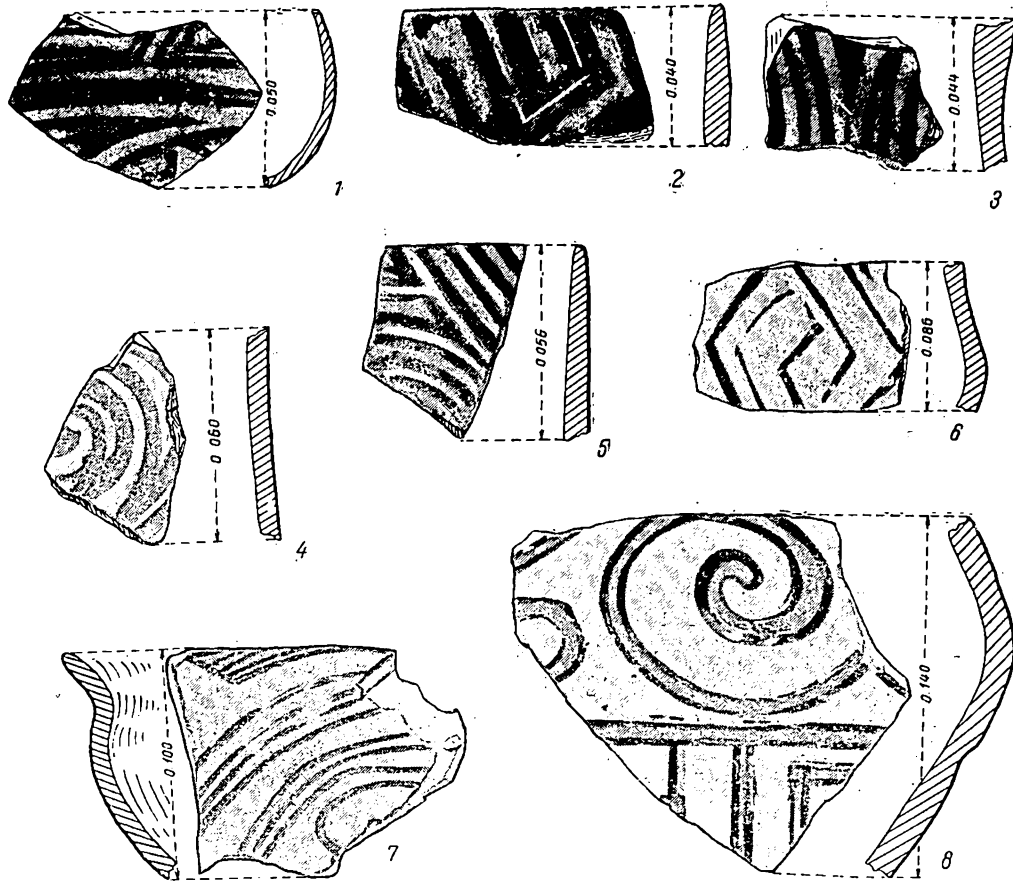


Fig. 4. — Fragmente ceramice neolitice. 1—5: Oncești; 6—8: Gioseni.

### 13. Zăpodia, com. Traian

a) Pe teritoriul satului Zăpodia, în partea stîngă a șoselei (la borna 13), pe suprafața unei movile de nisip, probabil artificială, cu o suprafață care nu depășește 500 m<sup>2</sup>, au fost adunate fragmente ceramice neolitice din faza Cucuteni A. Tot aici s-au găsit și fragmente de vase în formă de sac, lucrate din pastă cenușie, decorate cu brîu în relief, o piatră de gresie de ascuțit (fig. 21/5), care aparțin unei așezări din vremea culturii Noua.

b) În vatra satului Zăpodia, pe locul denumit „Pîrîul Bisericii”, cu ocazia unor lucrări de construcție, a fost descoperită o necropolă de înhumație aparținînd culturii Noua. Din inventarul mormintelor s-au recuperat fragmente disparate



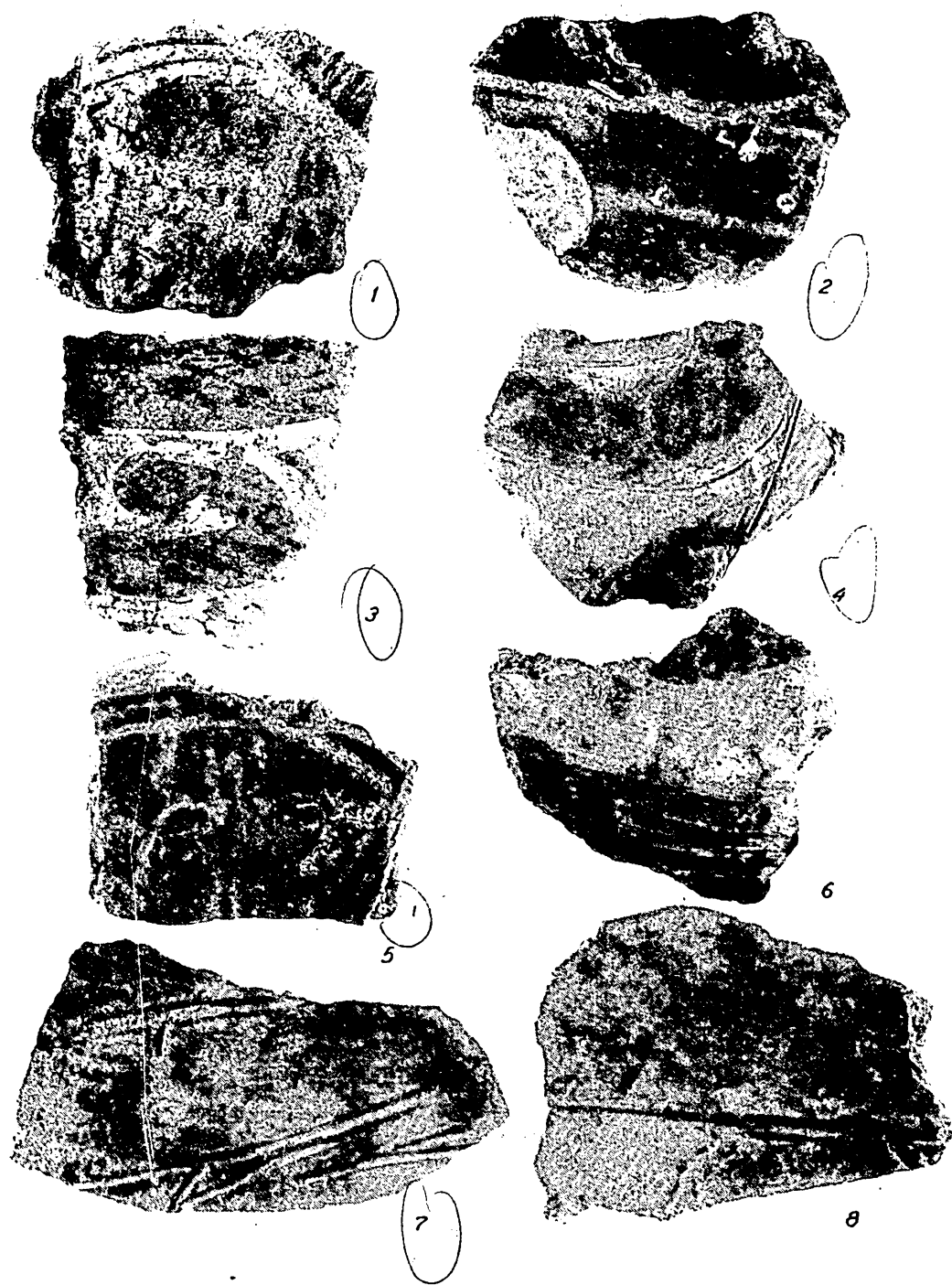


Fig. 5. — Fragmente ceramice descoperite la Găiceana (circa 1/3 m. nat.).

de la vase lucrate din pastă cenușie provenind de la cești sau vase în formă de sac (fig. 15/5).

#### 14. Hertioana, com. Traian

a) La circa 2 km vest de marginea satului, pe platoul dealului denumi „Pavalan”, au fost identificate resturile de locuire ale unei așezări neolitice din faza Cucuteni A și urme sporadice de locuire probabil din secolul al III-lea. Din materialul arheologic care este în cea mai mare parte corodat, se observă totuși prezența vaselor de provizie decorate cu barbotină și a fragmentelor de boluri lucrate a roată, din pastă fină cenușie.

b) În vatra satului, pe locul denumit „La prisacă”, s-au identificat resturile de locuire ale unei așezări neolitice din faza Cucuteni A. Stratul de cultură fiind la suprafață, locuințele au fost răvășite scoțându-se la iveală bucăți de chirpici de la podini și pereți. Ceramica descoperită este foarte corodată și fragmentată.

c) Din satul Hertioana a fost achiziționat un topor-ciocan din piatră, perforat, lucrat îngrijit, descoperit însă în condiții cu totul nesigure. Este posibil ca acest topor să facă parte din inventarul așezărilor neolitice de la „Pavalan” sau „La Prisacă”, descoperite în împrejurimile satului Hertioana.

15. Șerbănești, com. Șerbănești. În marginea de est a comunei, pe terasa superioară a Bistriței, s-au identificat urmele unei așezări neolitice din faza Cucuteni A, distrusă aproape în întregime de apă. Din această așezare provine un vîrf de lance din silex fumuriu, triunghiular, cu baza dreaptă, cu retușe largi pe ambele fețe și cu retușe fine marginale.

#### 16. Mărgineni, com. Mărgineni

a) La ieșirea din satul Mărgineni, în partea dreaptă a șoselei care merge spre Bacău, a fost identificată o așezare neolitică din faza Cucuteni A. În afară de fragmentele ceramice, foarte corodate, menționăm o lamă scurtă din piatră neagră-verzuie, cu o carenă neregulată, prezentînd doar pe o margine retușe scurte și adînci (fig. 9/17).

b) În marginea de est a satului a fost identificată o altă așezare neolitică tot din faza Cucuteni A. Din materialul arheologic menționăm un *grattoir* dublu pe lamă masivă, din silex negru-vinețiu cu retușe fine marginale și retușe duble la capetele de întrebuințare (fig. 9/19). S-au mai descoperit și cîteva fragmente ceramice din pastă cenușie brună, decorate cu brîuri în relief alveolare, care indică pe acest loc și resturile unei așezări geto-dacice.

#### 17. Bacău

a) În str. dr. Aroneanu, cu ocazia lucrărilor de fundație pentru locuințe, s-a descoperit un *racloir* din silex negru-vinețiu de formă ușor trapezoidală, cu două carene pe una din fețe și cu retușe marginale duble (retușe largi și apoi retușe fine mărunte (fig. 9/20). *Racloir-ul* a fost găsit în loess la 2 m adîncime, fără alte urme de locuire. După tehnica de lucru se pare că aparține paleoliticului superior (?).

b) În marginea de est a orașului, în punctul „Capătul Dealului” sau „Lutărie”, s-a descoperit un cimitir cu urne de incinerare din secolul al III-lea. Inventarul mormintelor a fost în cea mai mare parte răvășit, reușindu-se a se salva o singură urnă cu resturile scheletului calcinat. Urna este lucrată la roată, din pastă cenușie, de formă globulară cu marginea răsfrîntă orizontal și cu fundul inelar. Capacul urnei, lucrat din aceeași pastă, este prevăzută cu o apucătoare

inelară, iar marginea interioară a capacului este ușor marcată pentru a se sprijini mai bine pe gura vasului-urnă (fig. 31/3). Inventarul urnei se compunea dintr-o fibulă de bronz cu resortul lung din fier și cu buton biconic (fig. 31/2) și din mărgelile rotunde din materie sticloasă sau calcaroasă, de culoare alburie sau cenușie.

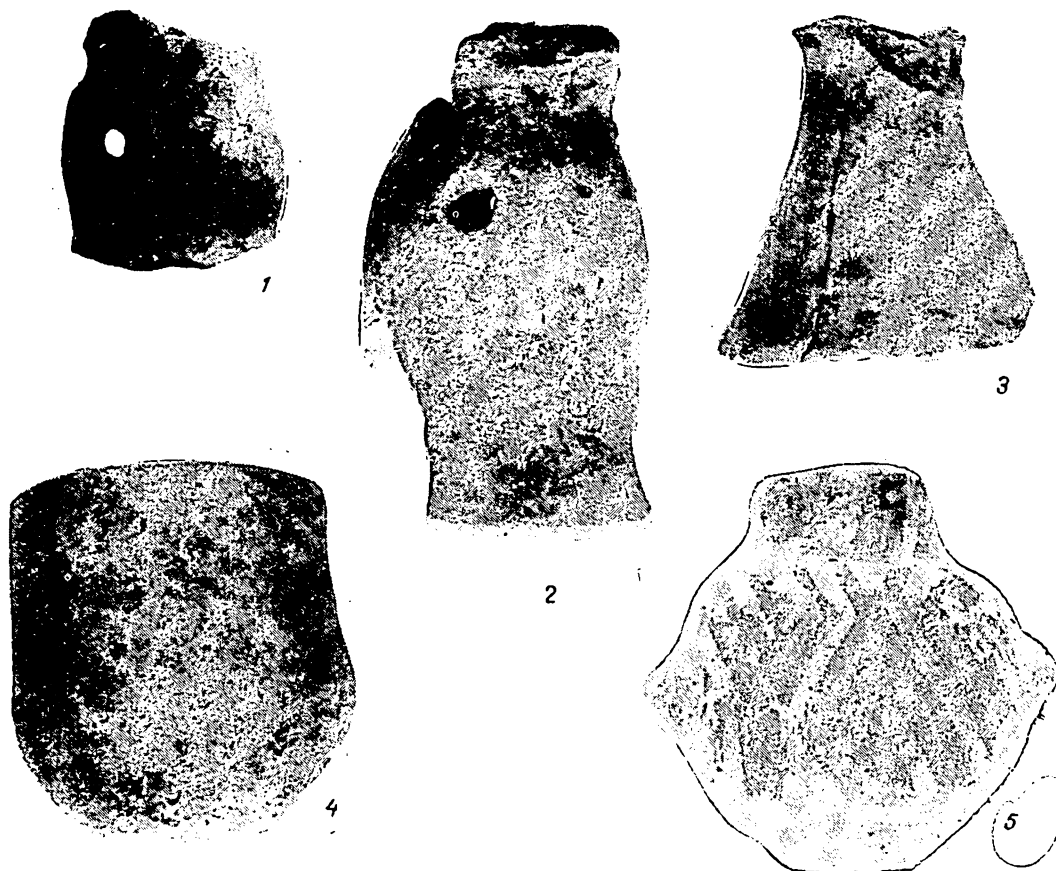


Fig. 6. — Vase neolitice. 1: Găiceana; 2—3: Gioseni; 4: Nănești; 5: Țigănești (circa 1/3 m. nat.).

Deasupra oaselor fusese presărată humă roșie sau albă. După obiectele de inventar și după tipul de urnă cu capac, acest cimitir se integrează în contextul resturilor de cultură materială daco-carpice, foarte numeroase în regiunea Bacău<sup>17</sup>.

c) Din diferite puncte ale orașului mai provin și câteva vase feudale și pipe, datînd din secolele XVII—XVIII (fig. 39/4—6).

18. *Luizi-Călugăra, com. Luizi-Călugăra*

a) Pe teritoriul comunei au fost descoperite urmele unei așezări neolitice din faza Cucuteni B, distrusă aproape complet de lucrările pentru terasamentul șoselei.

<sup>17</sup> I. Ioniță, *Contribuții la cunoașterea culturii Sintana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul R.S.R., AM, IV, p. 189 și urm.*

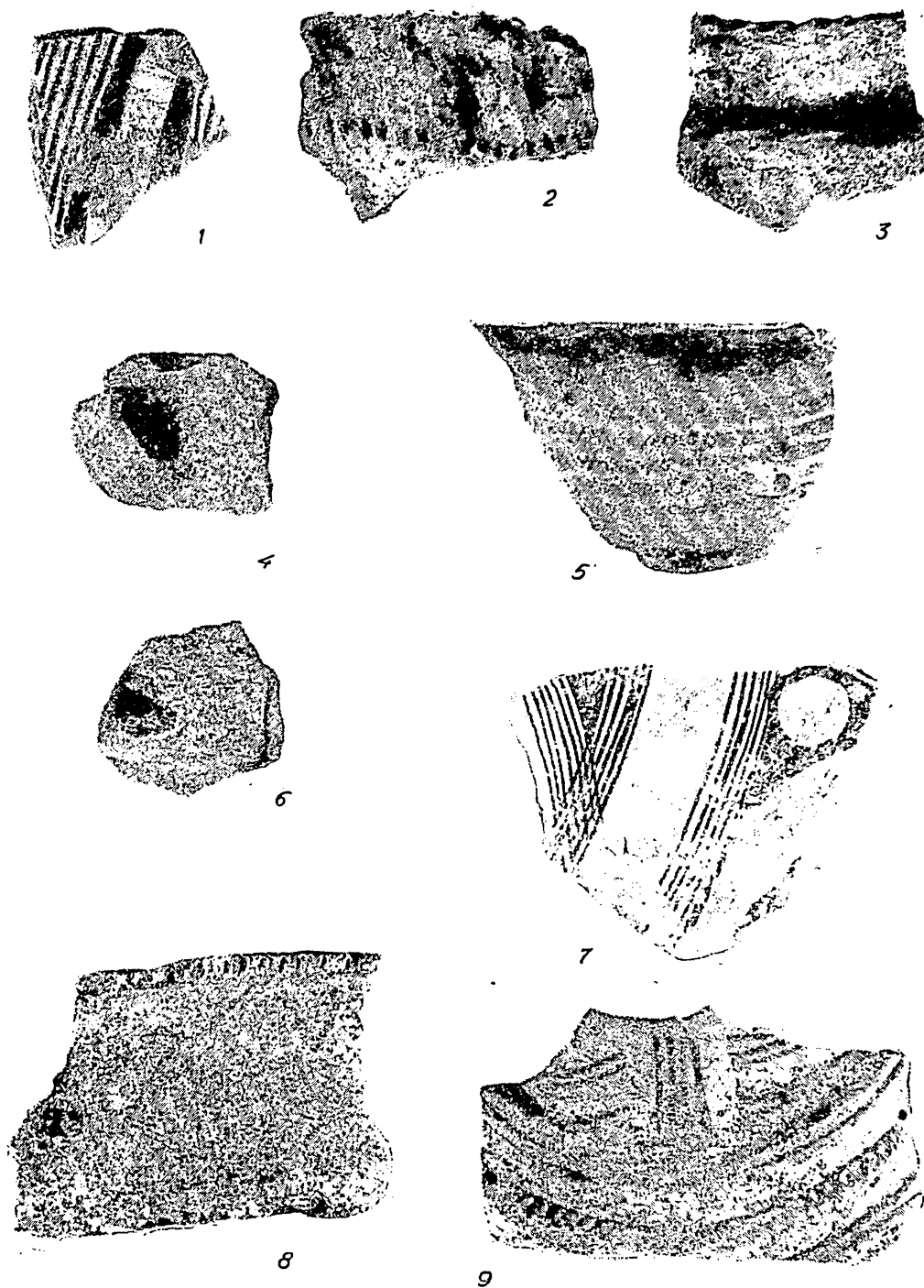


Fig. 7. — Fragmente ceramice neolitice (1-3, 5, 7, 9) și din epoca bronzului (4, 6, 8): 1 : Năstăseni ;  
2-9 : Lichitișeni.

b) În marginea de est a comunei s-au identificat urmele unei așezări geto-dacice, din care provin fragmente ceramice corodate de la vase-borcan cu marginea ușor întărită, decorate cu brîu în relief întrerupt de proeminențe-buton sau fragmente lucrate la roată, din pastă cenușie (fig. 28/4).

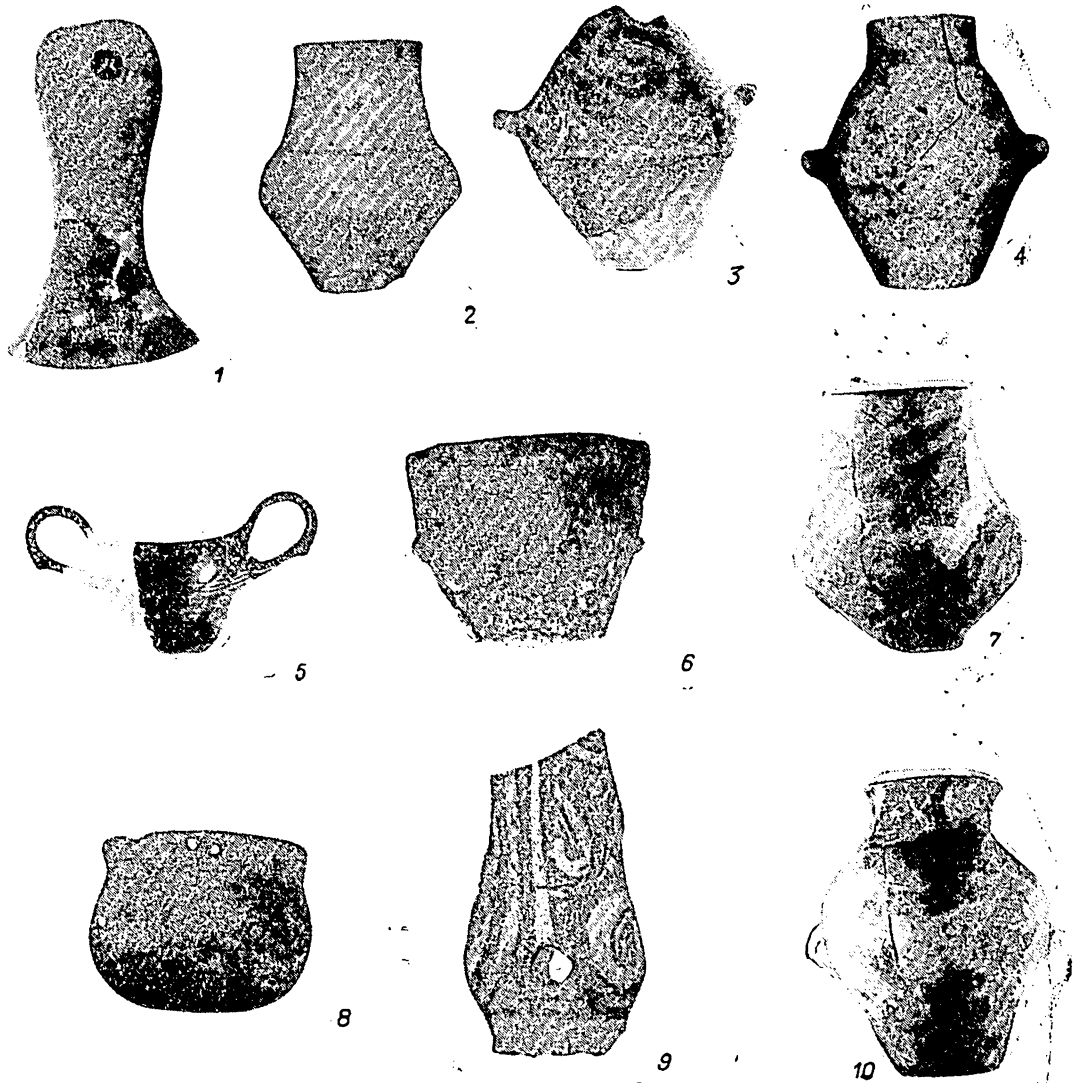


Fig. 8.—Vase neolitice (1—4, 6—7, 9—11) și din epoca bronzului (5, 8). 1, 3—4, 6—7: Găiceana; 2: Lichitișeni; 5, Bărboasa; 8: Huruiști; 9: Găiceana; 10: Țigănești (1—4, 6—7, 10 circa 1/4 m. nat.; 5, 8, 9 circa 1/3 m. nat.).

c) Cele mai bogate resturi de cultură materială au fost descoperite în punctul „Pichiul”. Pe acest loc, a cărui suprafață depășește 20 ha, se găsesc resturile unei așezări Monteoru, din epoca bronzului, și a unei așezări daco-carpice din secolele II—III e.n. Inventarul așezării Monteoru permite constatarea că stațiunea a

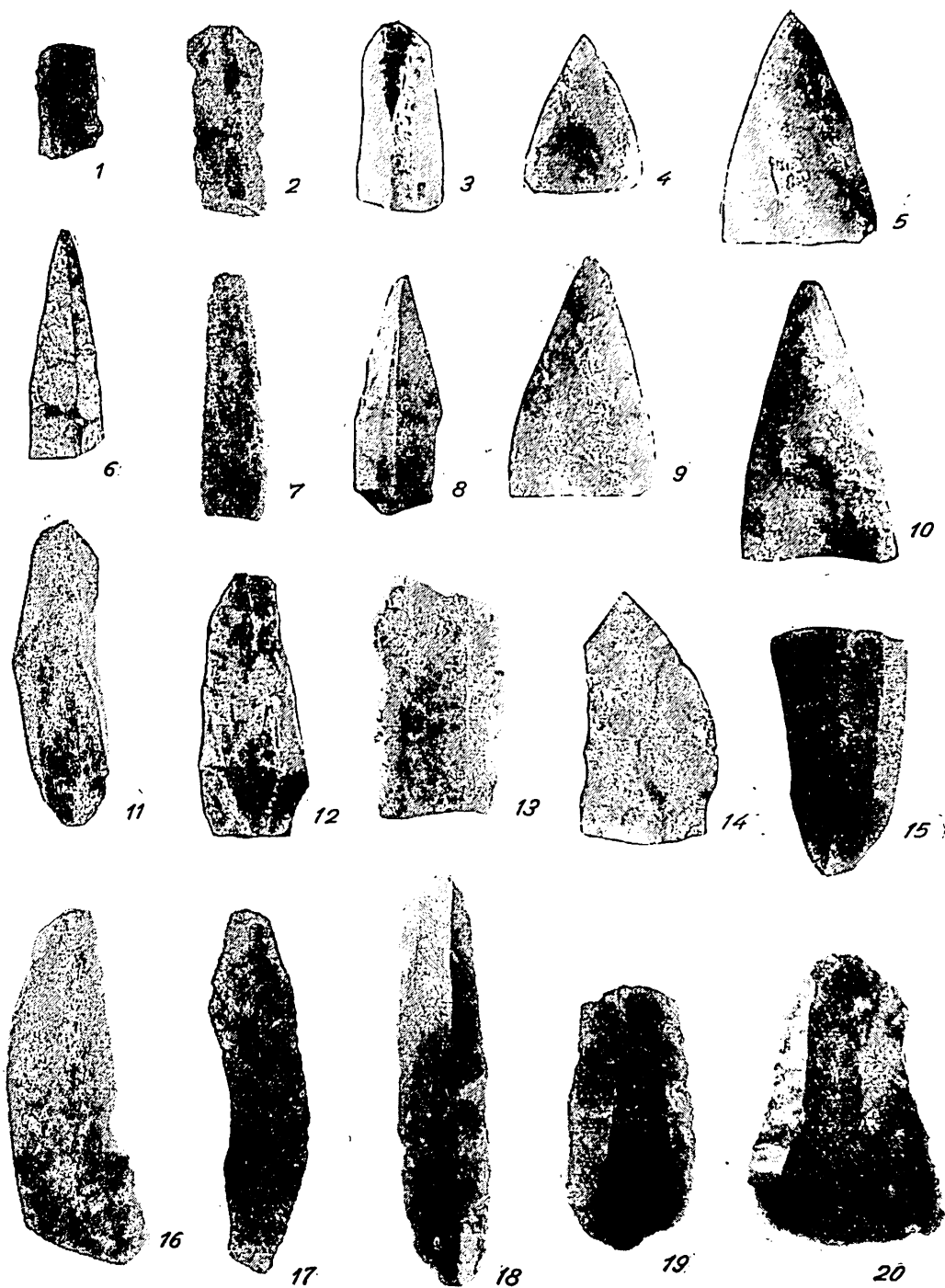


Fig. 9. — Unelte din silex și piatră. 1-2, 14-15: Crăiești; 3: Lichitișeni; 4-6, 8-9: Tigănești; 7, 11, 13: Tăvădărești; 10: Bacău; 12: Gura Văii; 16: Bărboasa; 17, 19: Mărgineni; 18, 20: Unguri (1-15, 18-20 circa 1/4 m. nat.; 16 circa 1/2 m. nat.; 17 circa 1/3 m. nat.).

avut trei faze de locuire : Monteoru Ic<sub>3</sub>, etapa I, din care menționăm fragmentele de cești decorate cu șiruri de puncte și *furchenstich*, Monteoru Ic<sub>2</sub>, în care predomină motivele decorative din linii în relief, și Monteoru Ib (?), în care decorul caracteristic este reprezentat prin triunghiuri alungite incizate (fig. 16/2—3, 6, 9, 11, 13—14; 17/6, 9).

d) În partea de nord-vest a așezării Monteoru, la circa 500 m, s-a descoperit un cimitir de înhumație care ar părea să fie contemporan (după fragmentele ceramice) cu faza Monteoru Ib. Nu se pot face alte precizări asupra acestui cimitir, deoarece multe din schelete au fost răvășite, iar inventarul s-a pierdut, rămânând doar fragmente ceramice dispartate și dispersate pe întreaga suprafață.

e) Pe locul numit „Pepinieră” a fost descoperit întâmplător un topor de aramă cu gaură de înmănușare transversală, cu lama ușor curbată și cu tăișul drept, precum și fragmente ceramice aparținând culturii Monteoru fazele Ic<sub>3</sub> și Ic<sub>2</sub> (fig. 16/6, 13).

f) În marginea de vest a comunei au fost identificate urmele unei așezări din secolul al III-lea, care constau doar din fragmente ceramice lucrate la roată (fig. 34/4), din pastă cenușie cu urme de luciu sau fragmente lucrate cu mâna din pastă grosolană cu pietricele în compoziție.

19. *Osăbiți, com. Luizi-Călușara*. Pe locul denumit „Via Corhana” s-au descoperit importante resturi aparținând culturii Monteoru datînd din fazele Ic<sub>3</sub> -Ia ale acestei culturi. Dintre fragmentele ceramice menționăm cești decorate cu cercuri concentrice, linii în relief, triunghiuri și festoane incizate.

20. *Sărata, com. Nicolae Bălcescu*

a) În marginea de nord-vest, pe colina denumită „Dealul Coșului”, au fost identificate urmele unei așezări neolitice datînd din fazele Cucuteni A și AB, precum și o așezare din epoca bronzului aparținând culturii Monteoru. Din inventarul așezării Cucuteni A menționăm fragmente de boluri, pictate tricrom cu motive spiralice sau semiove despărțite prin bare, sau fragmente de vase de provizie, decorate cu barbotină (fig. 2/2, 6). Dintre resturile ceramice din faza Cucuteni AB remarcăm pe acelea a căror motive decorative constau din dungii roșii și brune dispuse în spirale strînse. De asemenea, din inventarul așezărilor neolitice fac parte două lame fragmentare din silex vinețiu sau brun-gălbui cu rețușe marginale (fig. 10/4—5). Urmele așezării din epoca bronzului sînt mai puțin intense; menționăm totuși cîteva fragmente din pastă fină provenind de la vase cu corpul drept, decorate cu linii în relief dispuse în zigzag, care se încadrează în faza Ic<sub>2</sub> a culturii Monteoru. Tot de aici provine și o daltă de os (fig. 10/6).

b) În punctul „Coasta Moșului” s-au identificat urmele unei așezări din secolele II—III e.n. Din fragmentele ceramice adunate menționăm pe acelea provenind de la vase mari (*dolium*), precum și cîteva fragmente de fructieră (fig. 34/1).

21. *Valea Seacă, com. Valea Seacă*. În vatra satului, cu ocazia lucrărilor de construcție a silozurilor, a fost identificată o necropolă cu morminte de înhumație. Din inventarul unuia din morminte menționăm un vas din pastă neagră-cenușie cu umărul ușor marcat și un topor-ciocan din piatră dură cu ceafa cilindrică mult prelungită cu tăișul ascuțit datînd din epoca bronzului, cultura Monteoru <sup>18</sup>

<sup>18</sup> Pentru analogii vezi M. Florescu, *Contribuții la cunoașterea etapelor timpurii ale culturii Monteoru din Moldova*, *AM*, IV, p. 51, fig. 5/3.

(fig. 22/1). Menționăm de asemenea că în apropierea acestui cimitir, pe dealul Titelca, se află o așezare aparținând fazelor Ic<sub>3</sub> — Ic<sub>2</sub> a culturii Monteoru; așa că s-ar putea ca mormintele descoperite să constituie necropola așezării<sup>19</sup>.

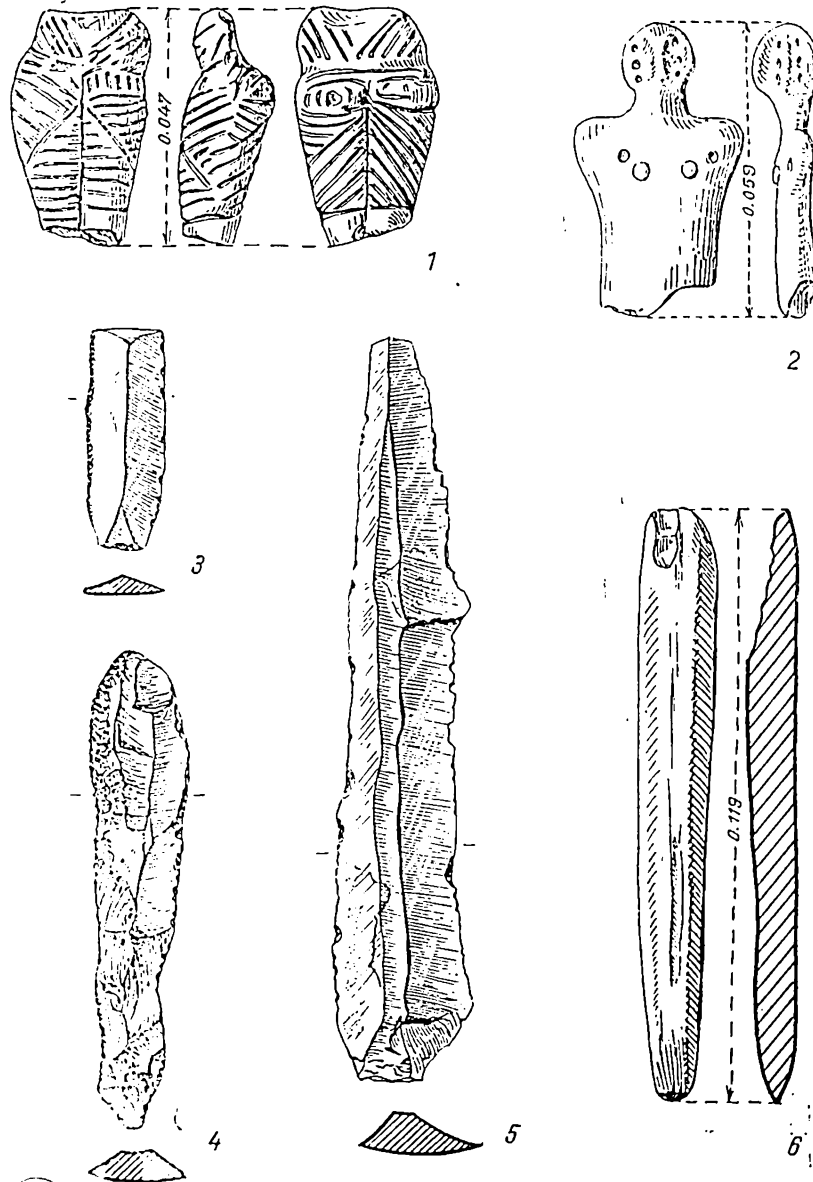


Fig. 10. — Figurine antropomorfe (1—2), lame de silex (3—5) și daltă de os (6).  
1: Huțu; 2: Traian; 3: Găiceana; 4—6: Sărata.

<sup>19</sup> Așezarea de la Titelca-Mindrișca a fost cercetată și în cadrul șantierului Poiana (SCIV, III, 1952, p. 209 și urm.) și ulterior de către G. Bichir și E. Antonescu (*Materiala*, VIII, p. 291—301).



22. *Racova, com. Racova.* În marginea comunei, pe locul denumit „Pe șes”, s-au găsit câteva fragmente ceramice din pastă cenușie zgrunțuroasă, provenind

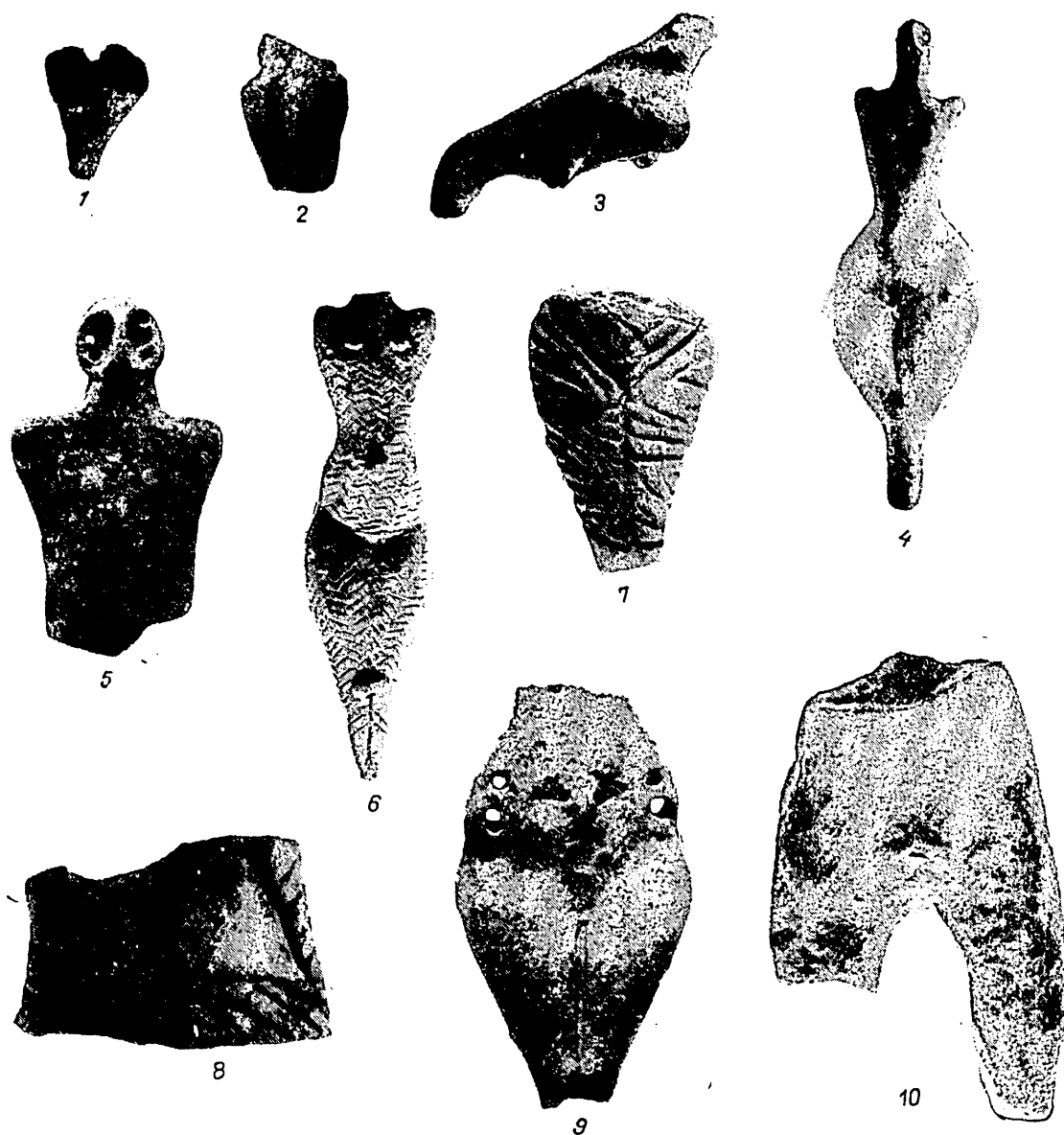


Fig. 11. — Figurine antropomorfe. 1, 2 : Găicșana ; 3, 9—10 : Slobozia ; 4 : Prăjești ; 5 : Traian ; 6 : Țigănești ; 7 : Oncești ; 8 : Scărișoara (1—5, 9—10 circa 1/2 m. nat. ; 6—8 circa 1/1 m. nat.).

de la vase borcan, avînd pe marginea interioară a buzei o șanțuire pentru capac. Aceste fragmente aparțin unei siliști feudale datînd din secolul al XIV-lea sau prima jumătate a secolului al XV-lea.

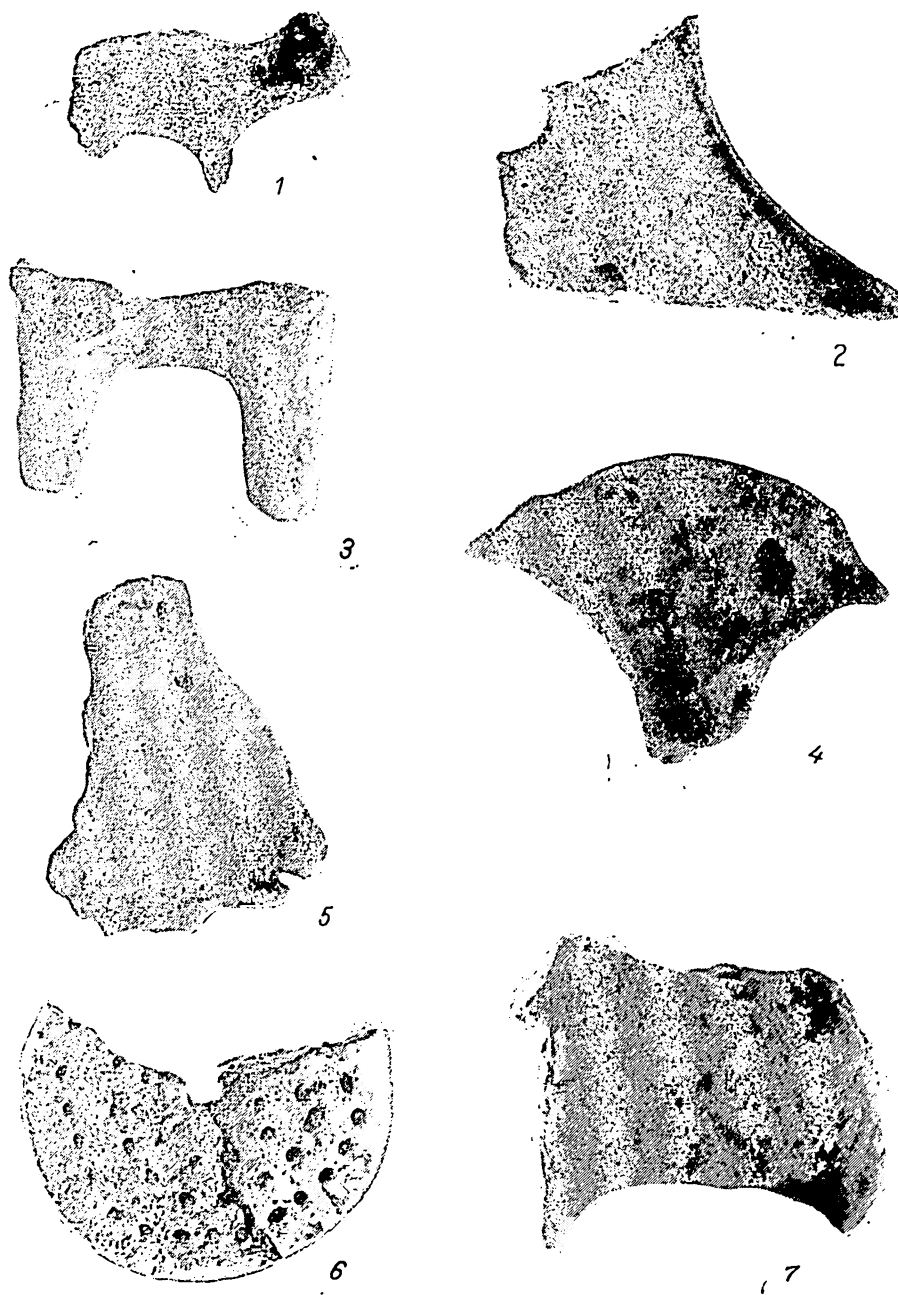


Fig. 12. — Figurine zoomorfe (1, 4-5, 7), picior de idol antropomorf (2), scăunele fragmentare (3) și rondelă de lut ars perforată (6). 1 : Găiceana ; 2 : Bărboasa ; 3-5, 7 : Ungureni ; 6 : Ghiocnoia (1, 6 circa 1/2 m. nat. ; 2-5, 7 circa 1/1 m. nat.).

23. *Gura Văii, com. Racova.* În stînga pîrîului Valea rea, pe locul numit „Rîpa Ilieșilor”, s-au descoperit la baza loessului resturi fosile de *Elephas Meridionalis Nesti*, iar în preajmă așchii de cremene atipice<sup>20</sup>, precum și o lamă din silex, neolitică (fig. 9/12).

24. *Chetriș, com. Tamași.* În satul Chetriș s-a descoperit un molar de mastodont împreună cu alte resturi fosile<sup>21</sup>.

25. *Gioseni, com. Tamași.* Pe locul „La Cimitir”, pe malul estic al pîrîului Alexandroaia, pe coasta dealului Clopoței, s-au descoperit resturile unei așezări neolitice din fazele Cucuteni A și B, precum și resturi sporadice din secolul al III-lea e.n. Materialul arheologic aparținînd culturii Cucuteni este reprezentat de fragmente de vase de provizie, decorate cu barbotină, de boluri și vase suport pictate tricrom cu motive spiralice sau semiove, aparținînd fazei Cucuteni A (fig. 4/6, 8), precum și fragmente de capace sau vase biconice, decorate cu dungi brune dispuse în benzi, din faza Cucuteni B (fig. 4/7). Așezării din secolul al III-lea îi aparțin cîteva fragmente ceramice lucrate la roată din pastă cenușie.

26. *Faraoani, com. Faraoani*

a) În comuna Faraoani a fost descoperit în condiții nesigure un toporciocan aparținînd epocii bronzului.

b) În marginea de sud-est a comunei s-au identificat urmele unei așezări din secolele III—IV e.n.

27. *Ungureni, com. Ungureni.* Pe locul „Dealul Hîrburilor” a fost descoperită o bogată așezare neolitică din faza Cucuteni A și o așezare aparținînd culturii Monteoru. Dintre numeroasele fragmente ceramice și obiecte aparținînd stațiunii Cucuteni A (fig. 12/3—5, 7) menționăm idoli feminini întregi sau fragmentari, idoli zoomorfi, fragmente de vase suport cu pictură tricromă, vase miniatură, unelte din silex (gratoire pe lamă masivă), lame cu rețușe marginale (fig. 9/18), topoare din marnă fragmentare etc. Din materialul arheologic aparținînd așezării Monteoru amintim fragmentele de la cești prevăzute cu decor din linii în relief

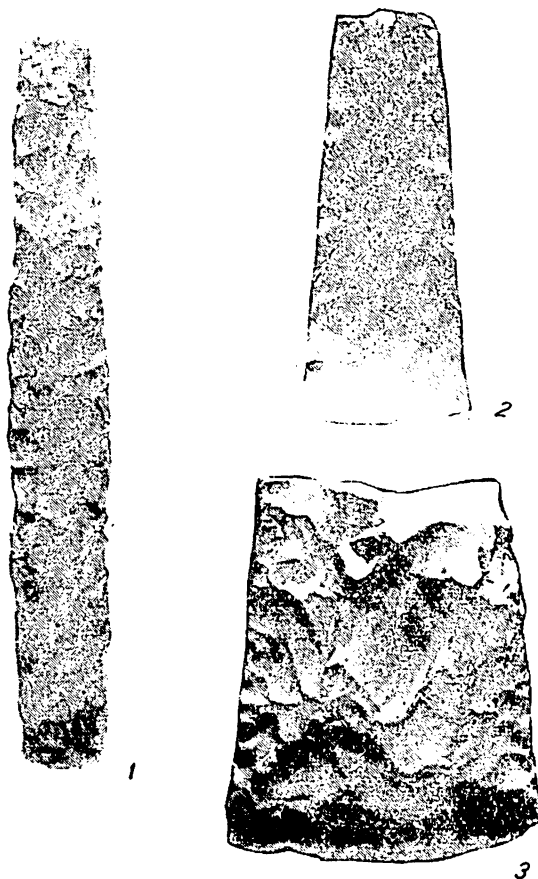


Fig. 13. — Dălți și topoare din silex. 1: Slobozia; 2: Scărișoara; 3: Răcătău (circa 3/4 m. nat.; circa 2 2/3 m. nat.; 3: circa 1/3 m. nat.).

<sup>20</sup> A. Saraiman și V. Căpitanu, în *ASU-Iași*, sect. II-a, tom. X, 1964, p. 79—84.

<sup>21</sup> *Ibidem*.

(fig. 17/3), un topor-ciocan fragmentar, din diorit, care permit încadrarea aşezării în faza Monteoru Ic<sub>2</sub>.

28. *Năstăseni, com. Parincea*. În punctul „Botezata”, la marginea satului Năstăseni, au fost identificate urmele unor bogate aşezări neolitice și din epoca bronzului. Astfel, menționăm fragmente decorate cu benzi spiralice sau unghiulare, pictate tricrom (fig. 7/1), lame din silex, idoli feminini fragmentari și idoli zoomorfi, care permit datarea resturilor de locuire în faza Cucuteni A. În mod deosebit remarcăm fragmentele ceramice din epoca bronzului decorate cu grupe de linii în relief, motive caracteristice fazei Monteoru Ic<sub>2</sub>, asociate cu ceramică provenind de la cești prevăzute cu motive constând din triunghiuri incizate cu

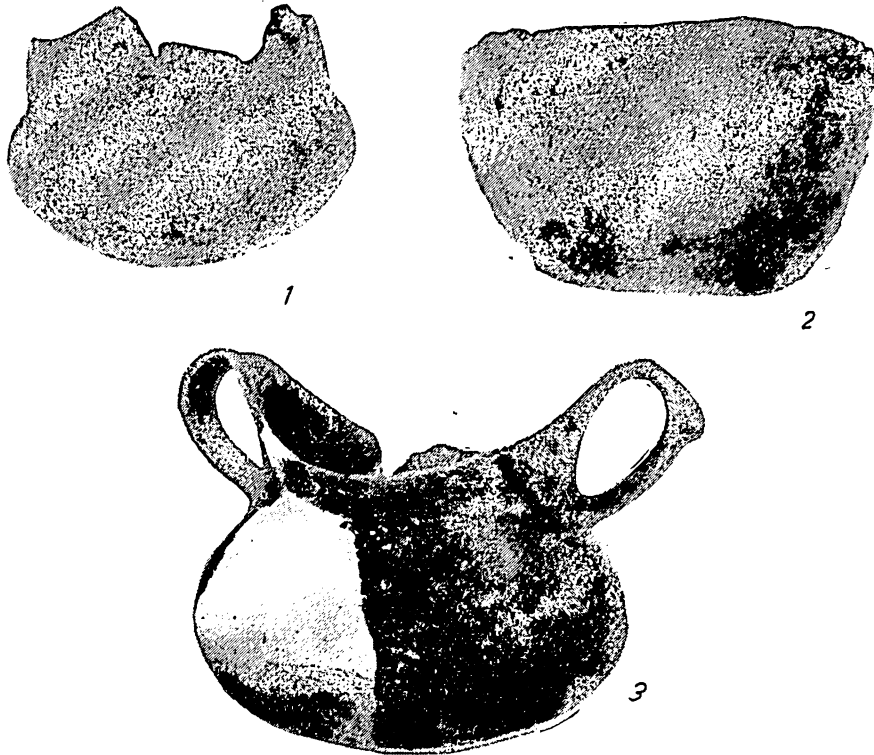


Fig. 14. — Vase din epoca bronzului. 1: Bărboasa; 2: Ghionoaia; 3: Adjutul Vechi (1—2 circa 1/3 m. nat.; 3 circa 1/4 m. nat.).

cîmpul hașurat specifice culturii Belopotok-Costișa. Din acest punct de vedere aşezarea de la Năstăseni prezintă o deosebită importanță pentru stabilirea raportului cronologic dintre culturile Monteoru și Costișa și a relațiilor dintre aceste culturi <sup>22</sup>.

29. *Nănești, com. Parincea*

a) În satul Nănești-Deal au fost identificate urmele unei aşezări sporadice geto-dacice. Fragmentele culese de pe platoul din marginea sud-vestică a satului

<sup>22</sup> Vezi M. Florescu, *op. cit.*, p. 107 și urm.

sînt lucrate la roată, din pastă cenușie, sau la mîină și decorate cu brîu în relief alveolat dispus în rețea.

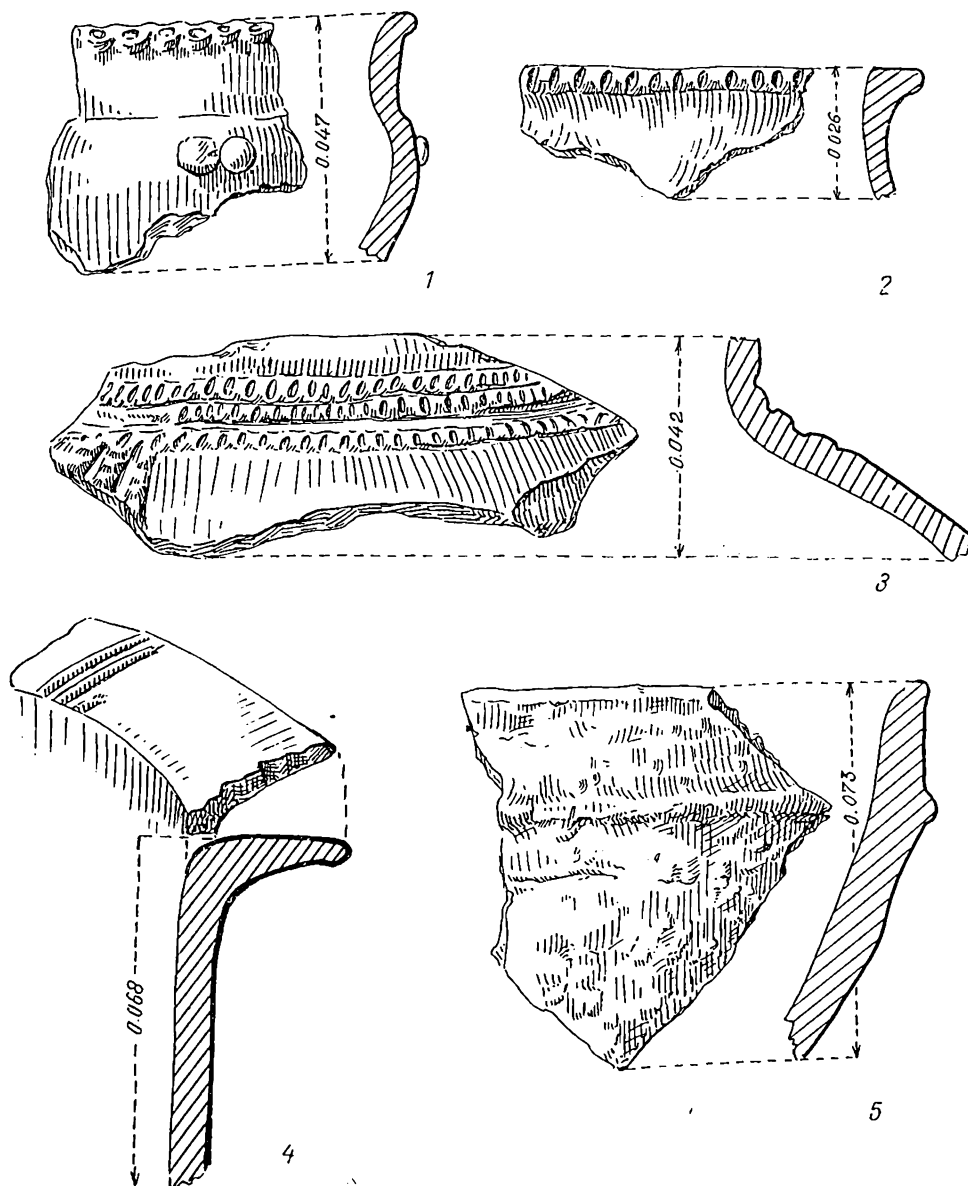


Fig. 15. — Fragmente ceramice neolitice (1, 3) și din epoca bronzului (2,4-5).  
1 : Bărboasa ; 2-3 : Lichitișeni ; 4 : Izvorul Berheciului ; 5 : Zăpodia.

b) În incinta C.A.P.-Năneștii de Jos, cu ocazia săpării gropilor pentru siloz, s-au descoperit trei morminte de incinerare, din care unul avea ca inventar o ceașcă lucrată la roată din pastă cenușie, cu o toartă, cu buza ușor răsfrintă

(fig. 34/5) și un „ghioc” perforat la un capăt pentru a fi folosit ca amuletă (fig. 36/6). Caracteristicile inventarului permit datarea mormintelor în secolul al IV-lea e.n.

c) Pe platoul din marginea de sud a satului Nănești au fost identificate urmele de locuire a patru așezări : 1) cea mai veche aparține culturii Criș, remarcându-se fragmentele provenind de la vase cu piciorul treflat sau cilindric (fig. 3/1); 2) o așezare din faza Cucuteni A (s-au adunat fragmente ceramice și vase întregi) (fig. 3/8; 6/4); 3) o stațiune din epoca bronzului (cultura Monteoru) ale cărei urme sînt dispersate pe o suprafață de circa 3 ha și cu materiale arheologice fragmentare și în cea mai mare parte atipice (fig. 17/7); 4) o așezare de asemenea sporadică din secolele III—IV e.n., adunîndu-se doar cîteva fragmente ceramice lucrate la roată din pastă cenușie (fig. 33/2, 9).

30. *Mileștii de Sus, com. Parincea*. În marginea de sud a satului s-au descoperit urmele sporadice a două așezări : una neolitică, probabil din faza Cucuteni A, și a doua din epoca bronzului (fragmentele ceramice sînt foarte corodate și atipice).

31. *Petrești, com. Păncești*. În partea de est a comunei au fost descoperite resturile unei așezări din secolul al III-lea e.n. Datarea acestei stațiuni s-a făcut pe baza fragmentelor ceramice lucrate la roată, din pastă fină cenușie. Menționăm și prezența ceramicii din pastă poroasă lucrată de mîna și arsă neuniform. În ceea ce privește formele, au fost identificate castroane cu marginea întărită sau căni cu gîtul înalt.

32. *Soci, com. Păncești*.

a) Pe locul denumit „La Odăi” s-au descoperit urmele unei așezări geto-dacice. Fragmentele ceramice adunate din acest punct sînt foarte corodate și atipice, încît atribuirea urmelor de locuire în perioada geto-dacică s-a făcut pe baza cîtorva indicii oferite de compoziția pastei (omogenă, fină, de culoare cenușie deschisă).

b) La punctul „Pe dealul bisericii” s-au adunat fragmente ceramice din pastă fină cenușie cu luciu pe ambele fețe, care indică urmele unei așezări din epoca bronzului.

33. *Păncești, com. Păncești*.

a) În marginea comunei, pe dealul „La Cetățuie”, au fost descoperite resturile a trei așezări, după cum urmează : 1) cea mai veche și mai întinsă ca suprafață aparține fazei Cucuteni A (s-au adunat de aici fragmente ceramice pictate tricrom și cîteva lame din silex); 2) o așezare mai restrînsă din epocă bronzului care prezintă resturi de locuire sporadică; materialul arheologic fiind fragmentar și în cea mai mare parte atipic (cu excepția cîtorva fragmente din pastă brun-cenușie, fină, cu luciu); 3) stațiune de la sfîrșitul Hallstattului (au fost adunate doar cîteva fragmente cu urme de luciu la exterior și torți cu secțiunea rectangulară) este mai puțin intensă.

34. *Răcățău, com. Horgești*.

a) În marginea de sud-vest a satului, cu ocazia diferitelor lucrări agricole, au fost scoase la iveală urmele unor bogate așezări hallstattiene (fig. 27/4) și geto-dacice, al căror strat de cultură însă a fost puternic răvășit. Din materialul arheologic adunat amintim fragmentele lucrate la mîna din pastă brun-cărămizie cu decor plastic în relief sau cu proeminențe buton (fig. 28/2, 5).

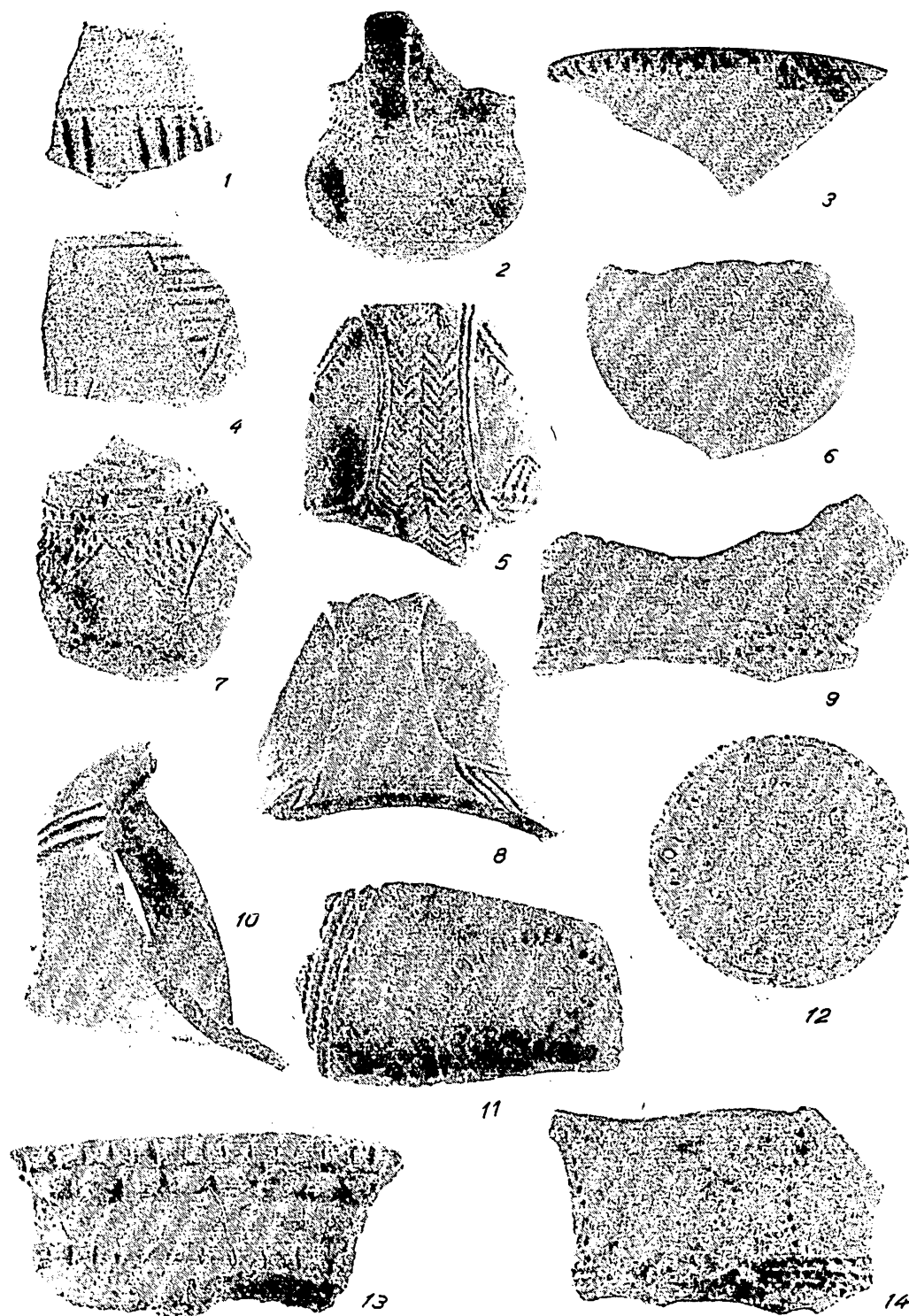


Fig. 16. — Fragmente ceramice din epoca bronzului. 1, 4-5, 7-8, 12 : Răcăciuni ; 2-3, 6, 9, 11, 13-14 : Luizi (1, 3, 11-12 circa 1/1 m. nat. ; 2, 10, 13 circa 1/2 m. nat. ; 4-5 circa 1/4 m. nat. ; 6, 7-8, 14 circa 1/3 m. nat.).

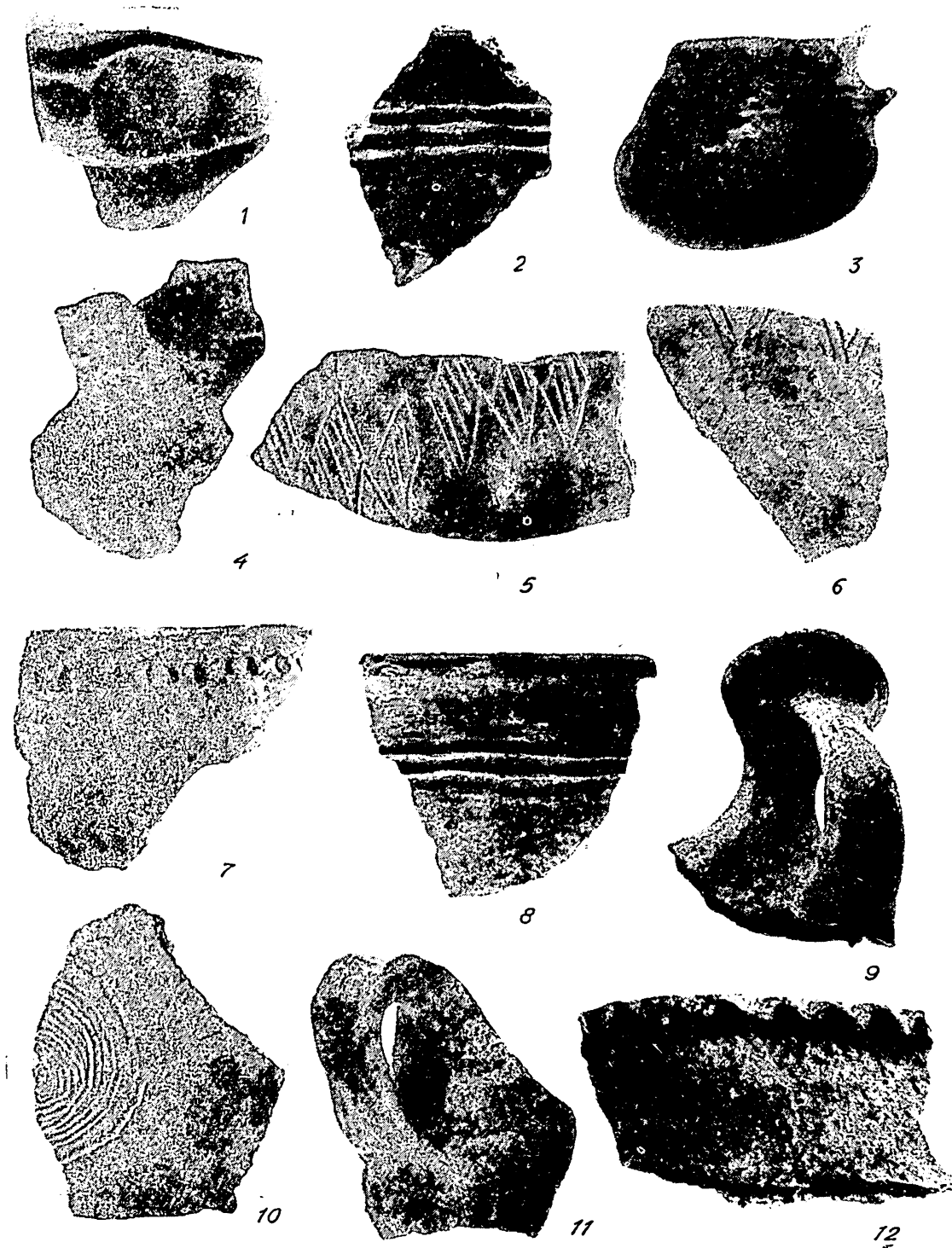


Fig. 17. — Fragmente ceramice aparținând culturii Monteoru. 1—2: Bărboasa; 3: Unguri; 4, 8—10, 12: Scărișoara; 5, 11: Ciorani; 6, 9: Luizi; 7: Nănești (1—2, 4—9 circa 1/2 m. nat.; 11, circa 1/3 m. nat.; 3, circa 1/5 m. nat.; 10, circa 1/1 m. nat.).



În afară de resturile menționate mai sus, mai remarcăm și urmele unei așezări din secolele II—III e.n. atestată prin fragmente ceramice lucrate la roată din pastă cenușie, uneori zgrunțuroasă, decorate cu linii în relief sau val (fig. 35/1).

b) Pe teritoriul satului Răcățău a mai fost descoperit un mormînt de incinerare din secolul I e.n., avînd ca inventar un cazan de bronz.

### 35. Răcăciuni, com. Răcăciuni.

a) Pe dealul „Gheșinilor” a fost identificată o așezare neolitică din faza Cucuteni A. În afară de fragmentele ceramice neolitice pictate tricrom cu motive spiralice sau meandre, menționăm un topor din marnă, trapezoidal, cu tășul ușor știrbit, cu secțiunea lenticulară, șlefuit atît pe fețele late cît și pe acelea înguste (fig. 22/7).

b) În prelungirea dealului Cetățuia, unde fuseseră identificate resturile unei așezări Monteoru<sup>23</sup>, s-au descoperit urmele altei stațiuni aparținînd aceleiași culturi. Prin lucrările de plantare stratul de cultură materială a fost răvășit, scoțindu-se astfel la suprafață bogate resturi ceramice, unelte, obiecte de podobă etc. Efectuarea unui sondaj<sup>24</sup> n-a dat rezultatele scontate în ceea ce privește obținerea unor observații stratigrafice. Din materialul arheologic foarte bogat se detașează îndeosebi fragmentele de cești cu torți prevăzute cu butonași, decorate cu motive excizate (dinți de lup) și șnur dispus în benzi unghiulare, triunghiuri incizate cu cîmpul hașurat orizontal, triunghiuri umplute cu împunsături, *furchenstich* (fig. 16/1, 4—5, 7—8, 12). Prin prezența acestor materiale este atestată în Moldova etapa cea mai veche a fazei Monteoru Ic<sub>3</sub>, precum și influențele transilvănene care au imprimat acestei etape a culturii Monteoru din Moldova o coloratură aparte<sup>25</sup>. Tot aici au fost semnalate și urmele așezării din faza Monteoru Ic<sub>2</sub>, remarcîndu-se prezența torților cu șa și prag și a decorului cu linii în relief (fig. 16/10). Menționăm, de asemenea, prezența topoarelor de luptă din piatră dură, a topoarelor plate din piatră obișnuită și silex, a dălților și împungătoarelor de os (fig. 13/3; 22/2—3, 7; 23/8—9; 24/3—5, 14).

36. Orbeni, com. Orbeni. În marginea satului, pe locul denumit „Pe Chimniță”, a fost identificată o așezare aparținînd culturii Monteoru. Fragmentele ceramice decorate cu cercuri concentrice, torți prevăzute cu butonași, au permis datarea acestei stațiuni în faza Ic<sub>3</sub> a culturii Monteoru.

37. Corbasca, com. Corbasca. Pe locul denumit „Săliște” au fost descoperite un toporaș din marnă, trapezoidal, cu secțiunea lenticulară, șlefuit, și fragmente ceramice neolitice foarte corodate și atipice.

### 38. Pogleş, com. Corbasca.

a) La punctul „Frasinul”, cunoscut și sub numele de „Bîtea”, au fost identificate urmele a trei așezări: 1) așezare neolitică din faza Cucuteni A (fragmentele ceramice adunate sînt corodate și în cea mai mare parte atipice); 2) așezare din epoca bronzului, aparținînd culturii Noua (s-au identificat fragmente ceramice decorate cu brîu în relief simplu și cu buza ușor întărită); 3) resturi sporadice hallstattiene (fragmente ceramice negre cu ușor luciu și urme de caneluri).

b) Pe locul numit „Tabăra” sînt indicii privind existența a patru așezări (neolitic, bronz, hallstatt și probabil geto-dacic). Materialele arheologice adunate de aici nu permit o încadrare mai precisă a urmelor de locuire.

<sup>23</sup> A. Vulpe, *op. cit.*, p. 65 și urm.

V. Căpitanu.

<sup>24</sup> În acest punct a fost efectuat un sondaj de către

<sup>25</sup> Vezi M. Florescu, *op. cit.*, p. 105 și urm.

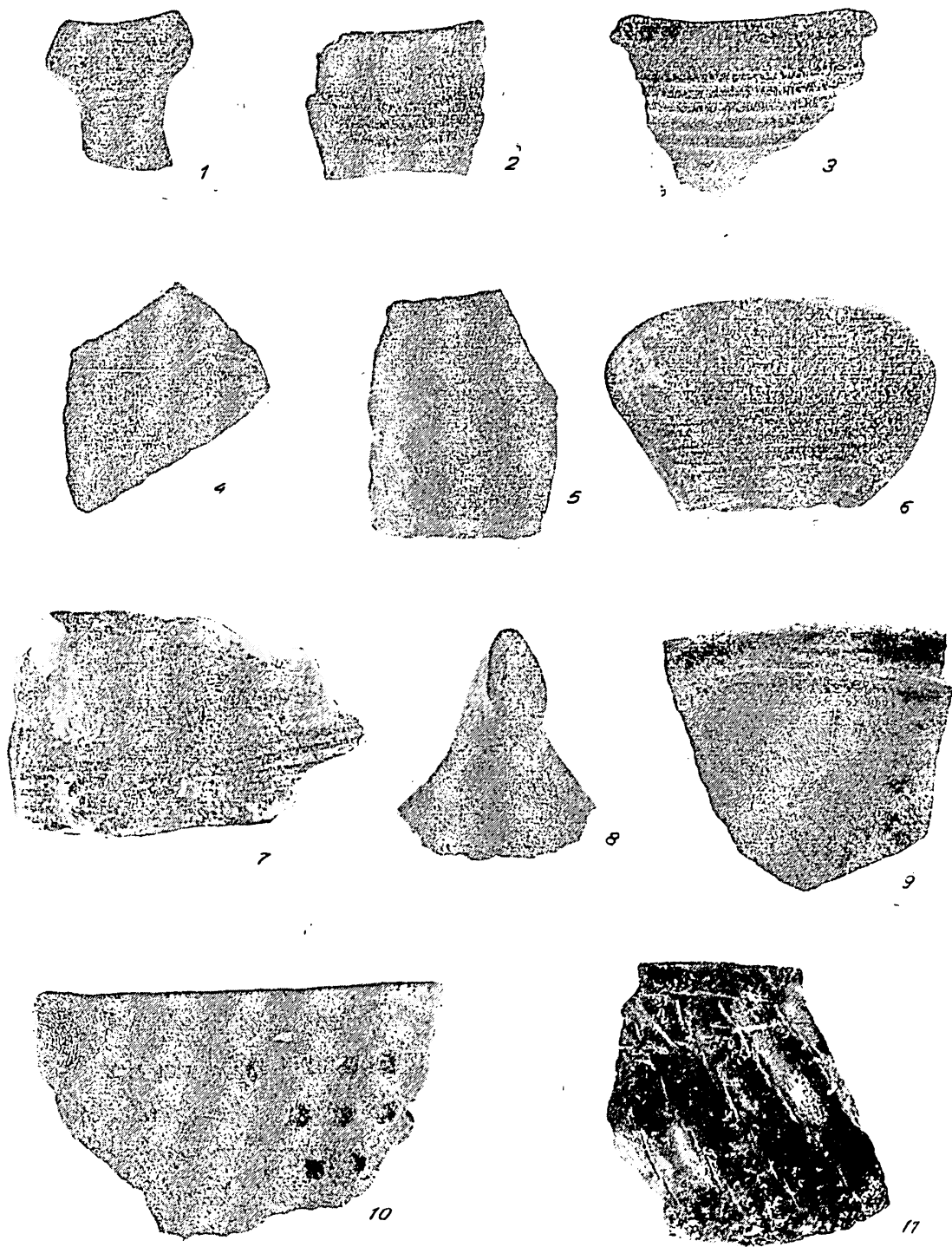


Fig. 18.—Fragmente ceramice aparținând culturii Monteoru și Noua : 1 : Ghionoaia ; 2, 4, 7, 11 : Bărboasa ; 3, 9 : Izvorul Berheciului ; 8 : Căbești ; 10 : Anghelești (1—11 circa 1/2 m. nat.).

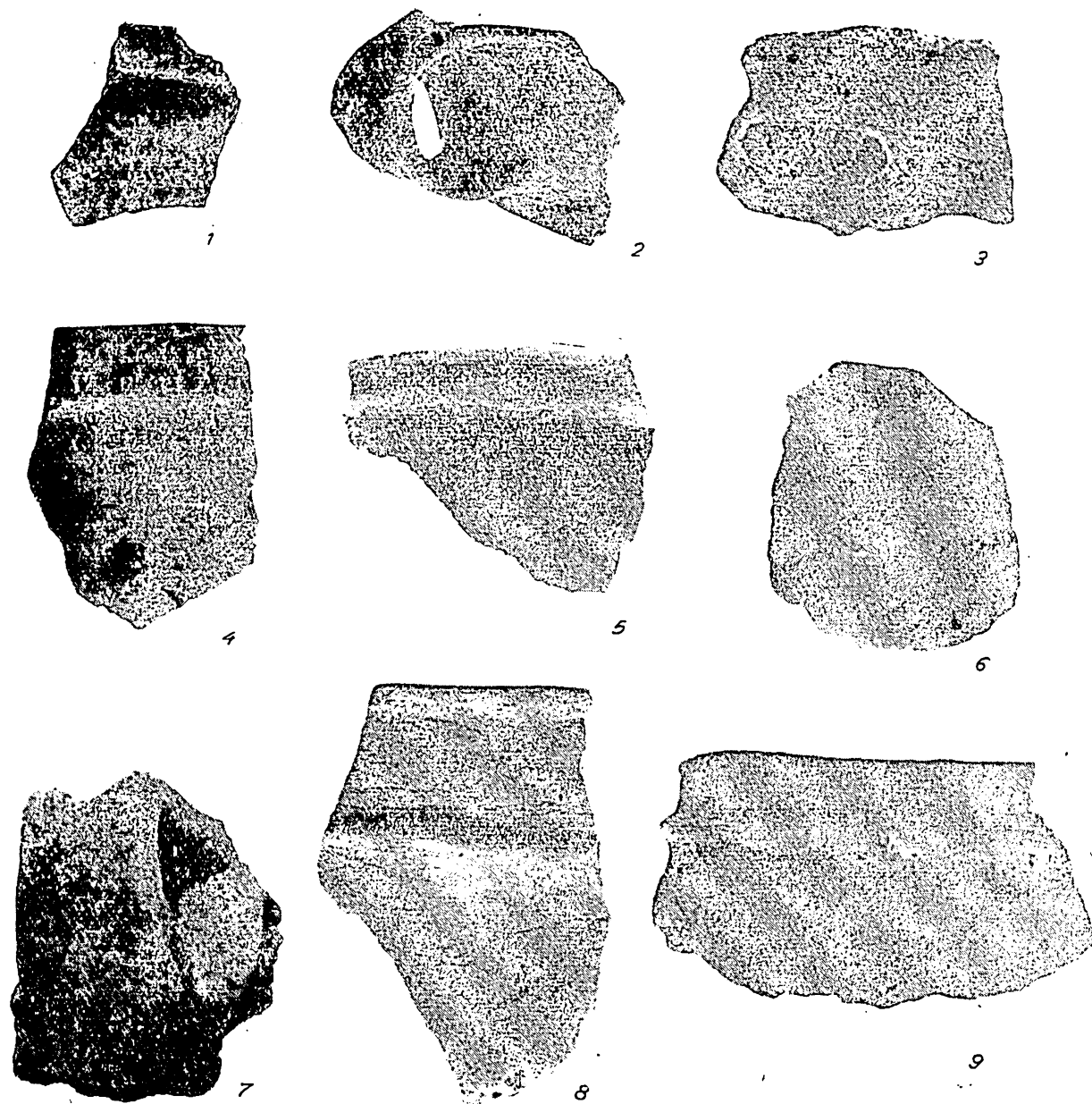


Fig. 19. — Fragmente ceramice aparținind culturii Noua. 1—3, 8: Bărboasa; 4, 6: Milești; 7—9: Căbești (circa 1/2 m. nat.).

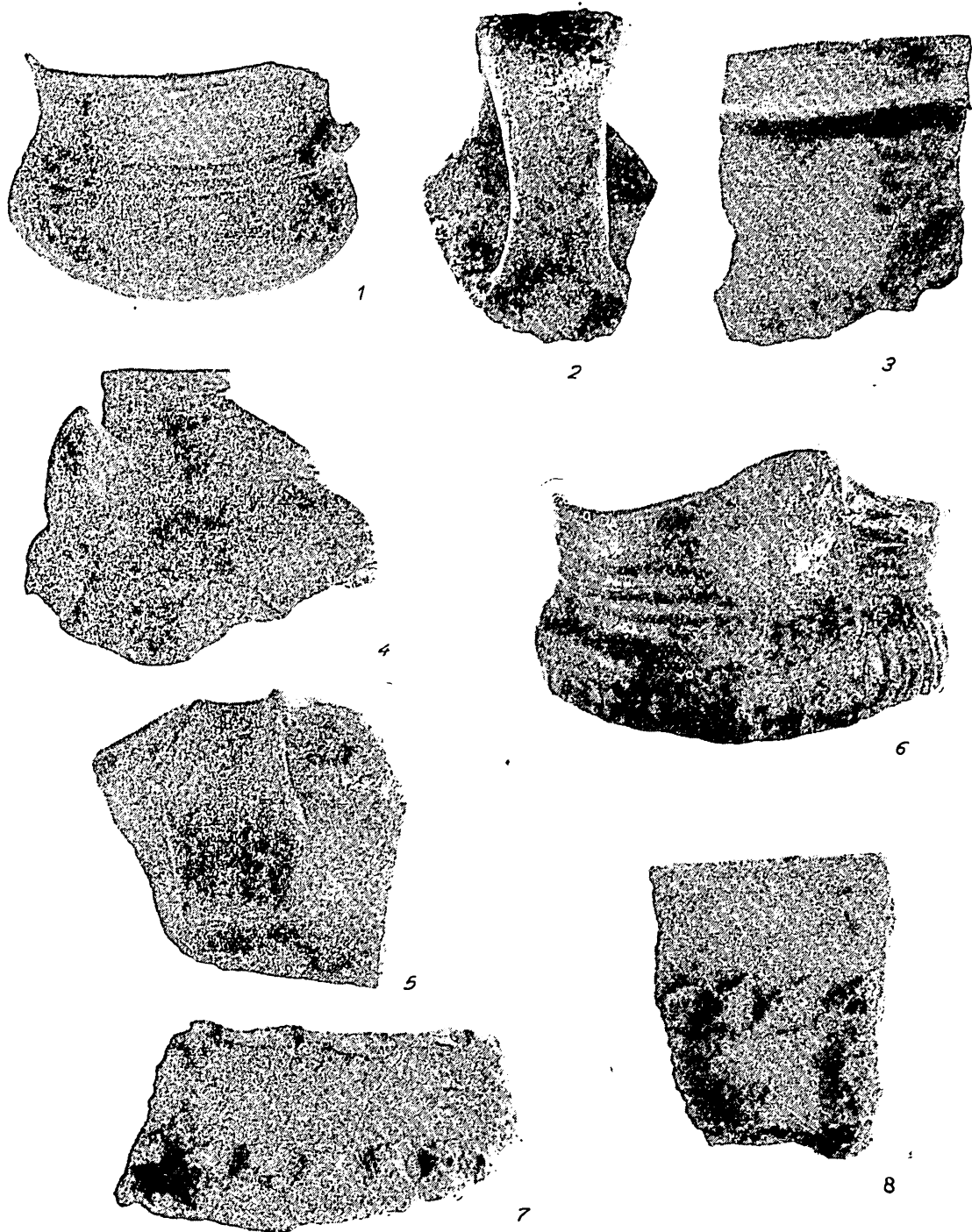


Fig. 20.—Fragmente ceramice aparținând culturilor Monteoru (1—2) și Noua (3—6, 7); Hallstatt (8); 1—2, 7—8: Bărboasa; 3—6: Lichiteșeni (circa 1/2 m. nat.).

c) În punctul „La Cetățuie” au fost descoperite bogate resturi de locuire aparținând unei așezări neolitice din faza Cucuteni A. În afară de numeroasele fragmente ceramice pictate tricrom cu benzi și spirale, menționăm idoli antropomorfi întregi sau fragmentari (masculini — fără decor — sau feminini cu decor incizat pe corp), idoli zoomorfi și lame de silex. În afară de așezarea neolitică, s-au mai identificat și urmele unei stațiuni din epoca bronzului aparținând culturii Monteoru. Fragmentele ceramice, decorate cu cercuri concentrice sau linii în relief, permit încadrarea acestei așezări în fazele Ic<sub>3</sub> și Ic<sub>2</sub> ale culturii Monteoru.

#### 39. Scărișoara, com. Corbasca

a) Cu ocazia lucrărilor pentru șosea a fost descoperit în pădurea Scărișoarei un depozit de obiecte compus din : două topoare din silex alburiu-vinețiu, ușor trapezoidale, cu secțiunea lenticulară, șlefuite pe fețele late și cu ușoare cioplituri pe fețele înguste (fig. 13/2), și un cosor din silex în curs de prelucrare ; un topor de aramă cu gaură de înmănușare transversală, fără manșon, avînd lama ușor curbată, și o dălțiță de aramă dreptunghiulară, cu secțiune lenticulară, cu ceafa îngustă și tăișul ușor curbat. În zona de descoperire a acestui depozit nu s-au găsit alte urme de locuire<sup>26</sup>.

b) În punctul „Holm” sau „Boueanu”, situat peste pîrîul Firul Zăpodiei au fost identificate resturi neolitice (fig. 3/6, 11/8) și ale unei bogate așezări Monteoru (fazele Ic<sub>3</sub> și Ic<sub>2</sub>). Din materialul arheologic atrag atenția fragmentele de cești decorate cu cercuri concentrice, torți cu șa și prag și fragmente de castroane decorate cu linii în relief (fig. 17/4, 8—10, 12).

#### 40. Rogoaza, com. Corbasca

a) Pe terasa majoră a Siretului, la circa 500 m nord de vatra satului, au fost identificate pe platoul „Dealul Viilor” urme de locuire neolitice și din epoca bronzului. Lucrările agricole au răvășit stratul arheologic, scoțînd la suprafață bucăți de chirpici de la locuințe și fragmente ceramice foarte corodate, unele din ele provenind de la vase tronconice cu umărul carenat, ceea ce permite încadrarea așezării neolitice în faza Cucuteni B. În ceea ce privește urmele aparținînd epocii bronzului, ceramica descoperită pe acest loc nu permite o încadrare mai precisă.

b) În marginea satului, pe locul „Vatra Satului”, situat pe terasa inferioară a pîrîului Rogoaza, au fost descoperite bogate resturi de cultură materială aparținînd fazelor Ic<sub>3</sub> și Ic<sub>2</sub> ale culturii Monteoru și sporadice urme hallstattiene. Așezarea a fost parțial distrusă de șiroiri și apele pîrîului. Din materialul arheologic remarcăm fragmentele de cești, străchini sau vase de formă globulară cu torți tubulare, cu buza îngroșată și lățită, fragmente decorate cu linii în relief, strecurători fragmentare, cozi de lingură etc. (fig. 27/6).

c) De pe teritoriul satului Rogoaza au fost achiziționate două pipe din lut ars (fig. 39/2—3) și o fusaiolă, descoperite în condiții nesigure.

d) În apropierea satului Rogoaza, la punctul „Săliște”, situat pe valea Corbascăi, a fost descoperit un topor din diorit de formă trapezoidală, de secțiune lenticulară și tăișul ușor curbat (fig. 22/10). Cu toate că pe locul „Săliște” nu au mai fost descoperite alte urme de locuire, avînd în vedere caracteristicile tipologice ale toporului, el trebuie atribuit epocii bronzului.

<sup>21</sup> Depozitul de obiecte de la Scărișoara va fi publicat separat.

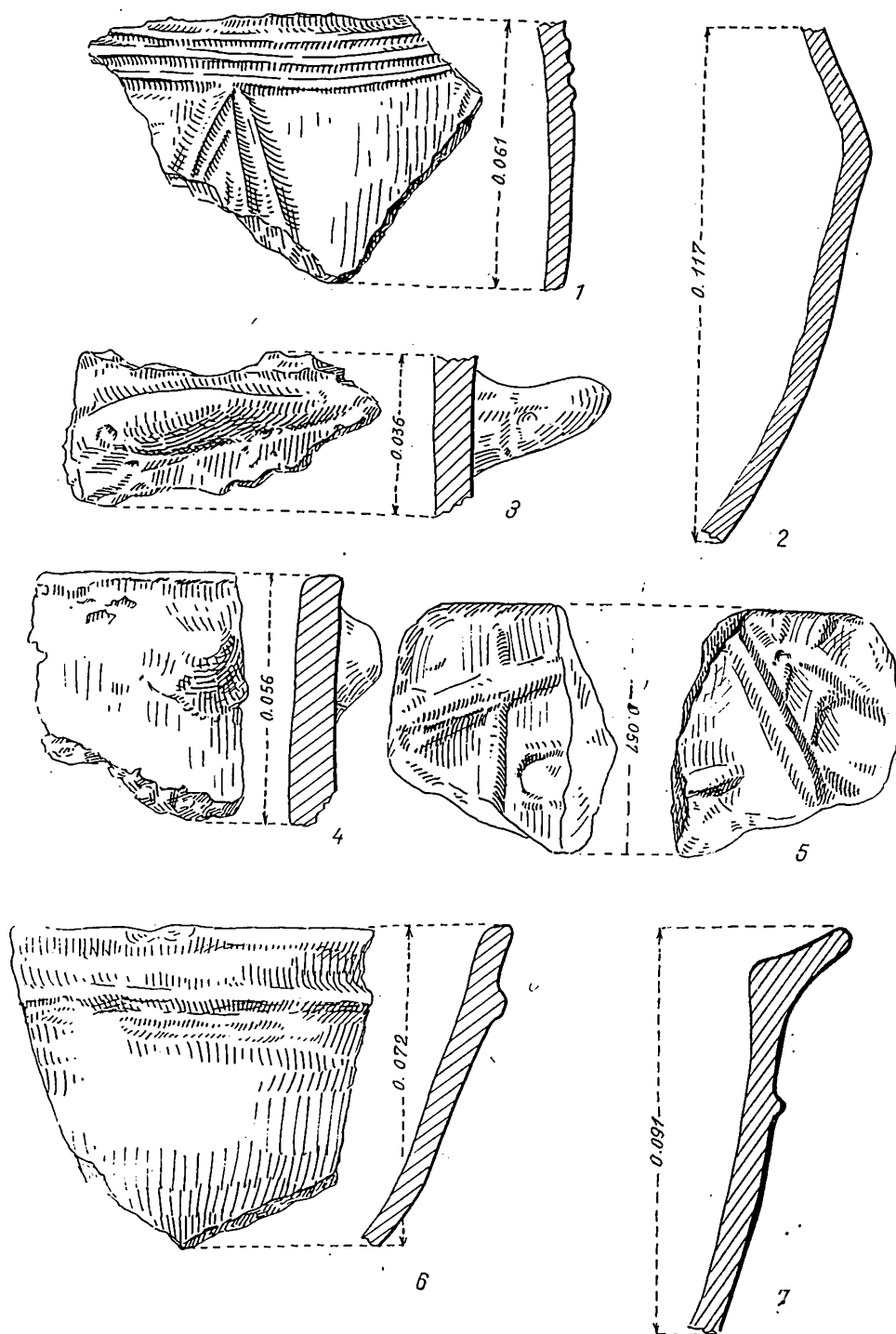


Fig. 21. — Ceramică din epoca bronzului (1—2, 7: cultura Monteoru; 6: cultura Noua) și Hallstatt (3—4). 5: Piatră de ascuțit. 1—2, 6—7: Izvorul Bethe iului; 3—4: Lichitișeni; 5: Zăpodia.

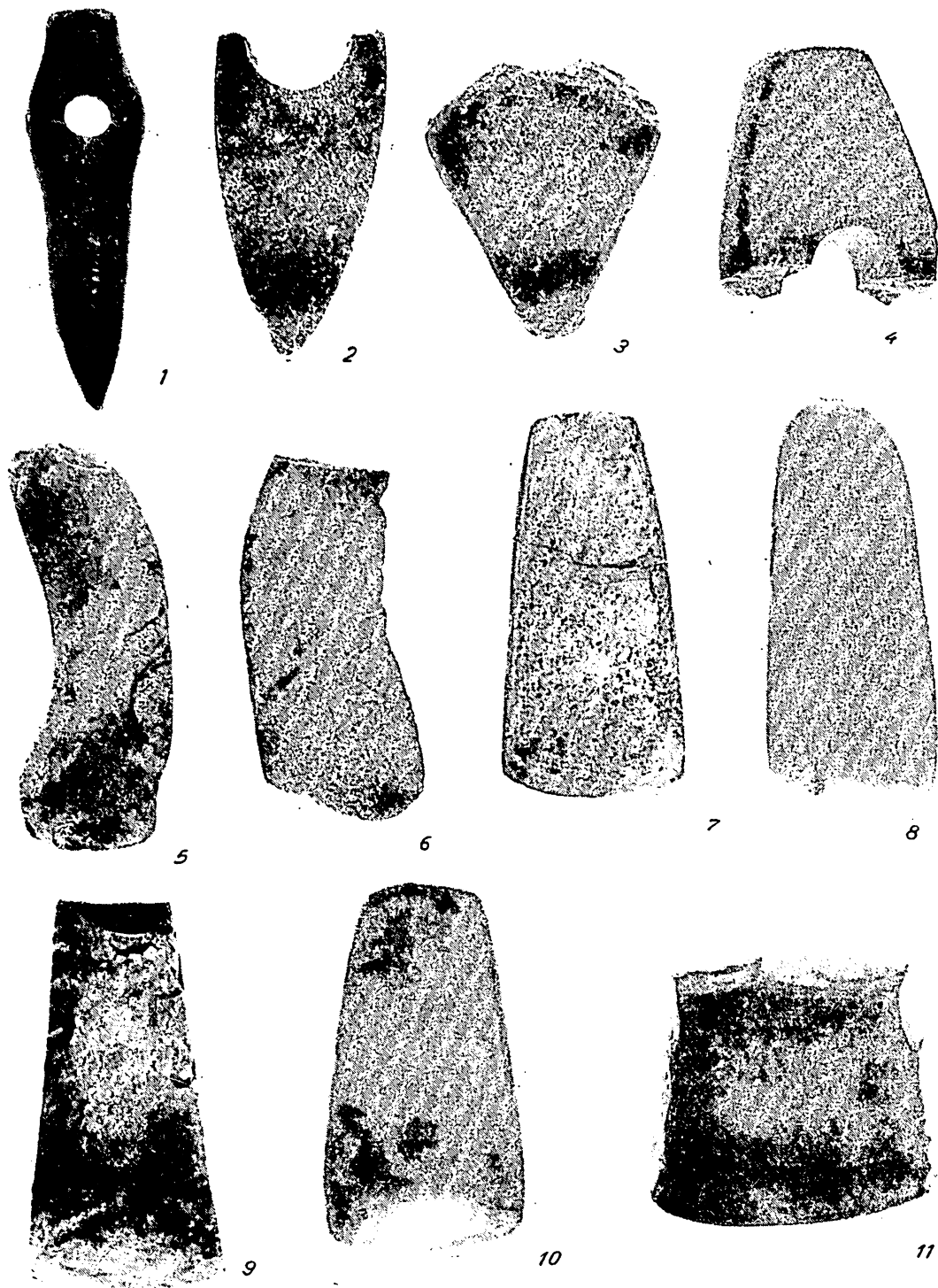


Fig. 22. — Unelte din piatră neolitice și din epoca bronzului. 1: Valca Seacă; 2— 3, 7: Răcăciuni; 4, 8: Găiceana; 5—6: Ciorani; 9: Săucești; 10 — 11: Rogoaza (1, 5 circa 1/4 m. nat.; 2—6, circa 1/2 m. nat.; 7—11 circa 1/3 m. nat.)

41. *Rogoaza, com. Corbasca*. În imediata apropiere a satului, pe locul denumit „Rediul Fofezei”, a fost descoperit un topor-calapod, din diorit, fragmentar, de secțiune lenticulară cu tăișul ușor curbat și cu cioplături largi și adânci pe fețele înguste (fig. 22/11). Ca și în cazul toporului descoperit la „Săliște”, nefiind alte indicii care să permită o încadrare mai riguroasă, trebuie să-l datăm numai după caracteristicile tipologice în epoca bronzului.

42. *Huruești, com. Huruești*.

a) Din comuna Huruești provine un mic vas cu capac aparținând fazei Monteoru Ic<sub>3</sub>, descoperit în condiții nesigure (fig. 8/8). Este posibil ca el să provină dintr-una din așezările Monteoru cunoscute și cercetate anterior<sup>27</sup>.

b) În apropierea satului Căpotești a fost descoperit în mod întâmplător și izolat un vîrf de săgeată de bronz „scitic”.

43. *Flăorești, com. Huruești*. În apropierea satului, pe locul „La Izvor”, a fost identificată o așezare neolitică. Deși ceramica este foarte corodată, totuși cîteva forme fragmentare de la un vas-suport și un bol permit datarea așezării în faza Cucuteni A.

44. *Tătărești, com. Tătărești*. În marginea de nord-vest a satului a fost descoperită o așezare, probabil din secolul al III-lea e.n. Materialul ceramic adunat este corodat și atipic.

45. *Sascut-sat, com. Sascut*. În punctul „Strechia” a fost găsit întâmplător un denar imperial roman din vremea împăratului Pertinax. De asemenea, tot din Sascut-sat s-au achiziționat 7 denari republicani de argint care făceau parte probabil din tezaurul monetar de la Conțești<sup>28</sup>.

46. *Adjudul Vechi, Adjud, jud. Vrancea*

a) În marginea de est a satului Adjudul Vechi, în punctul „Lutărie”, s-au identificat urmele unei așezări aparținând fazei Ic<sub>3</sub> a culturii Monteoru. Din fragmentele ceramice adunate menționăm pe acelea decorate cu cercuri concentrice și tortile prevăzute cu butonași (fig. 14/3). În marginea de sud a punctului „Lutărie”, s-au descoperit resturile unui cuptor feudal de ars oale. Deși lutăria a distrus cea mai mare parte a acestui cuptor, totuși s-au putut face unele observații cu privire la modul de construcție. Astfel, în interiorul cuptorului se afla un pilon central care susținea grătarul pe care erau așezate vasele. Vatra camerei de foc era puternic arsă. Fragmentele de la boltă și grătar erau prăbușite în interiorul camerei de foc. Materialul arheologic feudal constă din fragmente ceramice lucrate din pastă fină, cărămizie, conținând nisip în compoziție, prevăzute cu smalt brun în interior și cu dungi pictate cu humă roșie sau brună la exterior. De asemenea, au mai fost descoperite și fragmente lucrate din caolin cu smalt verde-oliv la exterior și cu ornamente din linii incizate. Pe baza caracteristicii ceramicii respective, cuptorul descoperit indică existența în acest punct a unei așezări din secolul al XVII-lea<sup>29</sup>.

b) Pe terasa inferioară a Siretului, la circa 1,5 km sud de vatra satului Adjudul Vechi, la punctul „La Islaz”, au fost identificate resturile de locuire ale

<sup>27</sup> R. et Ecat. Vulpe, *op. cit.*, *Dacia*, III—IV, p. 157 și urm.

<sup>28</sup> Em. Bold, *Tezaurul de monede republicane romane de la Conțești, r. Adjud, reg. Bacău, ASU-Iași*, sect. III-a, tom V, 1959, p. 225—230.

<sup>29</sup> I. Nestor și colaboratori, în *SCIV*, IV, 1953, 1—2, p. 351 și urm., fig. 20; idem, în *SCIV*, III—IV, 1955, p. 760 și urm.; P. Diaconu, *Săpăturile de la Mănăstirea Neomfului, Materiale*, VI, p. 700; Șt. Olteanu și T. Martinovici, *Șantierul Suceava, Materiale*, VI, p. 691—695.





Fig. 23. — Unelte din piatră neolitică și din epoca bronzului. 1, 7: Bărboasa; 2-3: Ghionoia; 4: Crăiești; 5-6: Găiceana; 8-9: Răcăciuni (circa 1/3 m. nat.).

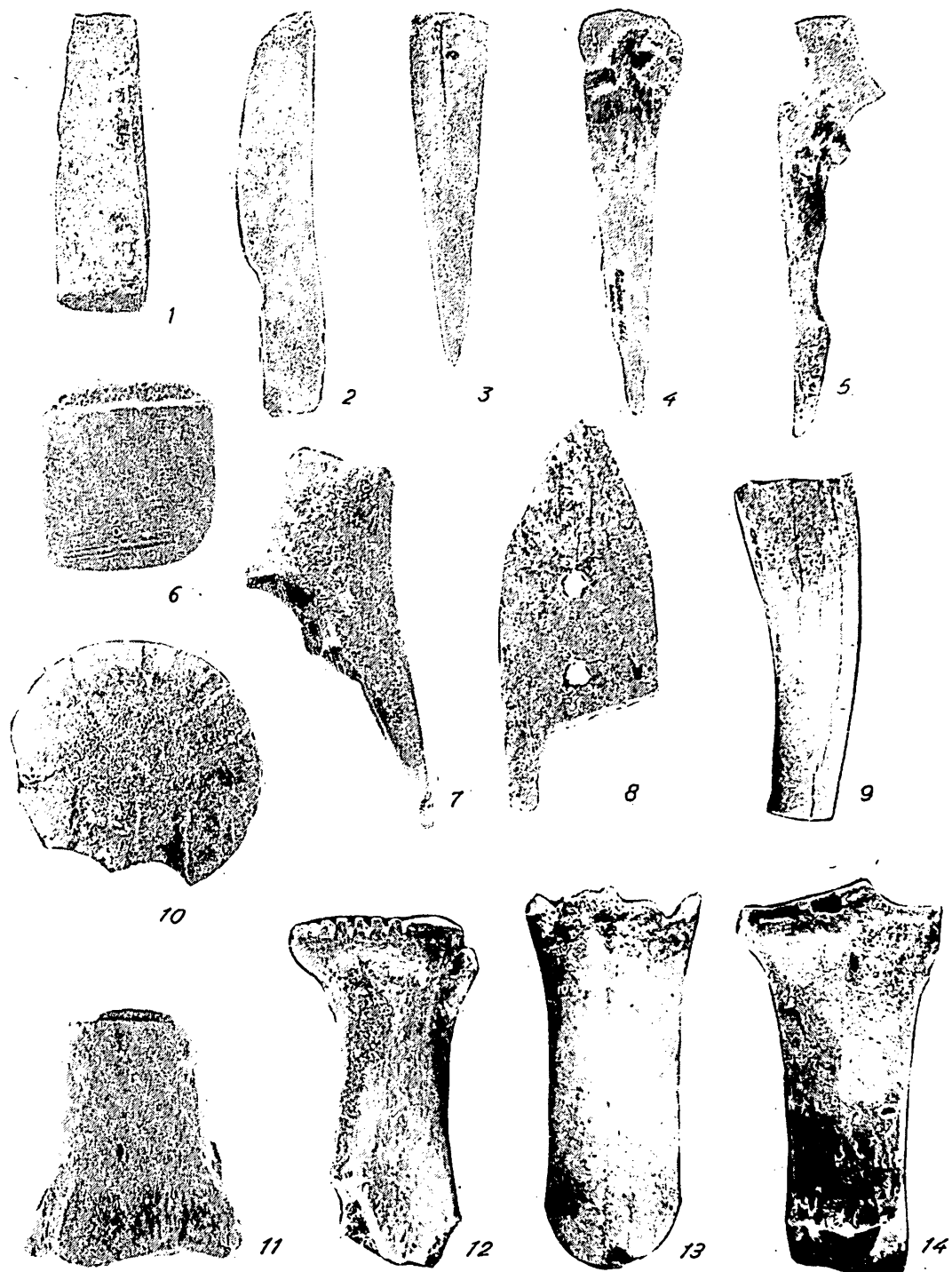


Fig. 24. — Obiecte din os din epoca bronzului (3-5, 14: cultura Monteoru; 1-2, 6-13: cultura Noua). 1, 2, 6, 11: Ghionoaia; 3-5, 14: Păcăciuni; 7, 9 - 10, 12: Bărborsa; 8, 13: Li-lițșei (1 - 2,10 circa 1/1 m. nat.; 9, 12, 14 circa 1/3 m. nat.; 4 circa 1/4 m. nat.; 6, 8, 11 circa 1/2 m. nat.).

unei așezări din epoca bronzului (cultura Monteoru), distrusă aproape în întregime de apele Siretului. Prin taluzarea malului, s-a observat că stratul arheologic cu o grosime de 1—1,5 m și conținând foarte multă cenușă se afla la o adâncime de 80 cm de la suprafața solului. Fragmentele ceramice adunate sînt decorate cu șiruri de festoane sau romburi cu cîmpul hașurat, provenind de la vase cu corpul drept și de la cești cu torțile supraînălțate, care permit datarea așezării în fazele I a și II a ale culturii Monteoru<sup>30</sup>.

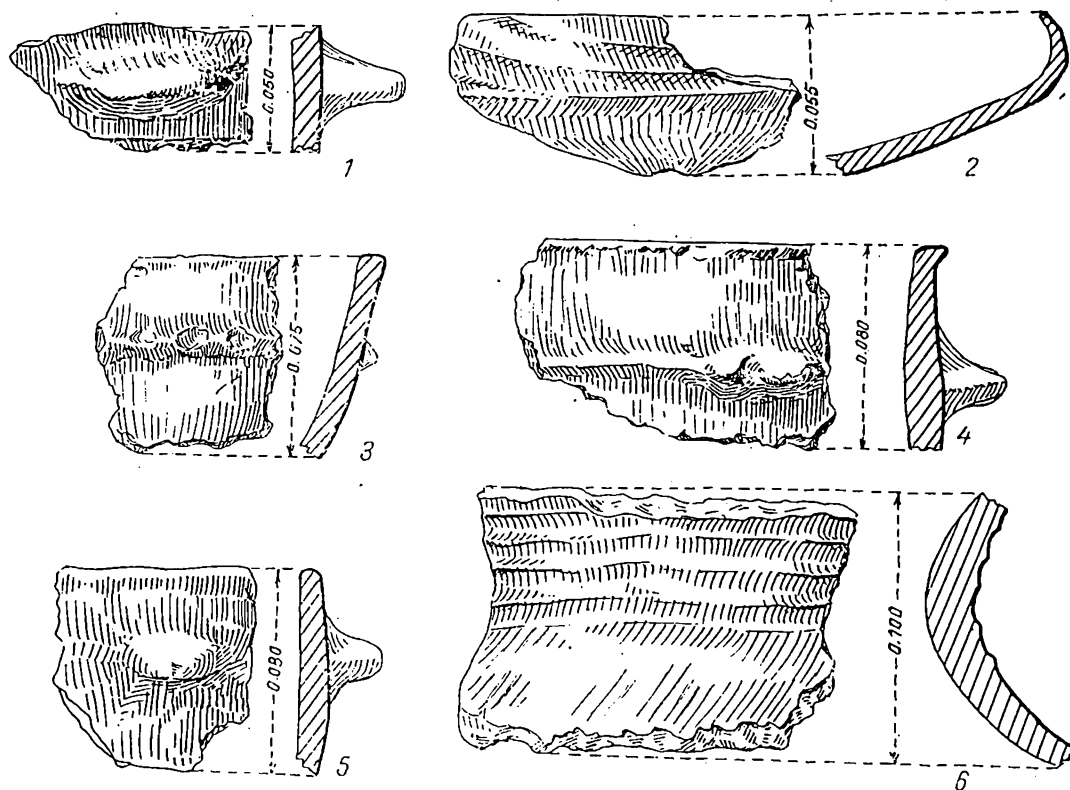


Fig. 25. — Ceramică hallstattiană. 1,2,6: Bărboasa; 3 — 4: Izvorul Berheciului; 5: Huțu.

47. *Șișcani, Adjud, jud. Vrancea*. La circa 1 km de Șișcani, pe terasa inferioară a Siretului, au fost adunate fragmente ceramice aparținînd fazelor Ic<sub>3</sub>—Ic<sub>2</sub> ale culturii Monteoru. Dintre acestea menționăm fragmentele de cești cu torțile supraînălțate prevăzute cu butonași, decorate cu cercuri concentrice sau linii incizate dispuse în zigzag. De asemenea, se întîlnesc fragmente de străchini tronconice decorate cu linii în relief dispuse în grupe de cîte trei în zigzag sau romburi. Remarcăm că pe acest loc s-a descoperit, cu totul întîmplător, și o mînușă de amforă grecească foarte corodată, care ar indica prezența unei așezări geto-dacice<sup>31</sup>. De asemenea, s-au identificat și urmele unei stațiuni din secolul al III-lea e.n. (fig. 33/3).

<sup>30</sup> I. Nestor și colaboratori, în *SCIV*, II, 1951, p. 162—167; idem, în *SCIV*, I—II, 1953, p. 70—75.

<sup>31</sup> Datarea s-a făcut după *SCIV*, III, 1952, p. 209.

48. *Slobozia, com. Buda*

a) Cu ocazia lucrărilor agricole, în marginea de est a comunei Slobozia, a fost descoperită o daltă din silex vinețiu în curs de prelucrare, prevăzută pe toate fețele cu cioplituri largi cu tăișul ascuțit și ușor știrbit (fig. 13/1). Întrucât pe locul de descoperire nu au mai fost identificate și alte urme de locuire, considerăm că ea face parte după caracteristicile tipologice din inventarul unei așezări sau a unui mormînt aparținînd culturii amforelor sferice<sup>32</sup>.

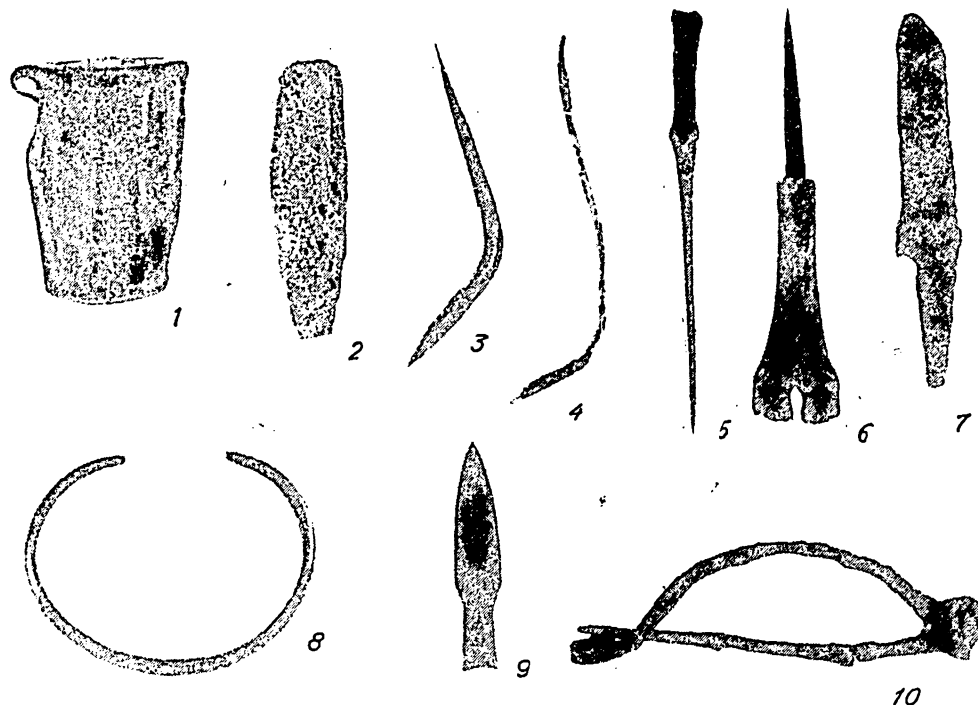


Fig. 26. — Obiecte de metal (1 — 6: epoca bronzului; 8 — 9: Hallstatt; 7,10: secolul al III-lea e.n.).  
1: Calapodești; 2 — 4,10: Lichitișeni; 5 — 7: Ghionoaia; 8: Dădești; 9: Bărboasa (circa 1/2 m. nat.).

b) În punctul „Cetățuie” a fost descoperit cu totul întâmplător un topor de aramă cu două tăișuri în cruce. Pe acest loc, se găsesc și foarte sporadice urme neolitice aparținînd culturii Cucuteni (fază incertă).

c) Pe locul denumit „Dealul Chetrelor”, la est de satul Șişcani, se găsește o bogată așezare din faza Cucuteni A—B (fig. 3/2,5). În afară de fragmentele ceramice, menționăm în mod deosebit un idol antropomorf șezînd (fig. 11/3).

d) În punctul „Cioatele” s-a identificat, de asemenea, o așezare neolitică aparținînd fazei Cucuteni A, din al cărei material menționăm idoli antropomorfi, fără decor (fig. 11/3, 9—10).

e) Pe locul „La Ocoale” s-au identificat urmele unei așezări Monteoru din fazele Ic<sub>3</sub> — Ia, constînd din fragmente de cești cu torți prevăzute cu butonași sau fragmente decorate cu linii incizate dispuse în triunghiuri alungite.

<sup>32</sup> Vezi nota 14.



Fig. 27. — Ceramică din epoca bronzului și hallstattiană (2-3) (1, 4-9). 1-3, 5, 7: Bărbosa; 4: Răcătău; 6: Rogoaza; 8-9: Găiceana (1-2, 4 circa 1/5 m. nat.; 3, 6-9 circa 1/8 m. nat.; 5 circa 1/9 m. nat.).

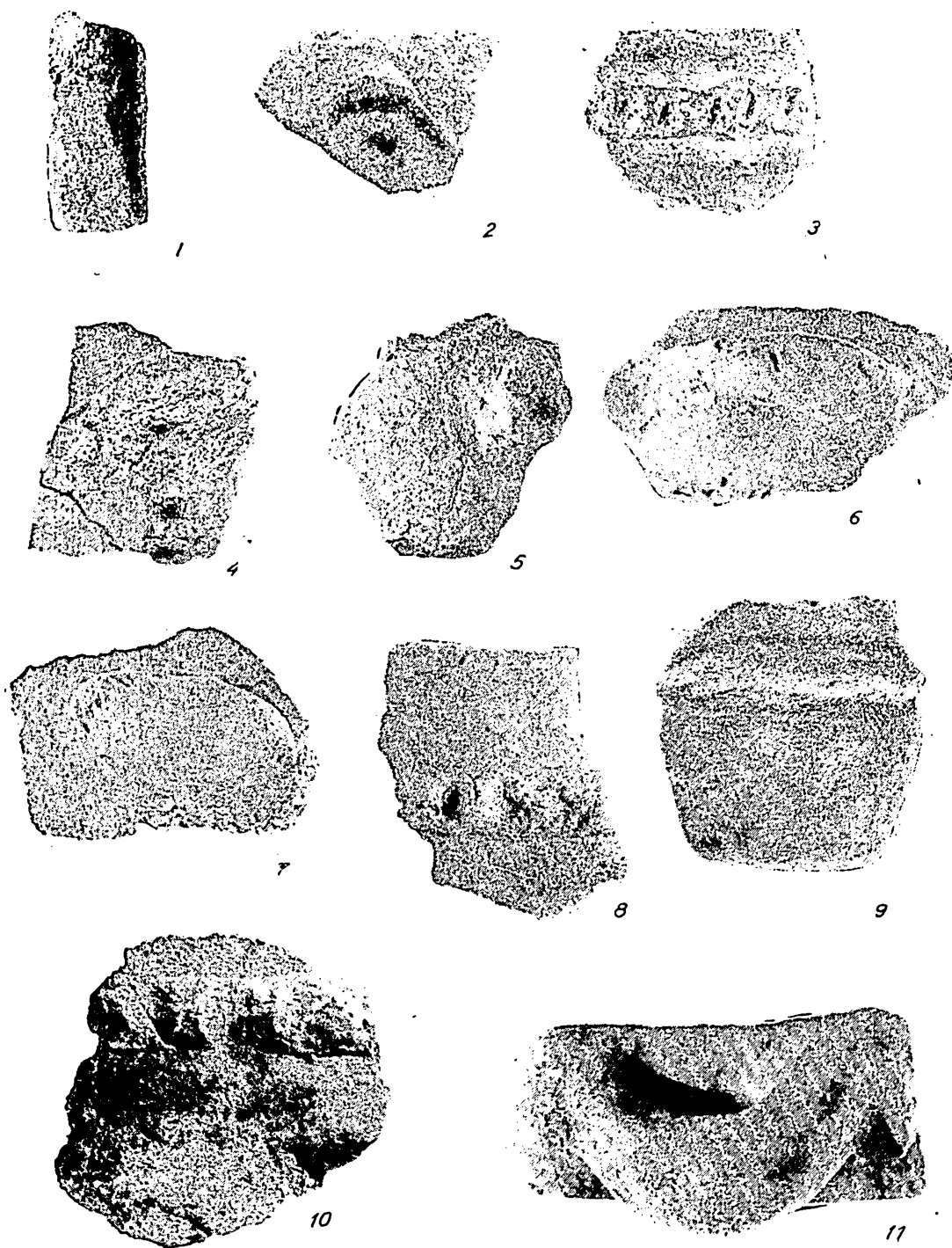


Fig. 28. — Ceramică din epoca bronzului (1—3), Hallstatt și Latène (2, 4, 5, 8, 9, 10, 11). 1, 7—8, 11: Căbești; 2, 5: Răcătău; 3: Bărboasa; 4: Luizi; 6, 10: Crăiești; 9: Colonești.

49. *Tănăsoaia, com. Tănăsoaia, jud. Vrancea.* Cu prilejul lucrărilor de construcție pentru silozuri, s-au descoperit resturile unui femur de *Elephas Meridionalis*<sup>33</sup>.

50. *Anghelești, com. Ruginești, jud. Vrancea.* În marginea de vest a satului, pe „Platoul Cetățuii” au fost identificate resturile unei așezări aparținând fazei Ic<sub>3</sub> a culturii Monteoru (fig. 18/10). Fragmentele ceramice adunate din acest loc provin de la cești cu torți supraînălțate prevăzute cu butonași, decorate cu cercuri concentrice, sau de la vase mari cu buza lățită și crestată, prevăzute cu brîu în relief alveolar.

51. *Ciorani, com. Pufești, jud. Vrancea.* La circa 500 m vest de așezarea Monteoru cercetată în 1950<sup>34</sup> s-au identificat urmele a trei stațiuni: 1) așezare din epoca bronzului, aparținând fazelor Monteoru IIa și IIb, din care provin cești fragmentare decorate cu romburi incizate cu cîmpul hașurat, cu fanioane încrucișate sau triunghiuri alungite cu suprafața acoperită de linii incizate (fig. 17/5, 11). De asemenea se remarcă și prezența coșoarelor din gresie, fragmentare (fig. 22/5—6), a ciocanelor din piatră și a împungătoarelor din os; 2) așezare hallstättiană târzie cu urme mai puțin numeroase. Din materialul arheologic menționăm fragmentele de străchini cu buza dreaptă și ușor întărită prevăzute cu torți orizontale (fig. 33/7); 3) resturile unei așezări din secolul al III-lea e.n. de unde provin fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă cenușie fină sau zgrunțuroasă, distingîndu-se ca forme, fructiere sau borcane cu buza orizontală, căni și castroane (fig. 33/6, 8).

52. *Ruginești, com. Ruginești, jud. Vrancea.* În punctul „Păcurița” s-au identificat resturile unei bogate așezări hallstättiene târzii și sec. II-III e.n. Pe lîngă fragmentele ceramice din pastă fină cu luciu sau pastă poroasă, provenind de la străchini cu marginea înaltă și torți orizontale, de la vase-borcan prevăzute cu proeminențe-butoni, se remarcă și fragmente grecești de import (amfore sau kylix). De asemenea, amintim că aici s-au găsit vase de factură romană, și imitații după modelele grecești. Astfel, menționăm partea superioară a unui vas, imitație după *Lebes*. Caracteristicile ceramicii grecești și ale celei locale permit a data așezarea de la Păcurița la sfîrșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al III-lea î.e.n. și sec. II-III e.n.

53. *Văleni, com. Ruginești, jud. Vrancea.* În sat, pe terasa inferioară a Troțușului, s-au descoperit urmele unei așezări de la sfîrșitul epocii bronzului, aparținînd culturii Noua. Resturile de locuire sînt grupate sub formă de cenușare la 20—30m unele de altele. Din materialul arheologic, atrag atenția ceștile cu torți supraînălțate și cu marginile ridicate și vasele în formă de sac cu buza întărită prevăzute cu brîu în relief, caracteristice ceramicii din etapa Noua I.

## B. BAZINUL BERHECIULUI ȘI ZELETINULUI

### I. VALEA BERHECIULUI

54. *Izvorul Berheciului, com. Izvorul Berheciului.* Pe dealul Gălăneț, situat în partea sud-estică a satului, la circa 500 m vest de șoseaua Bacău—Lozinca, au fost descoperite urmele unor bogate așezări aparținînd culturilor Monteoru, Noua,

<sup>33</sup> Vezi nota 19.

<sup>34</sup> Sondaj efectuat în cadrul șantierului Poiana (SCIV, III, 1952, p. 212 și urm.).

Hallstatt și din secolele III—IV e.n. Astfel, sînt semnificative fragmentele din pastă neagră-cenușie cu urme de luciu la exterior, decorate cu linii în relief și provenind de la vase de dimensiuni mari, cu gura largă și buza evazată, aparținînd fazei Monteoru Ic<sub>2</sub> (fig. 15/4; 18/3; 21/1—2,7). În ceea ce privește urmele de locuire din vremea culturii Noua, remarcăm prezența vaselor în formă de sac decorate cu brîu în relief (fig. 18/9; 21/6). Semnalăm și existența cîtorva fragmente de vase din pastă grosolană de culoare brun-cărămizie, prevăzute cu proeminențe plate, aparținînd după toate probabilitățile Hallstattului tîrziu (fig. 25/3—4). Cele mai numeroase urme sînt, fără îndoială, acelea aparținînd așezării din secolul al III-lea, eventual secolul al IV-lea e.n. Printre fragmentele ceramice se remarcă acelea lucrate la roată, din pastă cenușie, provenind de la căni sau fructiere cu marginea ușor evazată. Amintim, de asemenea, că în apropierea dealului Gălăneț s-au descoperit și resturile unei necropole cu urne de incinerare, care datează tot din secolele III—IV e.n. fiind contemporane cu așezarea. În punctul „Dealul Morii” la 400 m est de satul Cimbala s-a descoperit un mormînt de inhumare hallstattian<sup>35</sup>.

55. *Obîrșia, com. Izvorul Berheciului*. La punctul „Cocalia” s-au identificat urmele unei așezări neolitice din faza Cucuteni A. Materialul arheologic adunat, deși numeros, este foarte corodat și fragmentar. Menționăm doar fragmente de boluri și vase-suport specifice fazei Cucuteni A.

56. *Băimac, com. Izvorul Berheciului*. Pe locul „Vatra Satului” au fost descoperite resturile sporadice ale unei așezări neolitice, după toate probabilitățile din faza Cucuteni A.

57. *Oțelești, com. Izvorul Berheciului*. În marginea de nord a satului s-a identificat o așezare neolitică al cărei strat de cultură a fost în întregime distrus. Materialul arheologic recoltat conține doar fragmente ceramice corodate și atipice.

58. *Mărăști, com. Filipeni*. În vatra satului a fost descoperit în condiții nesigure un topor de aramă cu gaură de înmănușare transversală cu lama curbată și tăiușul arcuit<sup>36</sup>.

59. *Balaia, com. Filipeni*. În marginea de est a satului Balaia, cu ocazia lucrărilor agricole, s-a descoperit întîmplător un topor de bronz cu gaură de înmănușare transversală, cu creastă pe ceafă, ornamentat pe tubul de înmănușare și lamă cu decor din linii și semiove punctate. În apropierea locului unde s-a descoperit acest topor s-au semnalat și cîteva fragmente ceramice care indică prezența unei așezări din epoca bronzului.

60. *Filipeni, com. Filipeni*.

a) Din satul Filipeni s-a achiziționat un topor din bronz prevăzut cu o ușoară creastă pe ceafă, cu lama dreaptă, îngustă, lătită spre tăiș.

b) În punctul pe „Valea Dragului” s-au descoperit cîteva fragmente ceramice lucrate la roată din pastă cenușie, provenind probabil de la urne, precum și resturi de oase arse răvășite, care atestă existența unei necropole de incinerare datînd din secolul al III-lea e.n.

61. *Oncești, com. Oncești*. La locul denumit „Pe Laz” a fost găsit un topor de marnă, de formă trapezoidală cu tăișul ușor curbat, cu secțiunea lenticulară,

<sup>35</sup> V. Căpitanu, *Un mormînt hallstattian descoperit la Cimbala, Carpica*, I, p. 69—72.

<sup>36</sup> Marilena Florescu și V. Căpitanu, *Descoperiri recente de obiecte din aramă și bronz în Moldova, Carpica*,

I, p. 49 și urm. În afară de toporul de la Mărăști, autorii discută și pe acelea de la Balaia și Lunca Filipeni (vezi în continuare 59—60).



șlefuit pe fețele late. Deși, pe locul descoperirii n-au fost identificate și alte urme de locuire, totuși, din punct de vedere tipologic, toporul este caracteristic inventarului așezărilor din faza Cucuteni A. Din necropola neolitică provine și un idol



Fig. 29. — Monede de argint (1—2: histriene; 3—4: denari republicani romani; 5—10: denari imperiali romani). 1, 4—5: Găiceana; 2, 6—10: Tăvădărești; 3: Galbeni.



Fig. 30. — Vas (3) și monede imperial romane (1—2) descoperite la Dămieniști.

antropomorf (fig. 11/7). În apropiere de punctul „Pe Laz” s-au găsit urmele unei stațiuni feudale timpurii din secolele IX—X e.n.

62. *Bărboasa, com. Onești.*

a) Pe terasa inferioară a pîrîului Berheci, pe platoul denumit „Dealul Bărboasei”, au fost identificate bogate urme de locuire aparținînd epocii bronzului

(cultura Monteoru și Noua) și Hallstattului. Din materialul arheologic aparținând așezării Monteoru menționăm fragmentele de cești cu torți suprainălțate prevăzute cu șa și prag, decorate cu linii în relief și de vase-borcan decorate cu brîu crestă și buza evazată (fig. 17/1-2; 18/2,4,7; 20/1-2). Dintre obiecte distingem cuțitele curbe și topoarele din piatră (fig. 23/7), împungătoare din os și fusaiole tronconice din lut ars, precum și un picior de la un idol antropomorf (fig. 12/2). După toate caracteristicile, așezarea aparține fazei Monteoru Ic<sub>2</sub>. În ceea ce privește așezarea din vremea culturii Noua, menționăm prezența pe „Dealul Bărboasei”, a zece cenușare cu urme de locuire foarte intensă. Prezintă importanță ceștile fragmentare din pastă fină neagră prevăzute cu o toartă cu creastă și decorate cu caneluri pe corp, precum și vase în formă de sac cu marginea întărită prevăzute cu brîu în relief (fig. 14/1; 18/11; 19/1-3,8; 27/2-3). Ca unele remarcăm cuțitele, dălțițele și împungătoare din os, ciocane din piatră, cuțit din silex (fig. 9/16), obiecte din os (fig. 24/7,9-10,12) două ace din bronz și fusaiole (fig. 37/9,11)<sup>37</sup>. Așezarea hallstattiană, foarte întinsă ca suprafață, este bogată în material arheologic; de aici provin fragmente de străchini cu buza ușor arcuită în interior, căni cu o toartă în bandă de secțiune dreptunghiulară și fragmentele de vase de dimensiuni mari, ușor tronconice, decorate cu proeminente plate sau cu brîu în relief alveolat (fig. 27/1,5,7). De asemenea, se remarcă câteva vîrfuri de săgeată din bronz (fig. 26/9) și ciocane din piatră. Așezarea hallstattiană, după caracteristicile ceramicii, enumerate mai sus, poate fi datată la începutul Hallstattului târziu, eventual secolul al V-lea î.e.n. (fig. 25/1-2,6; 20/8).

b) Pe „Dealul Stîrcului”, în partea de nord a satului Bărboasa, au fost găsite resturi sporadice ale unei așezări din Hallstattul târziu, precum și ale unei stațiuni datînd probabil din secolul al III-lea sau eventual al IV-lea e.n. (fig. 32/5).

c) La circa 600 m sud de marginea satului Bărboasa, pe locul denumit „Podul Morii”, s-au descoperit urmele unei așezări din epoca bronzului. Din materialul arheologic foarte bogat, aparținînd culturii Monteoru, se remarcă fragmentele de cești cu torți suprainălțate prevăzute cu șa și pragul ușor căzut, decorate cu incizii (fig. 18/4; 20/1) sau linii în relief dispuse unghiular, vasele mari cu buza mult lățită și uneori crestată, cosoare din gresie (fig. 23/1), un topor-ciocan din piatră, fragmentar și împungătoare de os. După caracteristicile ceramicii (fig. 8/5), așezarea de la „Podul Morii” poate fi datată în faza Monteoru Ic<sub>2</sub> (etapa a doua, care face legătura cu următoarea fază Ic<sub>1</sub>).

d) În vecinătatea de est a satului Bărboasa, în punctul „Dealul Perjului”, au fost identificate resturile sporadice ale unei așezări din epoca bronzului (cultura Monteoru). Spre deosebire de stațiunile Monteoru de la „Podul Morii” sau „Dealul Bărboasei”, situate pe coaste line de deal, așezarea de aici are aspectul unei adevărate cetăți cu pante abrupte. Prezența cîtorva fragmente provenind de la vase mari cu corpul drept și buza lățită, decorate cu linii în relief (fig. 18/5; 32/1) permit încadrarea acestei așezări în faza Monteoru Ic<sub>2</sub>.

e) Pe locul denumit „La Cioara”, sau „Scaun”, s-au descoperit bogate resturi neolitice aparținînd culturii Cucuteni. Fragmentele de boluri sau castroane pictate tricrom indică prezența unei așezări din faza Cucuteni A (fig. 2/1). Așe-

<sup>37</sup> Pentru rezultatele mai ample vezi M. Florescu și V. Căpitanu, *Cîteva observații referitoare la sîrșitul epocii bronzului în lumina cercetărilor arheologice efectuate de Muzeul de istorie din Bacău, Carpica, I, p. 35 și urm.*

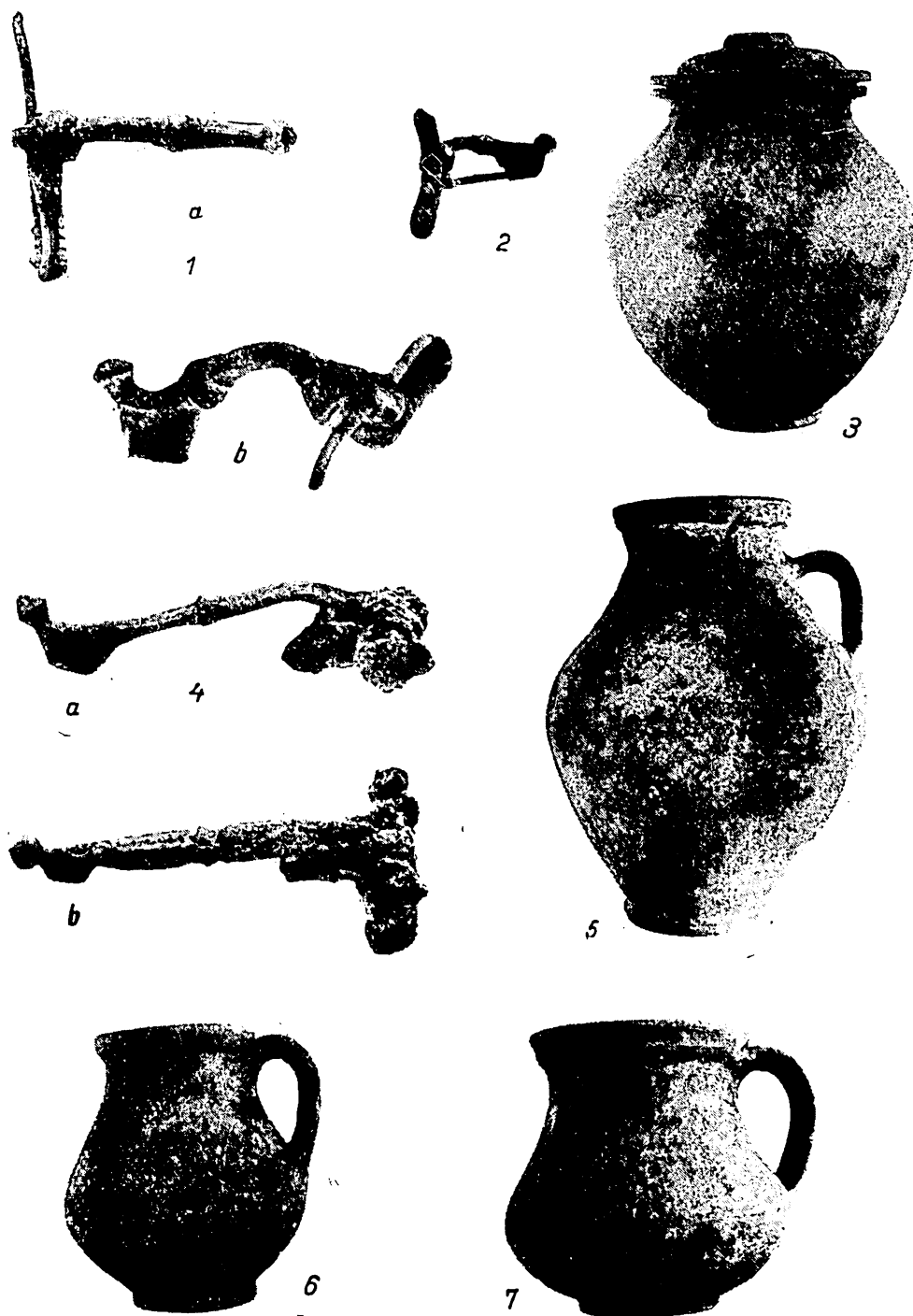


Fig. 31. — Vase și obiecte din inventarul mormintelor de înmuție din secolul al III-lea e.n. descoperite la Prăjști (1, 4-7) și Bacău (2-3) (circa 1/3 m. nat.).

zării din faza Cucuteni A—B îi aparțin fragmentele de boluri decorate cu motive spiralice strînse, pictate cu brun (fig. 2/4) și fragmente de vase mici, cu buza evazată și alveolate mărunt, cu umărul marcat, decorate pe maximum de arcuire cu pastile aplicate, caracteristice ceramicii Cucuteni C (fig. 15/1).

f) În punctul „Pădurea Mazilului” s-au descoperit urmele unei bogate așezări hallstattiene tîrzii. Remarcăm în mod deosebit, alături de fusaiole din lut ars (fig. 37/4) și de fragmente ceramice de factură locală, lucrate cu mîna (vase-borean decorate cu proeminente butoni sau străchini cu marginea dreaptă), și

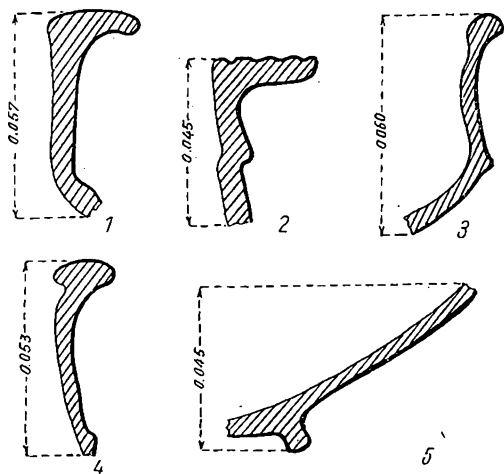


Fig. 32. — Vase din epoca bronzului (1); din secolele II—III e.n. (2—4) din secolul al IV-lea e.n. (5); 1, 5: Bärboasa; 2—4: Lichitișeni.

unele fragmente ceramice grecești provenind după toate probabilitățile de la „kylix”. Pe baza materialului descoperit, așezarea poate fi datată în secolul al V-lea, eventual al IV-lea î.e.n.

g) La punctul „Socet” s-au găsit urmele a două așezări. Din așezarea datînd din secolul al III-lea e.n., provin fragmente de fructiere și căni cu fundul inelar din pastă cenușie lucrată la roată. A doua așezare mai puțin bogată, aparține perioadei prefeudale, secolul al X-lea, identificîndu-se aici fragmente de borcane cu marginea întărită, decorate cu linii incizate orizontale sau în val.

h) Pe „Șesul Toplița” s-au găsit resturile unei așezări carpe din secolul al III-lea e.n., contemporană cu necropola de incinerare descoperită în punctul „Gălănești”<sup>38</sup>.

i) Tot din satul Bärboasa au fost achiziționate două monede turcești și un denar republican, descoperite în condiții nesigure.

63. *Oncești, com. Oncești*. Pe platoul din marginea satului Lazu, denumit „Vatra Satului”, a fost identificată o așezare neolitică aparținînd culturii Cucuteni. Din analiza materialului ceramic rezultă că cele mai numeroase urme aparțin fazei Cucuteni A, descoperindu-se fragmente ceramice provenind de la boluri cu gîtul înalt, decorate cu benzi din cîte două linii pictate cu alb dispuse oblic pe fondul brun al vasului, fragmente pictate cu brun pe fondul alb-gălbui asociate cu incizii fine, de factură protocucuteniană (fig. 2/3) și fragmente ceramice pictate tricrom. Dintre fragmentele caracteristice fazei Cucuteni A—B menționăm pe acelea cu pictură din benzi brune dispuse în motive romboidale (fig. 2/5, 7). Tot din această așezare mai provine și un toporaș de marnă albă, dreptunghiular, cu tăișul ușor convex și secțiunea lenticulară.

64. *Țigănești, com. Vultureni*.

a) Pe botul de deal denumit „Cetățuia” s-au găsit resturile unei bogate așezări neolitice aparținînd culturii Cucuteni. Din materialul ceramic adunat re-

<sup>38</sup> La Gălănești s-au efectuat cercetări de mare amploare; rezultatele fiind prezentate de către C. Buzdugan

și V. Căpitanu la a II-a sesiune științifică a muzeelor, precum și în *Carpica*, I, p. 199—203.

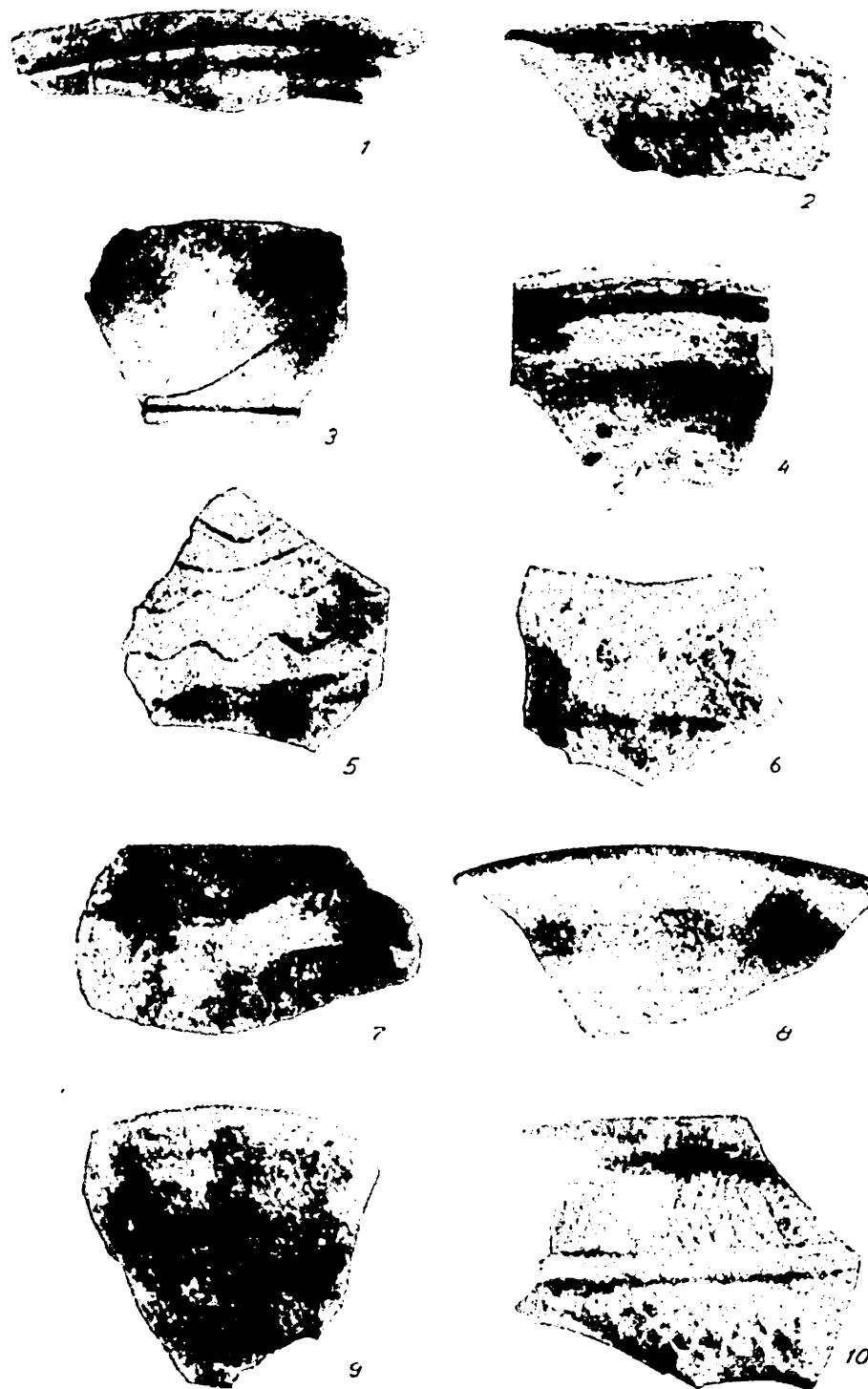


Fig. 33. -- Fragmente ceramice din secolele III-II î.e.n. (7) și din secolele III-IV e.n. (1-6, 8-10). 1, 10: Căbești; 2, 9: Nănești; 3: Șișcani; 4: Lichitșeni; 5: Oncești; 6-8: Ciorani (circa 1/3 m. nat.).

marcăm fragmente de la vase de provizie decorate cu barbotină aparținând fazei Cucuteni A, idoli antropomorfi cu decor incizat, întregi sau fragmentari (fig. 11/6), idoli zoomorfi, vîrfuri de săgeată și lame din silex (fig. 9/4—6, 8—9). De asemenea, s-au descoperit vase fragmentare bitronconice cu umărul puternic carenat, cu decor realizat prin pictură brună în benzi orizontale, idoli fragmentari fără decor și idoli zoomorfi. Din analiza materialului arheologic rezultă că așezarea aparține fazelor Cucuteni A și AB (fig. 6/5; 8/10).

b) La circa 500 m est de „Cetățuie”, în punctul denumit „Pe Lac”, s-au descoperit urmele unei așezări din epoca bronzului aparținând culturii Noua. Din materialul arheologic, foarte bogat și variat, remarcăm fragmente ceramice provenind de la cești prevăzute cu torți cu creastă sau buton, de la vase-sac și străchini, precum și omoplați crestați, cuțite, ace din os și cosoare din piatră.

c) La circa 300 m vest de punctul „Pe Lac”, s-au identificat resturile unei sporadice așezări geto-dacice, dispersată pe o suprafață de circa 2 ha. Materialul ceramic este în cea mai mare parte atipic, cu excepția doar a câtorva fragmente decorate cu briu alveolar sau cu proeminențe-butoni.

65. *Godinești, com. Vultureni*. În raza satului Godinești au fost descoperite, în condiții nesigure, un topor din marnă, trapezoidal, cu secțiunea lenticulară și tăișul știrbit, șlefuit atît pe fețele late, cît și pe acelea înguste, precum și o daltă lucrată tot din marnă albă, cu ceafa îngustă, tăișul lățit, de secțiune lenticulară, șlefuită îngrijit pe toate fețele. Ambele unelte fac parte din inventarul unei așezări cucuteniene.

66. *Lichitișeni, com. Vultureni*.

a) La circa 300 m vest de I.A.S. Lichitișeni, pe terasa inferioară a pîrîului Berheci, pe locul numit „Pe Tablă”, sau „Iezătură”, au fost identificate bogate resturi de locuire datînd din neolitic, bronz (cultura Foltești II și Noua), Hallstatt, secolul al III-lea e.n. și perioada prefeudală. Urmele de locuire nu sînt dispersate uniform pe suprafața terenului amintit. Astfel, așezarea neolitică este masată în sectorul de sud-est și nord, fiind în cea mai mare parte distrusă de apele pîrîului Berheci. Ceramica neolitică găsită la suprafață este numeroasă, atrăgînd atenția, fragmentele provenind de la vase de provizie, decorate cu barbotină, de la boluri pictate tricrom cu benzi în spirale, care atestă fără îndoială existența unei așezări din faza Cucuteni A. Acestei așezări, îi aparține și o unealtă de silex (fig. 9/3). Alte fragmente ceramice provenind de la castroane și boluri cu gîtul înalt, pictate cu alb și brun, aparțin resturilor din faza Cucuteni A—B (fig. 7/5,9; 3/3—4,7). În afară de acestea, au mai fost descoperite și cîteva fragmente ceramice provenite de la vase bitronconice, care atestă prezența și a unei stațiuni din faza Cucuteni B (fig. 8/2), precum și fragmente ceramice specifice Cucuteni C (fig. 7/2—3) descoperite împreună cu resturile fazelor Cucuteni A—B și B. În sectorul de vest al punctului „Pe Tablă”, s-au descoperit și resturi sporadice aparținînd culturii Foltești II. În acest sens, se remarcă fragmentele ceramice de la vase de dimensiuni mici, cu gura în formă de pîlnie și cu buza crestată, decorate cu șiruri de creștături fine pe margine, precum și fragmentele prevăzute cu torți tubulare (fig. 7/4, 6—8; 15/2—3). Deosebit de bogată este așezarea din vremea culturii Noua, reprezentată prin cinci cenușare, aflate la distanțe de 15—25 m unele de altele. Din materialul arheologic adunat menționăm atît fragmentele ceramice provenind de la cești cu torți prevăzute cu butoni sau creas-

tă, decorate uneori cu caneluri pe corp, de la vase în formă de sac sau castroane (fig. 20/3—6), cât și uneltele din os (fig. 24/8,13) (omoplați crestați, cuțite, dălțițe, ace și împungătoare), ciocane din piatră și două ace din bronz (26/2—4)<sup>39</sup>. În ceea ce privește resturile așezării hallstattiene, s-a constatat că ele sînt foarte sporadice și dispersate. Totuși, menționăm cîteva fragmente de străchini din pastă neagră fină cu luciu puternic, decorate cu caneluri oblice pe buza care se arcuiește ușor spre interior. Aceste observații asupra ceramicii permit încadrarea așezării în hallstatt-ul timpuriu. Stațiunea din secolul al III-lea e.n. este masată în sectorul

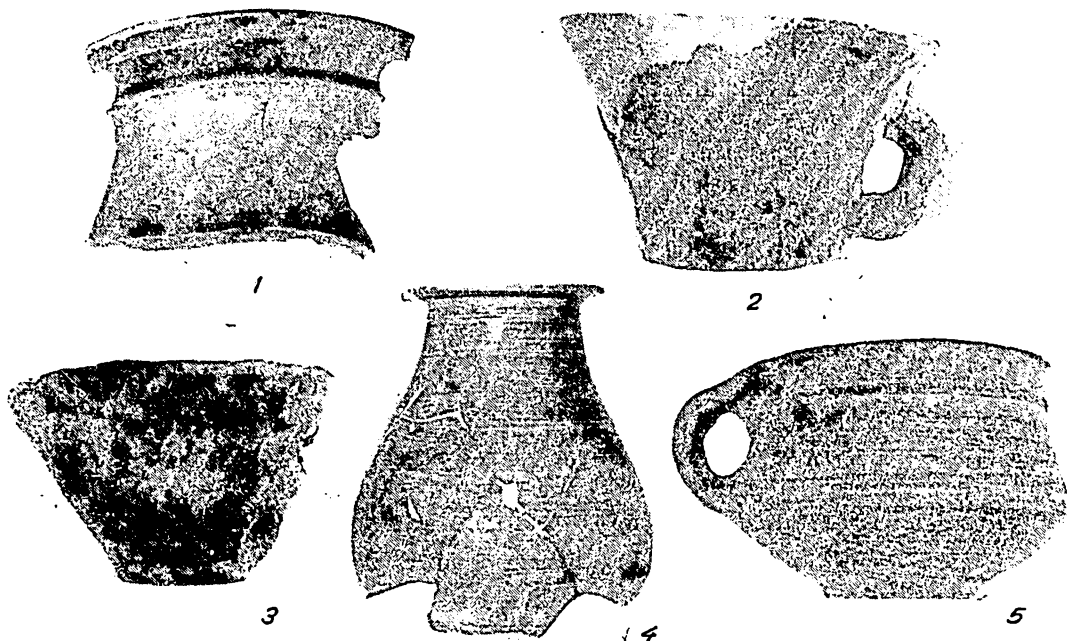


Fig. 34. — Ceramică din secolele III—IV e.n. 1: Sărata; 2—3: Lichitișeni; 4: Măgura; 5: Nănești (circa 1/5 m. nat.).

de nord-est, de unde s-au adunat fragmente ceramice din pastă fină cenușie, lucrate la roată, provenind de la străchini și borcane, castroane mici sau fructiere (fig. 32/2—4; 33/4; 34/2—3; 35/2). Tot aici s-a găsit și o fibulă (fig. 26/10). O deosebită importanță prezintă identificarea urmelor de locuire prefeudală din secolul al X-lea. Astfel, amintim borcanele fragmentare, lucrate din pastă grosolană cu pietricele în compoziție (fig. 35/6—8), cu buza trasă în afară și marginea întărită, decorate pe corp cu linii vălurite sau simple, dispuse în benzi orizontale sau verticale pe corpul vasului<sup>40</sup>.

b) În vecinătatea satului Lichitișeni, în prelungirea de vest a dealului „Itu”, au fost identificate urmele sporadice ale unei așezări hallstattiene târzii distrusă în cea mai mare parte de eroziune. Ceramica fragmentară provine de la borcane

<sup>39</sup> M. Florescu și V. Căpitanu, *op. cit.*, *Carpica*, I, p. 35 și urm.

<sup>40</sup> M. Petrescu-Dimbovița, *Șantierul Hlincea-Iași*, *SCIV*, IV, 1—2, 1953, p. 315 și urm.; D. Gh. Teodor,

Em. Zaharia, în *Materiale*, VIII, p. 46 și urm.; M. Petrescu-Dimbovița și Em. Zaharia, în *Materiale*, VIII, p. 52 și urm.

sau străchini cu marginea dreaptă (fig. 21/3—4). Tot de aici s-au cules și bucăți de chirpici sau lipituri de vetre de la locuințele de suprafață.

c) În marginea de sud-est a satului Lichitișeni, în punctul „La Hirtop”, s-au descoperit urmele unei așezări neolitice foarte sporadice, din care provin fragmente ceramice corodate.

67. *Dădești, com. Vultureni*. Pe prelungirea dealului Dădești, denumită „Fundul Dădeștilor”, au fost scoase la iveală, cu ocazia lucrărilor agricole, resturile unei așezări neolitice din faza Cucuteni A, precum și urme de locuire din epoca bronzului (cultura Foltești II). Deși ceramica din așezarea neolitică este foarte corodată, totuși s-au putut identifica forme ca: vase de provizie, boluri sau vase-suport. Fragmentele ceramice din epoca bronzului, lucrate din pastă neagră, cu luciu la exterior, sînt decorate cu incizii sau creștături așezate pe umărul vasului.

68. *Năzărioaia, com. Vultureni*.

a) La circa 200 m est de moara din satul Năzărioaia, pe un mic platou, au fost descoperite resturile unei așezări din epoca bronzului aparținînd culturii Noua. Ceramica găsită provine de la vase în formă de sac, decorate cu brîu în relief.

b) În marginea de vest a satului Năzărioaia, pe terasa inferioară a pîrîului Blăjenilor, pe locul denumit „Rîpa Blăjenilor”, au fost identificate, de asemenea, urme de locuire aparținînd epocii bronzului, probabil cultura Noua.

c) Pe dealul Năzărioaia au fost descoperite resturile unei bogate așezări hallstattiene tîrzii. Din materialul arheologic adunat, se remarcă fragmente de la străchini cu marginea înaltă și cu torți dispuse orizontal, borcane prevăzute cu brîu în relief alveolat, discuri fragmentare, care permit datarea așezării în secolele V—IV î.e.n.

69. *Găiceana, com. Găiceana*

a) Pe o terasă înaltă, denumită „Pietroasa” sau „Drumul Vechi”, la circa 600 m sud-vest de satul Găiceana, au fost identificate urmele unei așezări neolitice din faza Cucuteni A (fig. 8/9), distrusă în cea mai mare parte de eroziuni. Aici s-au găsit bucăți de chirpici de la platforma și pereții locuințelor, precum și numeroase fragmente ceramice pictate tricrom, provenind de la boluri, castroane, vase-suport sau vase de provizie decorate cu barbotină, idoli antropomorfi (fig. 11/2) și zoomorfi, și unelte (fig. 22/8 ; 23/6).

b) La circa 1,5 km de marginea nord-estică a satului Găiceana, pe locul „La Mănăstire”, a fost identificată o așezare neolitică din faza Cucuteni A. În afară de ceramica corodată și fragmentară, de aici provin cîteva lame din silex alburii cu retușe simple sau multiple pe margini (fig. 10/3) și idoli fragmentari, antropomorfi și zoomorfi (fig. 12/1).

c) În marginea de vest a satului Găiceana, în partea dreaptă a drumului care duce spre satul Unguri, a fost descoperită o așezare de la sfîrșitul epocii bronzului, aparținînd culturii Noua. Din materialul ceramic adunat deosebit fragmente de la vase în formă de sac, cești decorate pe corp cu caneluri, torți cu buton și creastă, precum și un topor-ciocan, fragmentar (fig. 22/4).

d) Pe locul denumit „La Biserică” s-au găsit resturi sporadice ale unei așezări datînd probabil din secolul al III-lea e.n.



e) Pe locul denumit „La Sturzu”, situat la marginea de est a satului Găiceana, s-au identificat resturile sporadice ale unei așezări hallstattiene târzii. Menționăm astfel fragmentele ceramice prevăzute cu brîu alveolar întrerupt de proeminențe-butoni, câteva margini de străchini și fusaiole (fig. 37/7—8).

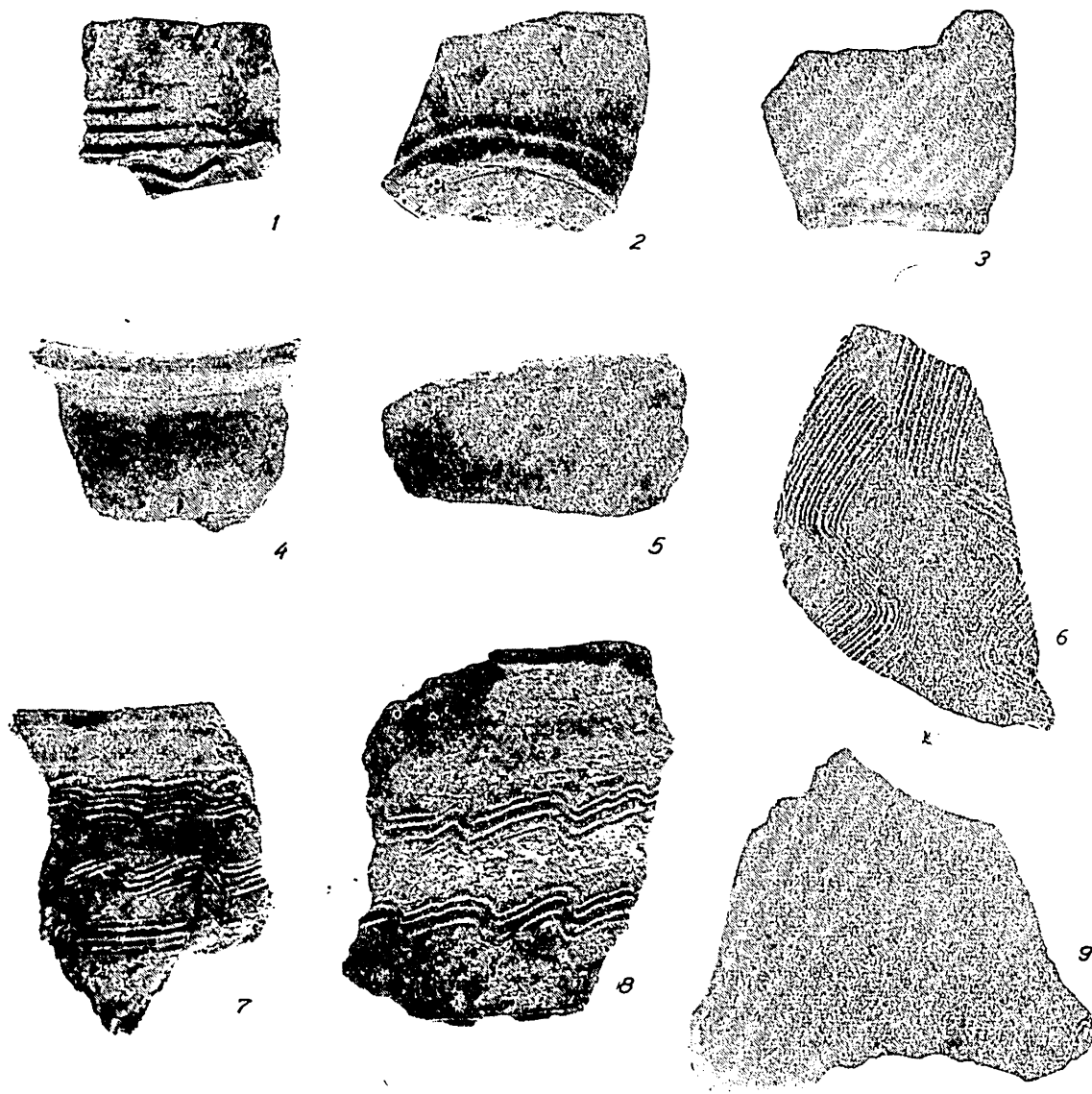


Fig. 35. — Fragmente ceramice din secolele II—III e.n. (1—3, 9) din secolele V—VI e.n. (4—5), din secolul X-lea (6—8). 1: Răcătău; 2, 6—8: Lichitișeni; 3: Adjutul Vechi; 4—5: Căbești; 9: Crăiești (circa 1/3 m. nat.).

f) Din satul Găiceana provin câteva obiecte din fier găsite în condiții incerte, dintre care menționăm două vîrfuri de lance și o secură, databile după caracteristicile lor tipologice în secolul al XVI-lea.

70. *Găiceana, com. Găiceana.*

a) În marginea de est a satului Unguri, pe „Dealul Popii”, a fost descoperită o bogată stațiune cucuteniană. Stratul de cultură materială a fost deranjat prin lucrările agricole, scoțându-se la suprafață fragmente din platforme cu urme de birne groase sau loazbe de pereți cu urme de nuiete, bucăți de vetre, idoli antropomorfi (fig. 11/1). Materialul ceramic descoperit s-a păstrat bine, putându-se observa, în primul rând, fragmentele de vase de factură protocucuteniană, lucrate din pastă fină și pictate cu benzi albe pe fondul brun. Alte fragmente provin de la cupe sau boluri pictate tricrom cu motive spiralice sau unghiulare, ceea ce ne determină să atribuim această așezare fazei Cucuteni A (fig. 5/1—8; 8/1, 3—4, 6—7).

b) Pe platoul „Dealul Podinelor”, la circa 500 m vest de așezarea de pe „Dealul Popii”, a fost identificată o altă așezare neolitică aparținând, de asemenea, fazei Cucuteni A. Resturile de locuire sînt mai puțin intense și se grupează spre marginea de est a platoului. Dintre fragmentele ceramice adunate remarcăm îndeosebi pe acelea care provin de la vase mari de provizie decorate cu barbotină sau de la vase-suport și boluri pictate tricrom cu motive spiralice (fig. 6/1). Tot aici s-au găsit și unelte din piatră, topoare (fig. 23/5).

c) De pe locul denumit „Fundul Pleșului”, situat pe un platou de circa 1,5 km nord de satul Unguri, provin trei monede de argint, achiziționate de la locuitorul Cernica Ferentz cu ocazia cercetărilor noastre și care au fost găsite cu prilejul unor lucrări agricole. Pe locul amintit au fost adunate în cursul cercetărilor și câteva fragmente ceramice a căror pastă poate să indice existența în acest punct a unei așezări hallstattiene târzii. Dintre cele trei monede una este histriană și două romane. Cea mai bine păstrată este moneda histriană, care are pe avers capetele dioscurilor, iar pe revers vulturul de mare cu delfinul și deasupra inscripția ΙΣΤΡΙΑ (fig. 29/1), datînd probabil din secolele IV—III î.e.n.<sup>41</sup>. Dintre monedele romane, una este un denar republican avînd pe avers divinitatea ROMA cu coif pe cap, iar pe revers cvadriga și dedesubt inscripția ROM și numele magistratului, care nu se poate citi (fig. 29/4), iar cealaltă este un denar imperial avînd pe avers efigia împăratului Vespasian, iar pe revers o divinitate feminină stînd pe tron și inscripția ROM (fig. 29/5).

71. *Popești, com. Găiceana.*

a) Pe platoul denumit „La Scaun” situat între dealul Zarea și dealul Pădurea Scaunului au fost identificate resturile de locuire ale unei așezări hallstattiene târzii. Stratul de cultură materială a fost răvășit și distrus de lucrările agricole. Totuși pe întreg platoul se pot observa, la distanțe de 5—7 m unele de altele, pete de cenușă și arsură, bucăți de chirpici cu urme de nuiete și pari, resturi de vetre construite din lipituri groase de 4—6 cm și rîșnițe fragmentare. Materialul ceramic adunat este foarte puțin și corodat. Se observă însă ca forme vase mari borcan decorate cu brîu în relief crestat sau alveolat, precum și străchini cu marginea ușor arcuită spre interior, ceea ce permite datarea așezării într-o perioadă corespunzătoare secolelor VI—V î.e.n.

<sup>41</sup> Em. Condurachi și colaboratori, *Histria*, p. 464—471; C. Buzdugan și I. Mititelu, *Contribuții la clasificarea unor monede histriene*, SCN, III, p. 385—404.

b) Pe coasta dealului Zarea, din marginea estică a satului Popești, au fost descoperite câteva fragmente ceramice cenușii lucrate la roată din secolul al III-lea, eventual al IV-lea e.n.

c) Pe panta lină a dealului Zarea Găiceniei, denumită și „Fintina lui Moș Galan”, au fost descoperite cu prilejul lucrărilor agricole două topoare, unul de

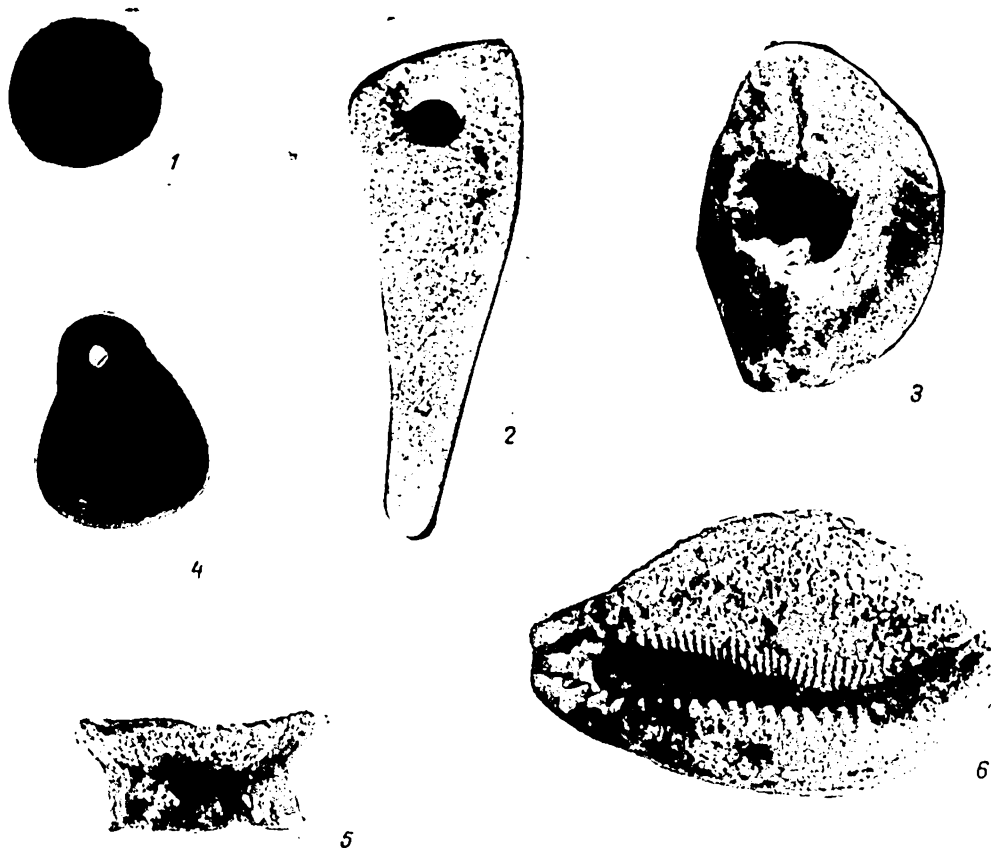


Fig. 36. — Obiecte din piatră, lut ars și cochilii din scoici. 1: Unguri; 2: Oncești; 3, 5: Bărboasa; 4: Găiceana; 6: Nănești (circa 1/3 m. nat.).

aramă cu tub de înmănușare, corpul zvelt și tăișul ușor curbat, și al doilea din bronz, prevăzut cu trei nervuri în relief, pe tubul de înmănușare, cu corpul zvelt și tăișul ușor lățit<sup>42</sup>.

#### 72. Huțu, com. Găiceana.

a) În marginea de est a satului Huțu, pe dealul Spreia, a fost identificată o așezare neolitică din faza Cucuteni A. Fragmentele ceramice sînt foarte corodate, în schimb, se remarcă un idol antropomorf fragmentar și câteva lame din silex (fig. 10/1). De asemenea, de pe coasta dealului „Spreia” au fost adunate și

<sup>42</sup> M. Florescu și V. Căpitanu, *Topoare de aramă și bronz descoperite la Găiceana*, AM, I, p. 359—417.

cîteva fragmente ceramice din pastă neagră cu luciu la exterior, decorate cu proeminențe plate care indică existența și a unei așezări sporadice hallstattiene.

b) Pe locul denumit „Dealul Fîntînilor”, în marginea de vest a satului Huțu, au fost descoperite resturile de locuire ale unei așezări din perioada hallstattiană tîrzie, constînd din fragmente de vase mici cu corpul drept, lucrate din pastă grosolană, decorate cu proeminențe plate (fig. 25/5), precum și fusaiole din lut ars (fig. 37/5, 12—13).

73. *Găiceana, com. Găiceana*. La ieșirea din satul Recea, pe terenul locuitorului C. Popa, s-a descoperit, întîmplător, un mormînt de incinerare hallstattian. Urna funerară este bitronconică cu proeminențe plate la partea inferioară, iar capacul este în formă de strachină cu marginea ușor arcuită în interior (fig. 27/8—9). Vasul conținea (după relatările locuitorului amintit), oase calcinate și pămînt, fără alt inventar. Cercetările de suprafață nu au putut stabili dacă acest mormînt este izolat sau face parte dintr-o necropolă de incinerare. În ceea ce privește datarea, caracteristicile tipologice ale vasului-urnă permit o încadrare în linii mari în secolele V—IV î.e.n.<sup>43</sup>.

74. *Tăvădărești, com. Dealu—Morii*. La circa 1 km vest de satul Tăvădărești, pe locul denumit „Bălăneasa” au fost descoperite resturi de locuire feudală. Cele cîteva fragmente ceramice adunate de pe acest loc sînt în cea mai mare parte ne semnificative, totuși prezența cîtorva margini de borcan și a unor fragmente lucrate din caolin permit încadrarea acestor urme de locuire, în linii mari, în secolele XVI—XVIII (fig. 39/1).

75. *Calapodești, com. Dealu—Morii*

a) Cu prilejul cercetărilor de suprafață a fost achiziționat din satul Calapodești un celt de bronz, rupt în dreptul tăișului, și ale cărui condiții de găsire sînt nesigure. Celtul are gaura de înmănușare ovoidală cu marginea ușor întărită, corpul drept, prevăzut cu o urechiușă sub buză, iar pe fețele late cu nervuri în relief (fig. 26/1). Prin caracteristicile sale, celtul de bronz trebuie încadrat la sfîrșitul epocii bronzului.

b) Pe dealul Ambrozie a fost identificată o sporadică așezare din epoca bronzului aparținînd probabil culturii Noua.

76. *Tăvădărești, com. Dealu—Morii*. Pe locul „Valea Glodului” s-au descoperit urmele unei așezări neolitice. Cele cîteva unelte din silex (fig. 9/7, 11, 13) și fragmente ceramice adunate sînt foarte corodate încît nu permit o încadrare mai precisă. Tot de aici provine și o monedă histriană (fig. 29/2) și cîteva romane (fig. 29/6—10).

77. *Ghionoaia, com. Dealu—Morii*. Pe coama lină de sud-est a dealului „Gura Ghionoaiei” a fost identificată o bogată așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru și Noua), sporadice resturi hallstattiene, precum și urme de locuire din secolul al III-lea e.n. S-au identificat în zona de nord-est a acestui punct și fragmente ceramice aparținînd culturii Monteoru, scoase la iveală cu ocazia unor lucrări de construcție. Ele aparțin fazelor Ic<sub>3</sub> și Ic<sub>2</sub>, remarcîndu-se, în acest sens, torți cu șa și prag (fig. 18/1) sau fragmente decorate cu cercuri concentrice. De asemenea, la „Gura Ghionoaiei” au fost descoperite și urmele a șase „cenușare”.

<sup>43</sup> Ulterior acest mormînt a fost publicat de către C. Carpica, I, p. 73—76, Buzdugan, *Mormîntul hallstattian descoperit la Recea*,

de unde s-au adunat numeroase fragmente ceramice provenind de la cești cu torți supraînălțate prevăzute cu buton sau creastă, decorate cu caneluri, sau vase în formă de sac, cu marginea întărită, prevăzute cu brîu în relief crestat sau alveolat (fig. 14/2). În afară de fragmentele ceramice menționăm unelte de os (dălțițe, cuțit, omoplați crestați, ace și împungătoare) și o sulă din bronz cumîner de os, fusaiole și rondela din os sau lut ars (fig. 12/6; 23/2—3; 24/1—2, 6, 11; 26/5—6)<sup>44</sup>. Așezarea hallstattiană este dispersată pe toată coama dealului „Gura Ghionoaiei”, dar resturile de locuire sînt sporadice. Menționăm doar fragmentele provenind de la străchini cu marginea arcuită în interior și cu caneluri oblice pe fața exterioară. În ceea ce privește urmele de locuire din secolul al III-lea e.n., ele sînt mai sporadice decît acelea hallstattiene identificîndu-se doar cîteva fragmente din pastă cenușie lucrate la roată, provenind probabil de la fructiere și un cuțitaș din fier (fig. 26/7).

78. *Blaga, com. Dealu—Morii*

a) Pe locul denumit „Spătărești”, în marginea de nord a satului, s-a identificat o așezare din epoca bronzului aparținînd culturii Noua. Materialul arheologic este numeros, dar în cea mai mare parte foarte fragmentar și atipic, cu excepția cîtorva torți cu buton sau creastă sau cioburi cu brîu în relief.

b) În punctul „La Cetate”, s-a descoperit o așezare neolitică datînd probabil din faza Cucuteni A (materialul arheologic este foarte sfărîmat și corodat, remarcîndu-se doar prezența fragmentelor de vase-suport sau boluri, care permit încadrarea așezării respective în faza Cucuteni A).

79. *Lehancea, com. Podul — Turcului*. Pe locul denumit „Gobu” a fost descoperită o siliște feudală. Din materialul arheologic menționăm doar un vîrf de sulică care poate fi datat în secolul al XV-lea sau eventual al XVI-lea. În schimb, fragmentele ceramice sînt foarte mărunte și corodate.

80. *Lărgășeni, com. Corbița jud. Vrancea*. În apropierea satului Lărgășeni, la circa 1 km vest de locul de bifurcare a șoselei Tecuci-Zeletin și Tecuci-Lichitișeni, s-a identificat o așezare de la sfîrșitul epocii bronzului, aparținînd culturii Noua. La suprafață s-au putut observa urmele a trei „cenușare” răspîndite pe o întindere de circa 2 ha. Ceramica fragmentară provine de la vase în formă de sac sau de la cești.

81. *Colonești, com. Colonești*. La punctul „Salahor-Putini” situat la circa 1 km sud de sat, au fost identificate resturile unei așezări geto-dacice. Din materialul ceramic se remarcă în primul rînd fragmentele lucrate cu mîna, precum și cele lucrate la roată din pastă fină cenușie (fig. 28/9).

82. *Gorghiești, com. Stănișești*. Pe locul „Dealul Zarea”, cu ocazia lucrărilor, agricole, au fost scoase la iveală bucăți de chirpici provenind de la pereți și lipituri de vetre, fragmente ceramice din pastă neagră cu luciu la exterior decorate cu caneluri sau proeminente plate, precum și diferite obiecte, ca : împungătoare de os, fusaiole de lut ars, ciocan de piatră. Materialul arheologic atestă descoperirea pe acest loc a unei așezări hallstattiene tîrzii.

83. *Crăiești, com. Stănișești*. Pe locul numit „Vatra Satului” a fost descoperit un cosor din silex alburiu-vinețiu, trapezoidal, fragmentar, precum și resturile unei așezări foarte sporadice hallstattiene tîrzii (fig. 28/6,10) și urmele de locui-

<sup>44</sup> M. Florescu și V. Căpitanu, *op. cit.*, *Carpica*, I, p. 35 și urm.

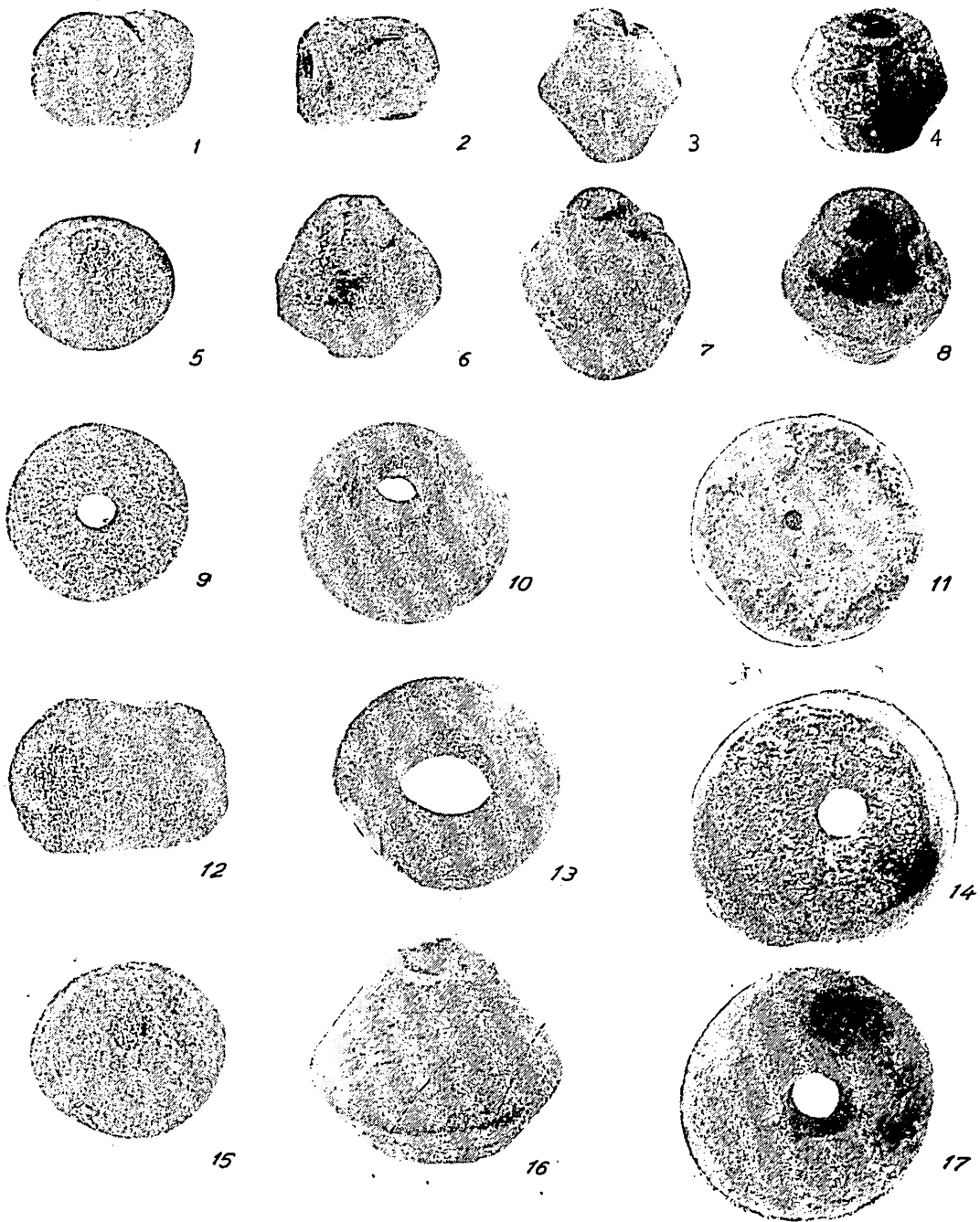


Fig. 37. — Rondele și fusaiole neolitice din epoca bronzului și Hallstatt. 1 : Răcăciuni ; 2 : Oncești ; 3-4, 9-11 : Bărboasa ; 5, 12-13 : Huțu ; 6 : Crăiești ; 7-8 : Găiceana ; 14-17 : Tăvădărești ; 15 : Luizi ; 16 : Rogoaza (circa 1/1 m. nat.).

re din secolul al III-lea e.n. (fig. 35/9). Tot aici, cu ocazia diferitelor lucrări au fost adunate de la unii cetățeni o serie de materiale arheologice, ca : lame de silex și pietre (fig. 9/1—2; 14/15), topoare din piatră (fig. 23/4), dălțiță din marnă, fusaiole (fig. 37/6), descoperite însă în condiții cu totul nesigure.

84. *Oprișești, com. Răchitoasa.*

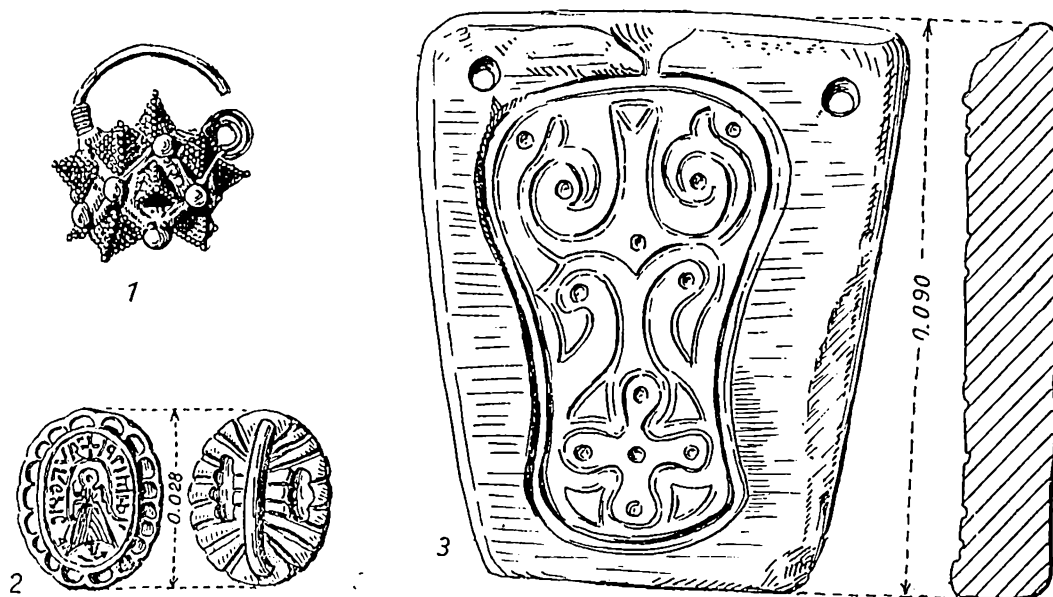


Fig. 38. — Cercei (1), inel din argint (3) și tipar din piatră (2) de la Prăjești.

a) Pe „Dealul Bisericii de Lemn”, la est de sat, au fost identificate urmele unei așezări geto-dacice (Latène III). Materialul arheologic, descoperit la suprafață, este foarte bogat. Remarcăm astfel prezența vaselor borcan din pastă poroasă lucrate la mână, fragmente de fructiere și căni, din pastă cenușie lucrate la roată și mănuși de amforă.

b) Pe locul denumit „Pe Dealul Calului” s-au găsit urmele unei așezări neolitice aparținând fazei Cucuteni B. În afară de ceramica foarte corodată și fragmentată, provenind de la vase bitronconice sau străchini tronconice, menționăm lamele din silex și un împungător de os.

c) În punctul „Lîngă Biserica Nouă” s-au descoperit urmele unei așezări din epoca bronzului aparținând probabil culturii Noua, precum și resturile foarte sporadice ale unei așezări hallstattiene.

85. *Buchești, com. Boghești, jud. Vrancea.* În marginea de est a satului Buchești, pe coama lină a dealului Pietroasa, au fost descoperite, cu ocazia lucrărilor agricole, două topoare-ciocan cu gaură de înmănușare, cu tăișul ușor curbat și știrbit de la întrebuințare. Cele câteva fragmente ceramice foarte corodate și atipice adunate cu acest prilej ar putea indica existența unei așezări neolitice eventual cucuteniene. În acest caz, cele două topoare fac parte din inventarul de obiecte al stațiunii respective.

86. *Prisecani, com. Boghești, jud. Vrancea.* În punctul „Soveja-Prisaca”, situat pe malul drept al pîrului Pereschiv, în partea de vest a satului Prisecani,

s-au descoperit urmele de locuire ale unui așezări hallstattiene târzii, documentate prin fragmente ceramice provenite de la borcane decorate cu brîu alveolat sau de la căni cu toarta dreaptă.

87. *Căbești, com. Podul — Turcului*

a) Pe locul „Rîpa Bujorii”, în marginea satului Căbești, a fost identificată o bogată așezare de la sfîrșitul epocii bronzului, aparținînd culturii Noua. Materialul arheologic descoperit este numeros, remarcîndu-se în primul rînd ceștile fragmentare cu torți în bandă cu marginile ușor ridicate (fig. 19/7), fragmente de

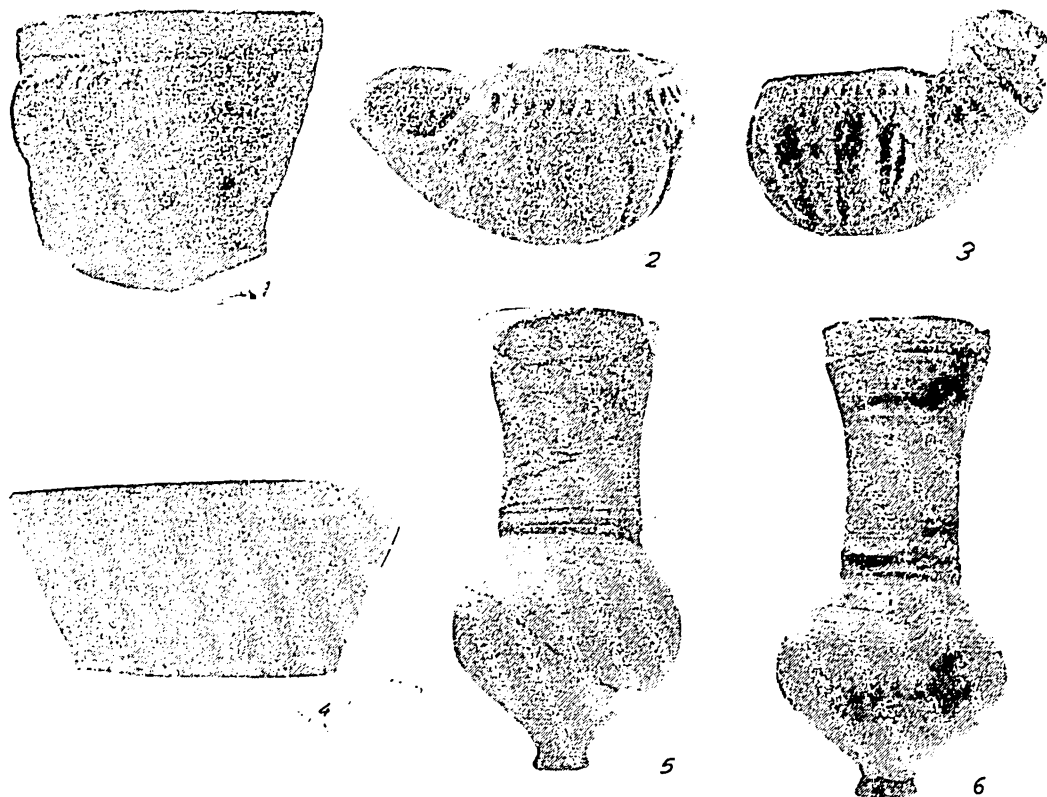


Fig. 39. — Ceramică și obiecte feudale. 1: Tăvădărești; 2-3: Rogoaza; 4-6: Bacău (1-3 circa 1/3 m. nat.; 4-6: circa 1/5 m. nat.).

vase în formă de sac decorate cu brîu în relief (fig. 19/9), torți cu creastă și butoni, fusaiole. Pe același loc s-au descoperit și urmele unei așezări hallstattiene târzii, reprezentate prin fragmente ceramice prevăzute cu proeminente plate și resturi foarte sporadice prefeudale, probabil din secolele V—VI (fig. 35/4—5).

b) În marginea satului Căbești, în punctul „Ruginoasa”, s-au descoperit resturi bogate aparținînd unei așezări hallstattiene târzii. Din fragmentele ceramice adunate din acest loc menționăm torțile în bandă cu secțiune dreptunghiulară, fragmente de vase mari decorate cu brîu în relief alveolat și margini de străchini cu buza ușor arcuită în interior. După caracteristicile ceramicii, așezarea pare să aparțină secolelor V—IV î.e.n.



e) La circa 1 km nord de satul Căbești, în locul denumit „Deasupra Pădurii” sau „La Balanu”, s-a descoperit un tezaur monetar compus din denari republicani și imperiali romani.

d) Pe locul numit „Cociuba” — Dămăcușa, situat între satele Căbești și Glăvănești, la marginea pădurii, s-au descoperit urmele unei foarte bogate așezări hallstattiene târzii<sup>45</sup>. Din materialul arheologic adunat se remarcă fragmentele ceramice lucrate cu mâna, provenind de la vase cu proemințe plate, cu brîu alveolat sau crestat, străchini cu torți orizontale, precum și câteva fragmente probabil lucrate la roată (fig. 28/1, 7—8, 11). Ținînd seama de caracteristicile ceramicii, așezarea ar data în secolele IV— III î.e.n.

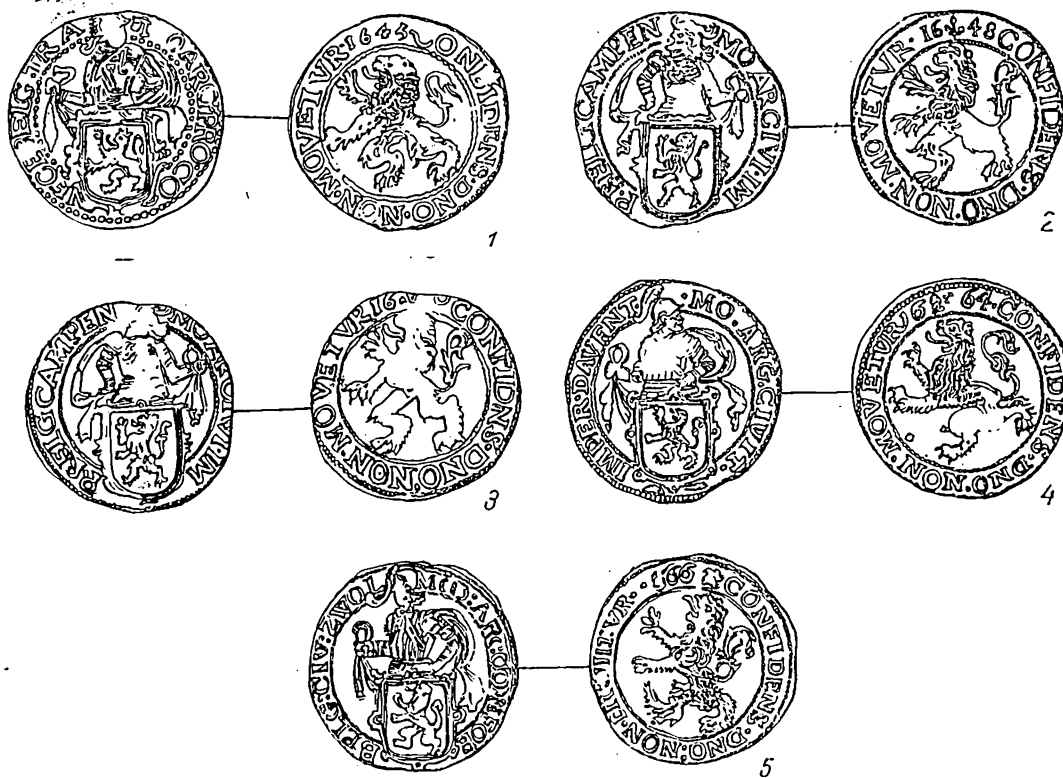


Fig. 40. — Taleri olandezi descoperiți la Prăjești.

### 88. Căbești, com. Podul — Turcului

a) În marginea de sud a satului Milești s-au descoperit urmele de locuire ale unei așezări din epoca bronzului (cultura Noua). Stratul de cultură materială a fost în cea mai mare parte răvășit, scoțindu-se la iveală numeroase fragmente ceramice. Dintre acestea deosebim torțile cu creastă și buton (fig. 18/8), ceștile cu caneluri pe corp, precum și vasele-sac prevăzute cu brîu în relief<sup>46</sup>. Tot de pe

<sup>45</sup> Prin sondajul efectuat de către C. Buzdugan au fost descoperite amfore, o fibulă Dux, vîrfuri de săgeată din bronz etc., care permit încadrarea așezării în secolele IV— III î.e.n. (*O nouă așezare gelică în bazinul Zeletinului, Carpica*, I, p. 95—100).

<sup>46</sup> Prin cercetările lui C. Buzdugan s-a precizat că în afară de resturile așezării pe același loc a existat și o necropolă Noua I (*Cimitir din epoca bronzului la Căbești (Bacău), Carpica*, I, p. 63 și urm.).

acest loc mai provin și câteva fragmente ceramice din pastă cenușie lucrate la roată, precum și câteva fragmente de la vase-borcan prevăzute cu motive în val incizate, ceea ce documentează existența unor resturi sporadice ale unor așezări din secolul al III-lea și din epoca prefeudală.

b) În marginea satului Mileștii de Jos s-au descoperit urmele unei așezări Latène III. Remarcăm în primul rând numeroasele fragmente ceramice provenind de la fructiere cu piciorul înalt lucrate din pastă cenușie, căni cu o toartă și vase de provizie.

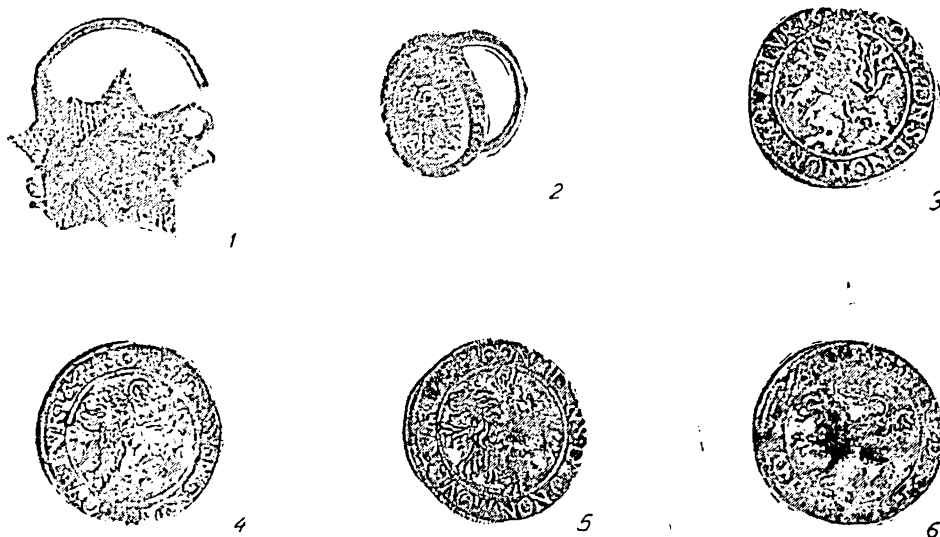


Fig. 41. — Cercei (1), inel (2) și monede (3-6) descoperite la Prăjești (circa 1/3 m. nat.).

c) Pe pîrîul Pereschiv, pe locul denumit „Rîpa lui Oprișan” ,a fost descoperită o necropolă din secolul al III-lea e.n. (fig. 33/1,10).

d) Pe locul denumit „La Ruseni” s-au găsit fragmente ceramice provenind de la cești decorate cu caneluri și împunsături, de tradiție Monteoru, alături de cești cu torți prevăzute cu buton sau creastă și vase în formă de sac (fig. 19/4, 6), ceea ce indică prezența unei așezări din epoca bronzului, aparținînd culturii Noua.

89. *Căbești, com. Podul — Turcului.* În marginea de sud-est a satului Sîghica s-au descoperit urmele a patru așezări, după cum urmează : 1) resturi de locuire din epoca bronzului aparținînd culturii Noua, care sînt și cele mai numeroase ; 2) urme mai sporadice hallstattiene tîrzii ; 3) resturi de locuire din secolul al III-lea e.n. ; 4) foarte sporadice resturi, după toate probabilitățile din epoca prefeudală.

★

Cercetările arheologice efectuate în 89 de localități din zona vestică a podișului Bîrladului (colinele Tutovei), în bazinul Berheciului, Zeletinului și parțial a Siretului, au permis descoperirea a 153 de puncte cu 207 așezări care aduc contribuții importante la cunoașterea acestei regiuni. Concluziile ce se desprind

din prezentarea de mai sus au desigur un caracter preliminar, deoarece nu s-au cercetat integral văile Zeletinului și Tutovei (cu afluenții lor), care să ne permită posibilitatea de a da o imagine completă a răspîndirii stațiunilor arheologice și a intensității locuirii în diversele epoci care s-au succedat în evoluția societății omenești din zonele geografice studiate.

Din valorificarea materialelor arheologice rezultate în urma cercetărilor de suprafață în regiunea amintită mai sus se desprind totuși unele observații importante. În acest sens, în afară de existența probabil a stațiunii paleolitice de la Tănăsoaia și Gîrleni trebuie să remarcăm numărul mare de așezări neolitice care se țin lanț de o parte și de alta a văii Siretului, Berheciului și Zeletinului, situate pe cetățui desprinse din terasa inferioară sau superioară a râurilor. Într-un singur caz, o așezare Cucuteni A (Lichitișeni) este situată pe platoul terasei inferioare a Berheciului. De asemenea, iese în evidență predominarea stațiunilor din faza Cucuteni A, după care urmează acelea din faza Cucuteni A—B. Într-un număr mai redus (Lazu, Unguri, Sărata) se întîlnesc alături de ceramica din faza Cucuteni A și elemente de factură protocucuteniană; de asemenea, sînt foarte puține stațiunile aparținînd fazei Cucuteni B (Lichitișeni, Sărata).

În ceea ce privește epoca bronzului, pe baza cercetărilor efectuate se atestă prezența numeroaselor așezări aparținînd culturii Monteoru și culturii Noua. Amintim că o deosebită importanță prezintă identificarea resturilor de locuire din bronzul timpuriu (cultura Foltești II) de la Țigănești, Lichitișeni și Dădești, care permit completarea și întregirea datelor referitoare la această cultură pe teritoriul Moldovei.

Un loc deosebit îl ocupă așezările Monteoru, răspîndite pe boturi de deal sub formă de cetățui, cu excepția doar a stațiunilor de la Bărboasa și Podul Morii. Materialul arheologic provenit din aceste așezări atestă în primul rînd prezența etapelor timpurii (Ic<sub>3</sub>—Ic<sub>2</sub> și numai într-un singur caz, la Podul Morii, elemente ale fazei Ic<sub>1</sub>). Rămîne însă nerezolvată (deoarece cercetările efectuate nu ne-au oferit date concludente) problema evoluției culturii Monteoru pînă la apariția culturii Noua. Astfel, în afară de așezările de la Adjudul Vechi, Ciorani-Pufești, Măgura și Osăbiți, unde au fost identificate elemente ale etapelor tîrzii (Ia—IIa) ale culturii Monteoru, în întreaga regiune cercetată nu au mai fost găsite și alte stațiuni care să ateste celelalte faze de evoluție ale acestei culturi.

În schimb, cultura Noua este bine reprezentată prin așezări de tip „cenușar”, răspîndite fie pe platouri joase (Lichitișeni, Bărboasa, Gura Ghionoaiei), fie pe terase mai înalte (Izvorul Berheciului). Materialul arheologic descoperit ne oferă date concludente cu privire la etapa de formare a acestei culturi (Noua I) în care prezența elementelor de tradiție Monteoru din bronzul mijlociu constituie o notă caracteristică, și la etapa de definitivare (Noua II). În ambele etape atrag atenția, în primul rînd, vasele în formă de sac (în ceea ce privește ceramica), iar în ceea ce privește uneltele secerile-tupik, omoplatul crestă, acele de bronz cu mijlocul îngroșat etc.

O deosebită importanță o prezintă și identificarea a numeroase stațiuni hallstattiene, dintre care se relevă, prin bogăția materialului arheologic, așezările de la Bărboasa sau Găiceana. Merită, de asemenea, să scoatem în relief cîteva observații care se desprind din cercetarea sumară a stațiunilor hallstattiene din regiunea cercetată mai sus. Astfel, nici una din așezările hallstattiene tîrzii nu prezintă urme de fortificații artificiale (val sau șanț), resturile de locuire fiind

identificate fie pe platouri joase, înconjurate de coline dominante (Găiceana-„Scaun” sau Unguri-„Fundul Plașului”), fie pe terasele inferioare deschise ale râurilor, fie pe coaste line de deal (Itu). În ceea ce privește locuințele, se poate presupune că au existat și colibe construite la suprafața solului, după cum ne-o dovedesc bucățile de chirpici de la pereți cu urme de birne groase sau nuiele, descoperite la Găiceana-„Scaun” sau Itu etc. Numeroasele resturi ceramice ne permit o încadrare în linia mari a acestor așezări în Hallstattul târziu.

Perioada geto-dacică este documentată prin numeroase resturi de locuire, cât și prin tezaure monetare de denari republicani și imperiali. Un loc deosebit îl ocupă în aceste regiuni urmele de locuire care datează din secolele III și IV e.n.

Pentru perioada cuprinsă între secolele IV și X e.n., cercetările efectuate în toată zona cuprinsă între văile Zeletinului, Berheciului și Siretului au scos la iveală doar stațiunea de la Căbești și Oncești (secolele V—VI) și o singură stațiune Hlincea târzie (prima jumătate a secolului al X-lea), la Lichitișeni.

Așezările din epoca feudală sînt de asemenea foarte puține. Dintre acestea relevăm pe aceea de la Adjudul Vechi — „Lutărie”, din secolul al XVII-lea, precum și descoperirea cercelului de argint și a talerilor olandezi de la Prăjești.

În anii următori, în conformitate cu planul de cercetări științifice și de colaborare tehnico-științifică între Muzeul de istorie a Moldovei și Muzeul de istorie din Bacău, perieghzele și sondajele vor cuprinde întreaga regiune vestică a Podișului Bîrladului cu văile Zeletinului și Tutovei (și afluenții lor), urmărind astfel cercetarea integrală a zonei amintite pentru a se putea elucida problemele pe care le ridică identificarea urmelor de locuire din diversele epoci ale evoluției societății omenești, din centrul și sudul Moldovei.

MARILENA FLORESCU și VIOREL CĂPITANU

## RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DANS LE DÉPARTEMENT DE BACĂU

### RÉSUMÉ

Durant la période 1957—1963, des recherches de surface ont été pratiquées dans le département de Bacău, réparties sur deux zones :

A. La vallée du Siret, dans sa portion comprise entre les villes de Roman et Mărășești ;

B. Les vallées du Berheci et du Zeletin, depuis ses sources jusqu'à ses embouchures.

On remarque le nombre considérable de stations néolithiques qui se succèdent de part et d'autre de la vallée du Berheci, situées sur des points fortifiés reliés aux terrasses supérieure ou inférieure. Un seul établissement néolithique, celui de Lichitișeni, appartenant aux phases Cucuteni A et A—B, est situé sur une plate-forme basse de la terrasse inférieure du Berheci. Il faut souligner, de même, que ce sont les stations de la phase Cucuteni A qui prédominent, suivies de celles de la phase A—B, puis de celles de la phase Cucuteni B.

En ce qui concerne l'âge du bronze, les recherches attestent la présence de nombreuses stations appartenant aux civilisations de Monteoru et de Noua, qui se situent respectivement dans les périodes moyenne et avancée du bronze. Il convient toutefois de souligner l'importance particulière que présente l'identification — à Țigănești, Lichitișeni et

Dădești — des restes d'habitat faisant partie de la civilisation de Foltești II (ancienne période du bronze).

Une place de premier plan est occupée, dans cette région, par les établissements Monteoru, répandus sur les promontoires des collines sous forme de petites citadelles. Les matériaux archéologiques attestent en premier lieu la présence des étapes anciennes (phases Ic<sub>3</sub>—Ic<sub>2</sub> et dans un seul cas — à Podul Morii — la phase Ic<sub>1</sub>) de la civilisation de Monteoru. La présence de stations illustrant les étapes avancées de cette civilisation, n'a pu être élucidée, car en dehors des stations d'Adjudul Vechi et de Ciorani, où ont été identifiées les phases Ia—IIa, ces étapes avancées font défaut dans les autres établissements.

La civilisation de Noua est bien représentée par des établissements de type « zolniki », répandus soit sur les plates-formes basses, soit sur les hautes terrasses. Les matériaux archéologiques fournissent des données concluantes pour l'étape de formation de cette civilisation (Noua I), au cours de laquelle les éléments de tradition Monteoru abondent, et pour l'étape de consolidation (Noua II), où l'on relève dans le domaine de la poterie, les vases en forme de sac, ainsi que les tasses aux anses, pourvues de boutons et de crêtes et dans le domaine de l'outillage, l'omoplate à encoches, les faucilles — *tupik*, les aiguilles de bronze au milieu renflé, etc.

Des découvertes d'une importance toute particulière sont les nombreuses stations hallstattiennes, parmi lesquelles on remarque, celles de Bărboasa et de Găiceana. Les recherches faites dans les établissements hallstattiens permettent quelques observations qui méritent d'être soulignées. Ainsi, aucun de ces établissements ne présente de fortification artificielle (vallum ou fossé), les vestiges d'habitat ayant été identifiées soit sur des plates-formes basses entourées de collines dominantes (Găiceana, Unguri), soit sur les terrasses inférieures, ouvertes, des cours d'eau, ou sur les versants à pente douce des collines (Itu). En ce qui concerne les habitations, on relève la présence de huttes construites à la surface du sol, ainsi qu'en témoignent les vertiges des murs en torchis et les restes de grosses poutres ou de branchages, mis au jour à Bărboasa, Găiceana et Itu. Les restes de poterie, très abondants, permettent d'assigner ces stations au Hallstatt avancé. Aux établissements hallstattiens de cette époque se rattachent aussi les découvertes de certaines monnaies histriennes d'argent.

La période géto-dacique est mise en évidence par des vestiges d'habitat découverts soit sur des hauteurs dominantes, soit sur des plates-formes plus basses, et par la découverte de monnaies romaines. En échange les établissements et nécropoles datant des III<sup>e</sup> et IV<sup>e</sup> siècles de n.è., sont plus nombreux.

Pour la période comprise entre le V<sup>e</sup> et le X<sup>e</sup> siècle, les données fournies par les recherches sont moins riches : une seule station a été identifiée pour les V<sup>e</sup> — VII<sup>e</sup> siècles et trois pour le X<sup>e</sup> siècle, parmi lesquelles celle de Lichitișeni, appartenant à la première moitié du X<sup>e</sup> siècle.

Les établissements de l'époque féodale sont, de même, peu nombreux. Pourtant, on a relevé dans la vallée du Siret des vestiges d'habitations du XIV<sup>e</sup> et peut-être du XV<sup>e</sup> siècle, ainsi que des restes plus abondants appartenant aux XVI<sup>e</sup> — XVIII<sup>e</sup> siècles.

#### EXPLICATION DE FIGURES

Fig. 1. — Carte du département de Bacău comprenant la zone couverte par les recherches des années 1957—1965 ; 1, Galbeni ; 2, Dămieniști ; 3, Călinești ; 4, Berești-Bistrița ; 5, Șerbești ; 6, Gîrleni ; 7, Itești ; 8, Prăjești ; 9, Săucești ; 10, Tisa-Silvestri ; 11, Berbinceni ; 12, Traian ; 13, Zăpodia ; 14, Hertioana ; 15, Șerbănești ; 16, Mărgineni ; 17, Bacău ; 18, Luizi-Călugăra ; 19, Osăbiți ; 20, Sărata ; 21, Valea Seacă ; 22, Racova ; 23, Gura Văii ; 24, Chetriș ; 25, Gioseni ; 26, Făraoani ; 27, Ungureni ; 28, Năstăseni ; 29, Nănești ; 30, Mileștii de Sus ; 31, Petrești ; 32, Soci ; 33, Păncești ; 34, Răcătău ; 35, Răcăciuni ; 36, Orbeni ; 37, Corbasca ; 38, Poglet ; 39, Scărișoara ; 40, Rogoaza ; 41, Rogoaza ; 42, Huruești ; 43, Florești ; 44, Tătărești ; 45, Sascut-sat ; 46, Adjudul Vechi ; 47, Șișcani ; 48, Slobozia ; 49, Tănăsoaia ; 50, Anghelști ; 51, Ciorani ; 52, Ruginești ; 53, Văleni ; 54, Izvorul Berheciului ; 55, Obrișia ; 56, Băimac ; 57, Oțelești ; 58, Mărăști ; 59, Balaia ; 60, Filipeni ; 61, Oncești ; 62, Bărboasa ; 63, Oacști ; 64, Țigănești ; 65, Godinești ; 66, Lichitișeni ; 67, Dădești ; 68, Năzărioaia ; 69, Găiceana ; 70, Găiceana ; 71, Păpști ; 72, Hățu ; 73, Găiceana ; 74, Tăvădărești ; 75, Calapodești ; 76, Tăvădărești ; 77, Ghionoaia ; 78, Błaga ;

79, Lehancea; 80, Lărgășeni; 81, Colonești; 82, Boghești; 83, Crăiești; 84, Oprișești; 85, Buchești; 86, Prisecani; 87, Căbești; 88, Căbești; 89, Căbești: a. faune fossile; b. paléolithique; c. néolithique; (Criș, Cucuteni A, A-B, B); d. civilisation des amphores sphériques e. âge du bronze (Foltești II, Monteoru, Noua); f. Hallstatt (ancien avancé) g. La Tène; h. II<sup>e</sup>-III<sup>e</sup> siècles de n. è.; i. V<sup>e</sup>-VII<sup>e</sup> siècles; j. époque féodale (XV<sup>e</sup>-XVIII<sup>e</sup> siècles); k. trésors monétaires grecs et romains; l. trésors d'époque féodale.

- Fig. 2. — Fragments de poterie néolithique 1, 4; Bărboasa; 2,6: Sărata; 3,5,7: Oncești.
- Fig. 3. — Fragments de poterie néolithique 2,5: Slobozia; 1,8: Nănești; 3,4,7: Lichitișeni; 6: Scărișoara (1,4,6,8 = env. 1/4 gr. n.; 7 = env. 1/3 gr. n.; 2,5 = env. 1/2 gr. n.; 3 = env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 4. — Fragments de poterie. 1-5: Oncești; 6-8: Gioseni.
- Fig. 5. — Fragments de poterie néolithique découverts à Găiceana (env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 6. — Vases néolithiques. 1, Găiceana; 2,3 Gioseni; 4, Nănești; 5, Țigănești (env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 7. — Fragments de poterie appartenant à la civilisation de Cucuteni et à la civilisation de Foltești III. 1 Năstășeni 2-9: Lichitișeni.
- Fig. 8. — Vases néolithiques: 1, 4, 6, 7 Găiceana; 2, Lichitișeni; 9, Găiceana; 10, Țigănești; et de l'âge du bronze (civilisation de Monteoru): 5, Bărboasa; 8, Huruiești (1-4, 6, 7, 10 env. 1/4 gr. n.; 5, 8, 9 env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 9. — Outils en silex et en pierre 1, 2, 14, 15 Crăiești; 3, Lichitișeni; 4-6, 8, 9 Țigănești; 7, 11, 13 Tăvăclărești; 10, Bacău; 12 Gura Văii; 16, Bărboasa; 17, 19, Mărgineni; 18, 20, Ungureni (1-15, 18-20 env. 1/4 gr. n.; 16 env. 1/2 gr. n.; 17 env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 10. — Figurines anthropomorphes, 1, 2, lames en silex, 3-5; burin en os, 6; 1, Huțu, 2, Traian; 3, Găiceana; 4-6, Sărata.
- Fig. 11. — Figurines anthropomorphes en terre cuite. 1, 5, Găiceana; 2, Găiceana; 3, 9, 10, Slobozia; 4, Prăești; 5, Traian; 6, Țigănești; 7, Oncești; 8, Scărișoara (1-5, 9, 10 = env. 1/2 gr. n.; 6-8 = env. 1/1 gr. n.).
- Fig. 12. — Figurines zoomorphes: 1, 4, 5, 7: tabouret fragmentaire 3; pied d'idole anthropomorphe: 2; rondelle de terre cuite perforée; 6; 1, Găiceana; 2, Bărboasa; 3-5,7, Ungureni; 6, Ghionoiaia (1,6 = env. 1/2 gr. n.; 2-5, 7 env. 1/1 gr. n.).
- Fig. 13. — Burin et haches en silex. 1, Slobozia; 2, Scărișoara; 3, Răcățiu (1, env. 3/4 gr. n.; 2, env. 2/3 gr. n.; 3, env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 14. — Vases de l'âge de bronze (civilisations de Monteoru et de Noua); 1, Bărboasa; 2, Ghionoiaia; 3 Adjulul Vechi (1-3 = env. 1/3 gr. n.; 4 = env. 1/4 gr. n.).
- Fig. 15. — Fragments de poterie. 1, Cucuteni C; 3, Gorosk-Usatovo; 2, Foltești II; 4, Monteoru; 5, Noua; 1, Oncești; 2-3, Lichitișeni; 4, Izvorul Berheciului; 5, Traian-Zăpodia.
- Fig. 16. — Fragments de poterie appartenant à la civilisation de Monteoru. 1, 4, 5, 7, 8, 12, Răcăciuni; 2, 3, 6, 9, 11, 13, 14 Luizi (1, 3, 11, 12 = env. 1/1 gr. n.; 10, 13, env. 1/2 gr. n.; 6, 7, 8, 14 = env. 1/3 gr. n.; 2,5 = env. 1/4 gr. n.).
- Fig. 17. — Fragments de poterie appartenant à la civilisation de Monteoru. 1, 2, Bărboasa; 3, Unguri; 4, 8-10, 12, Scărișoara; 5, 11, Ciorani-Pufești; 7, Nănești, 6, 9; -Luizi (10 = env. 1/1 gr. n.; 1, 2, 4-9 = env. 1/2 gr. n.; 11 = env. 1/3 gr. n.; 3 = env. 1/5 gr. n.).
- Fig. 18. — Fragments de poterie appartenant aux civilisations de Monteoru et de Noua. 1, Ghionoiaia; 2, 4, 7, 11, Bărboasa; 8, Căbești; 3, 2, Izvorul Berheciului; 10, Anghelcești (1-11, env. 1/2 gr. n.).
- Fig. 19. — Fragments de poterie appartenant à la civilisation de Noua. 1-3, 8, Bărboasa; 4, 6 Milești; 7, 9, Căbești (env. 1/2 gr. n.).
- Fig. 20. — Fragments de poterie appartenant à la civilisation de Monteoru (1-2), à la civilisation de Noua (3-6,8) et au Hallstatt (7). 1,2,7,8, Bărboasa; 3-6, Lichitișeni (env. 1/2 gr. n.).
- Fig. 21. — Poterie de l'âge du bronze (1, 2, 7, Monteoru; 6, Noua) et du Hallstatt (3, 4); 5, aiguisoir; 1, 2, 6, 7, Izvorul Berheciului; 3, 4, Lichitișeni; 5, Zăpodia.
- Fig. 22. — Outils de pierre néolithiques et de l'âge du bronze. 1, Valea Seacă 2, 3, 7, Răcăciunii; 4,8; Găiceana; 5, 6, Ciorani; 9: Săucești; 10-11, Rogoaza; (2-6 env. 1/2 gr. n.; 7-11 env. 1/3 gr. n. 1, 5, env. 1/4 gr. n.).
- Fig. 23. — Outils en pierre néolithiques et de l'âge du bronze. 1, 7, Bărboasa; 2, 3, Ghionoiaia; 4, Crăiești; 5-6: Găiceana; 8-9, Răcăciuni (env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 24. — Objets en os de l'âge du bronze. (3-5, 14, Monteoru) 1, 2, 6-13 Noua. 1, 2, 6, 11 Ghionoiaia; 3-5, 14, Răcăciuni; 7, 9-10, 12, Bărboasa; 8, 13, Lichitișeni (1, 2-10 env. 1/1 gr. n.; 4-8 env. 1/2 gr. n.; 6, 8, 11 env. 1/2 gr. n.; 3, 9, 12 env. 1/3 gr. n.; 4 env. 1/4 gr. n.).
- Fig. 25. — Poterie hallstattienne. 1, 2, 6, Bărboasa; 3-4, Izvorul Berheciului; 5, Huțu.
- Fig. 26. — Objets métalliques — bronze et fer (1-6, âge du bronze; 8, 9, Hallstatt; 7-10, III<sup>e</sup> siècles de n. è.). 1, Calapodești; 2-4, 10; Lichitișeni; 5-7, Ghionoiaia; 8, Dădești; 9, Bărboasa (env. 1/2 gr. n.).
- Fig. 27. — Poterie de l'âge du bronze (2-3) et hallstattienne, (1, 4-9) 1, 3, 5, 7, Bărboasa; 4, Răcățiu; 6, Rogoaza; 8, 9, Găiceana (1, 2, 4, env. 1/5 gr. n.; 3, 6-9 env. 1/8 gr. n.; 5 env. 1/9 gr. n.).
- Fig. 28. — Poterie de l'âge du bronze (1-3) hallstattienne et la Tène; 2, 4, 5, 8, 10, 11). 1, 7, 8, 11, Căbești; 2, 5, Răcățiu; 3, Bărboasa; 4, Luizi; 6, 10, Crăiești; 9, Colonești.
- Fig. 29. — Monnaies d'argent (1, 2, de Histria; 3-4, deniers romains républicains; 5-11, deniers romains impériaux). 1, 4-5 Găiceana; 2, 6-10, Tăvăclărești; 3, Galbeni.
- Fig. 30. — Vase et monnaies romaines impériales découverts à Dămieniști.
- Fig. 31. — Vases et objets faisant partie du mobilier des tombes d'inhumation découvertes à Bacău (2-3 et à Prăești (1, 4-7), datant du III<sup>e</sup> siècle de n. è. (env. 1/3 gr. n.).

- Fig. 32. — Profils de vases. 1, âge du bronze; 2-4, II<sup>e</sup> - III<sup>e</sup> siècles de n.è.; 5, IV<sup>e</sup> siècle de n.è.; 1, 5, Băr-  
; 2-4, Lichitișeni.
- Fig. 33. — Fragments de poterie des III<sup>e</sup> - II<sup>e</sup> siècles av. n.è. (7) et des III<sup>e</sup> - IV<sup>e</sup> siècles de n.è. (1-6, 8-10).  
Căbești, 2, 9, Nănești; 3, Șișcani; 4, Lichitișeni; 5: Oncești; 6 8: Giorani (env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 34. — Vases et fragments de poterie des III<sup>e</sup> - IV<sup>e</sup> siècles de n.è.; 2, 3, Lichitișeni; 5, Nănești-Vale; 1,  
; 4, Luizi env. 1/5 gr. n.
- Fig. 35. — Fragments de poterie. II<sup>e</sup> - III<sup>e</sup> siècles de n.è. 1-3, 9; V<sup>e</sup> - VI<sup>e</sup> siècles 4-5, de n.è. X<sup>e</sup> siècle, 6-8;  
ătau; 2, 6 -8, Lichitișeni; 3, Adjudul Vechi; 4, 5, Căbești; 9, Crăești (env. 1/3 gr.n.).
- Fig. 36. — Différents objets en pierre, coquillages et terre cuite. 1, Unguri; 2, Oncești; 3, 5, Bărboasa; 4, Găi-  
; 6, Nănești (env. 1/3 gr. n.).
- Fig. 37. — Rondelles et fusaióles (du néolithique, de l'âge du bronze et du Hallstatt). 1, Răcăciuni; 2, Oncești;  
)-11, Bărboasa; 5, 12, 13, Huțu; 6, Crăești 7, 8, Găiceana; 14-17, Tăvădărești; 15, Luizi; 16, Rogoaza  
1/1 gr. n.).
- Fig. 38. — Boucle d'oreille et bague en argent de l'époque féodale et moule en pierre découverts à Prăjești.
- Fig. 39. — Poterie et objets de l'époque féodale. 1, Tăvădărești; 2, 3, Rogoaza; 4-6, Bacău (1-3, env.  
. n.; 4-6, env. 1/5 gr. n.).
- Fig. 40. — Thalers hollandais découverts à Prăjești. 1, Utrecht; 2, 3 Campen; 4, Daventer; 5, Zwollen.
- Fig. 41. — Boucle d'oreille, bague et thalers hollandais découverts à Prăjești (env. 1/3 gr. n.).